

ಅನ್ನಮಾಚಾರ್ಯ ಜಯಂತಿ ಉತ್ಸವ ದೃಶ್ಯಗಳು.

(1-5-80 ರಿಂದ 3-5-80)

ದಿನಾಂಕ 1-5-80 ರಂದು ಸಂಜೆ "ಅನ್ನಮಯ್ಯ ಕಥೆ" ಧ್ವನಿಮುದ್ರಿಕೆಯ ಬಿಡುಗಡೆ. ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದವರು ಶ್ರೀ ಕೆ. ವಿಶ್ವನಾಥ್ (ಜಲನಚಿತ್ರ ನಿರ್ದೇಶಕರು) ಮೊದಲ ಧ್ವನಿ ಮುದ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಪಡೆದವರು ಶ್ರೀ ಟಿ. ವೆಂಕಟೇಶ್ವರರು (ಜಿ.ಇ.ಓ.)

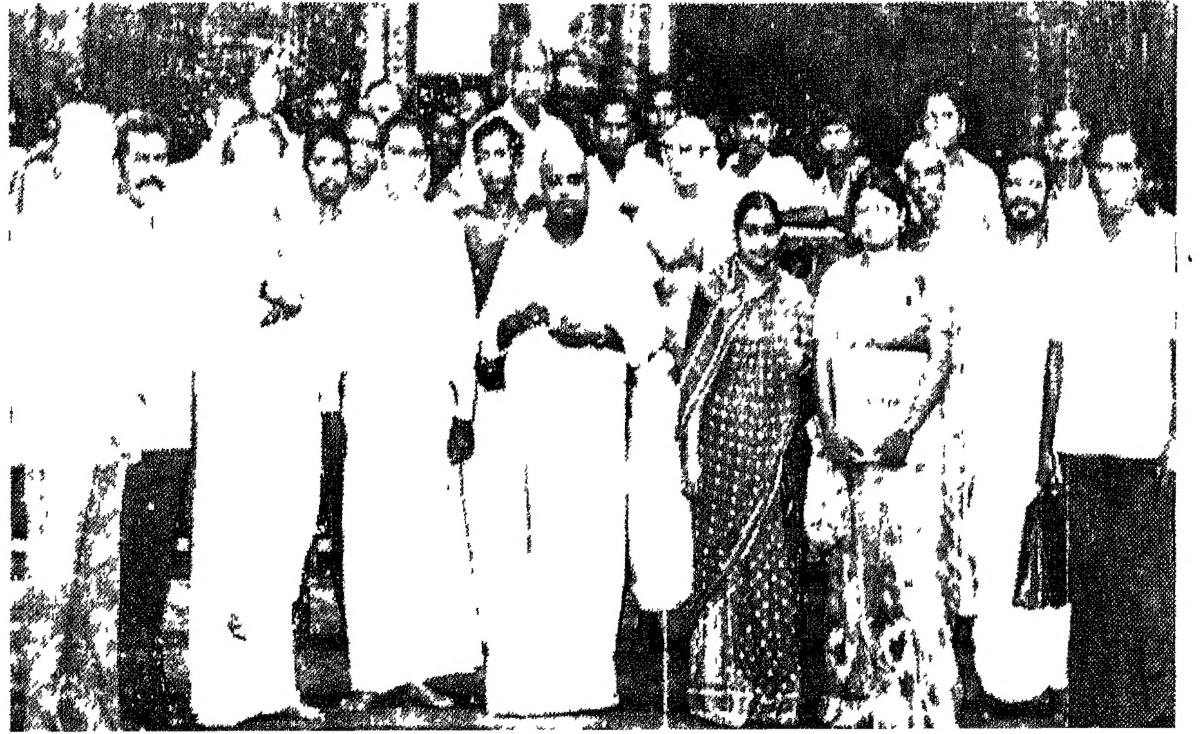
ತಿರುಮಲೆಯ ಶ್ರೀ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಅನ್ನಮಯ್ಯ ಭಂಡಾರದ ಬಳಿ ಧ್ವನಿಮುದ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸುತ್ತ ಸರ್ವಶ್ರೀ ಟಿ. ವೆಂಕಟೇಶ್ವರರು, ಬಾಲ ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಂ, ಶ್ರೀ ಕಾಮಿಶೆಟ್ಟಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸುಲು ಶೆಟ್ಟಿ, ರಜನೀಕಾಂತರಾವ್ ಶ್ರೀಮತಿಯರಾದ ಪಿ. ಸುಶೀಲ, ಶೋಭಾರಾಜು ಮತ್ತಿತರರು.

ರಡನೆಯದಿನದ ಉತ್ಸವದ ಅಂಗವಾಗಿ
ನೃತ್ಯಪ್ರದರ್ಶನ.

ಶ್ರೀ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಧ್ವಜಸ್ತಂಭದ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ
ತೆಗೆದ ಚಿತ್ರ

ಸ್ತುರಿಸಿದವರನು ಕಾಯ್ವ ನಮ್ಮ
ಸೂರ್ಯನೇಕ ಪ್ರಭಾವ
ಸುರಮುನಿಗಳ ಸಂಜೀವ, ಸಿರಿ
ಮೆಕಟ ಎಮ್ಮನು ಮೊರೆವ

ವೈಕುಂಠವಿದಲಿ ಬಂದು
ಶೇಷಾಚಲದಲಿ ನಿಂದು
ಭಕ್ತುತರ ಸಾಲಿಪೆನೆಂದು ಆ
ಭಯ ದಯಾಕರ ಸಿಂಧು

ಭುಕ್ತುತಿ ಮುಕ್ತುತಿ ಯಾವ ಮತ್ಸ್ಯಲದೇವನೆ
ಸಕಲರ ಪಾಲಿನ ಘನಗುಣಪೂರ್ಣನೆ
ವಿಕಸಿತ ನಯನಕಮಲ ಕಂಜನಾಭನೆ
ಪ್ರಕಟಿತ ಶುಭ ಕೀರುತಿಯಿಂದ ಮೆರೆವನೆ

— ಶ್ರೀವಾದರಾಯ

ಉಕ್ಕಡ ಶುಲ್ಕ ಸೂಚನೆ

1973 ರ ತಿರುಮಲೆ ತಾಲ್ಲೂಕು ದೇವಸ್ಥಾನಗಳ ಅಧಿನಿಯಮ (ಆಂಧ್ರ ಪ್ರದೇಶದ ಅಧಿನಿಯಮ 20-1973) 27ನೇ ವಿಭಾಗದ 4ನೇ ಉಪವಿಭಾಗದ 'ಎ' ಕಠಿಣವು ಅಧಿಕಾರವು ಅನ್ವಯಿಸುವಂತೆ (1975 ರ ಜುಲೈ 20-1975 ರ ಜಿ. ಓ. ಸಂಖ್ಯೆ 1648 ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆಯ ಅಡ್ಡಿಯನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡಂತೆ) ತಿರುಮಲೆ ತರ.ಪತಿ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳ ಆಡಳಿತ ನಿರ್ವಹಣಾಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ, ತರ. ಪತಿ ತಿರುಮಲೆ ಬೆಟ್ಟಗಳ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ಫೌಟರ್ ರಸ್ತೆಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರ ಅಲಿಪಿರಿ ಉಕ್ಕಡ ಮತ್ತು ತಿರುಮಲೆ ತಾಗೂ ತಿರುಮಲೆ ಮತ್ತು ವಾಸ ಪುನಾಶಿನಿಗಳ ನಡುವಣ ಫೌಟರ್ ರಸ್ತೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಕೆಳಕಂಡಂತೆ ಈ ವಸೂಲಿ ಮಾಡುವ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಆಂಧ್ರ ಪ್ರದೇಶದ ರಾಜ್ಯಪಾಲರು ನೀಡಿರುತ್ತಾರೆ ಈ ಕರನವೂಲಾತಿ ದರಗಳು ಈ ಕೂಡಲೇ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದು,

ಇ ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿರತಕ್ಕದ್ದು :

ಕ್ರಮಸಂಖ್ಯೆ	ವಾಹನ ವಿವರ	ಅಲಿಪಿರಿಯಲ್ಲಿನ ಶುಲ್ಕ	ಪಾಪವಿನಾಶಿನಿಯ ಶುಲ್ಕ
1	10 ಮಂದಿಗೂ ಕಡಮೆ ಜನರನ್ನು ಒಯ್ಯುವ 4ಜಕ್ರಗಳ ಉಗಿ/ಯಂತ್ರವಾಹನ	3-00	1-50
2	ಪ್ರತಿ ಲಕ್ಷರಿ ಟ್ಯಾಕ್ಸಿ ಅಥವಾ ಸ್ಥಳೀಯ ಟ್ಯಾಕ್ಸಿ	10-00	5-00
3	ಇತರ ನಾಲ್ಕು ಅಥವಾ ಆರು ಜಕ್ರಗಳ ಉಗಿ/ಯಂತ್ರವಾಹನ (ಲಾರಿಯನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಕೊಂಡಂತೆ)	5-00	2-50
4	ಪತಿ ಸ್ಟೇಡ್‌ಕಾರ್ ಹೊಂದಿದ ಮೋಟಾರ್ ಸೈಕಲ್ ಅಥವಾ ಆಟೋರಿಕ್ಷಾ	1-00	0-50
5	ದ್ವಿಜಕ್ರ ವಾಹನ ಅಥವಾ ತ್ರಿಜಕ್ರವಾಹನ	0-50	0-25
6	ಸ್ಟೇಡ್‌ಕಾರ್ ಇಲ್ಲದ ಮೋಟಾರ್ ಸೈಕಲ್	0-75	0-37
7	ಗಾಡಿ	0-25	0-12
8	ಕುದುರೆ ಗಾಡಿ	0-37	0-18
9	ಆನೆ	1-00	0-50
10	ಕುದುರೆ, ಹೆಸರಗತ್ತಿ, ಕತ್ತಿ, ಎಮ್ಮೆ, ಎತ್ತ, ಗೂಳಿ,	0-18	0-10
11	ಒಂಟೆ	0-50	0-25
12	ವ್ಯಾನ್ ಕಂ ಬಸ್ (7 ಜನರದು)	5-00	2-50
13	" (9 ಜನರದು)	7-00	3-50
14	ಸ್ಟೇಜ್ ಕ್ಯಾರಿಯೇಜ್	25-00	12-50

ಆಂಧ್ರ ಪ್ರದೇಶದ ರಾಜ್ಯಪಾಲರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಆಜ್ಞೆಯಮೇರೆಗೆ

ಸಪ್ತಗಿರಿ

ಕನ್ನಡ, ತೆಲುಗು, ತಮಿಳು, ಇಂಗ್ಲೀಷ್,
ಹಿಂದಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗುವ ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆ.

ಬಿಡಿ ಪ್ರತಿ ೫೦ ಪೈಸೆ.
ಸಂವತ್ಸರ ಚಂದಾ ೬ ರೂ.

ಸಂಪುಟ 11]

ಜೂನ್ 1980

[ಸಂಚಿಕೆ 1

ಗೌರವ ಸಂಪಾದಕರು;
ಶ್ರೀ ಪಿ. ವಿ. ಆರ್. ಕೆ. ಪ್ರಸಾದ್,
ಐ.ಐ.ಎಸ್.,
ಟೆಲಿಫೋನ್ ನಂಬರು: 2322

ಸಂಪಾದಕರು:
ಕೆ. ಸುಬ್ಬರಾವು, ಎಂ.ಎ.,
ತಿರುಮಲ ತಿರುಪತಿ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳು, ತಿರುಪತಿ.
ಟೆಲಿಫೋನ್ ನಂಬರು; 2254

ಮುದ್ರಣ:
ಯಂ. ವಿಜಯಕುಮಾರ್ ರೆಡ್ಡಿ
ಮೇನೇಜರ್, ತಿ. ತಿ. ದೆ. ಪ್ರೆಸ್, ತಿರುಪತಿ.
ಟೆಲಿಫೋನ್ ನಂಬರು; 2340

ಮಿಕ್ಕ ವಿವರಗಳಿಗೆ:
ಸಂಪಾದಕರು,
ತಿರುಮಲ ತಿರುಪತಿ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳು,
ತಿರುಪತಿ.

ವಿಷಯಸೂಚಿ

	ಪುಟ.	ಸಂ.
ವಾರ್ತಾಲಹರಿ	...	4
ಆವನಿ (ಅವಂತಿಕಾ)	...	5
ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ವೈಭವ	...	9
ಪರಿದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ	...	13
ಪದಕವಿಕಾಸಿತಾನುಹ ಅನ್ನಮಾಚಾರ್ಯ	...	17
ಕನಸಾದ ನನಸು	...	20
ಲೇಸಾಕ್ಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಮಹಾತ್ಮೆ	...	25
ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟೇಶ ಮಹಾತ್ಮೆ	...	29
ನಿಮ್ಮಭವಿಷ್ಯ	...	38

ಮುಖಚಿತ್ರ: ಹತ್ತು ಸಂಪುಟಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿ ಹನ್ನೊಂದನೆಯದರತ್ತ ನಡೆದ ಸಪ್ತಗಿರಿ.
ಚಿತ್ರ; ಕೆ. ಜಗದೀಶ್.

ವಾರ್ತಾ ಲಿಹರಿ

ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾಲೇಜಿನ ವಾರ್ಷಿಕೋತ್ಸವ

ಹೈದರಾಬಾದಿನಲ್ಲಿರುವ ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರ ವೇದಾಂತವರ್ಧಿನಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾಲೇಜಿನ ವಾರ್ಷಿಕೋತ್ಸವವು ಮೇ 1 ರ ಸಂಜೆ ರವೀಂದ್ರಭಾರತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ನಡೆಯಿತು. ತತ್ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ತಿ.ತಿ. ದೇವಸ್ಥಾನಗಳ ಪರವಾಗಿ ಅಂಧ್ರದ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಡಾ|| ಮಲ್ಲಿ ಚನ್ನಾರೆಡ್ಡಿ ಅವರು ಜ್ಞಾನವೃದ್ಧರೂ ವಯೋವೃದ್ಧರೂ ವೇದಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಪರಮಾಧಿಕಾರಿಗಳೂ ಆದ ಶ್ರೀ ಉಪ್ಪಲೂರಿ ಗಣಪತಿಶಾಸ್ತ್ರಿಯವರನ್ನು ಸನ್ಮಾನಿಸಿದರು.

ವಾರ್ಷಿಕೋತ್ಸವದ ಅತ್ಯಂತ ಗಮನಾರ್ಹ ಅಂಶವೆಂದರೆ ಶ್ರೀ ಉಪ್ಪಲೂರಿ ಗಣಪತಿಶಾಸ್ತ್ರಿಯವರ ಭಾಷಣ. 96 ವರ್ಷದ ವೃದ್ಧರಾದ ಶ್ರೀ ಶಾಸ್ತ್ರಿಯವರು ವೇದಗಳಲ್ಲಿನ ಅನೇಕ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಅತಿಸುಲಭವಾಗಿ ಉದಾಹರಿಸುತ್ತ ವೇದಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ವಸ್ತು ವಿಷಯವೇ ಇಲ್ಲವೆಂದೂ, ವೇದಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಹೇಳುವುದರಿಂದಲೇ ವಿಶ್ವತೋಮುಖ ಶಾಂತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಬಹುದು ಎಂದೂ ನಿರರ್ಗಳವಾಗಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಸಭಿಕರು ಗೌರವದಿಂದ ಗಳಿಸಿದರು.

ಕೇಂದ್ರಸರ್ಕಾರವು ಸಂಸ್ಕೃತದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಪ್ರಸಾರಕ್ಕಾಗಿ ಒಂದು ಕೇಂದ್ರೀಯ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಬೇಕೆಂದು ಕರೆಸೇಡಿದ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಡಾ|| ಚನ್ನಾರೆಡ್ಡಿಯವರು ತಿ.ತಿ. ದೇವಸ್ಥಾನಗಳು ಸಂಸ್ಕೃತ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಗಮನ ಹರಿಸಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದರು.

ಸಭೆಯನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸುತ್ತ ತಿ.ತಿ. ದೇವಸ್ಥಾನಗಳ ಆಡಳಿತಸಿರ್ವಾಹಕ ಮಂಡಳಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಶ್ರೀ ಶ್ರವಣಕುಮಾರ್ ಅವರು ವೇದಗಳನ್ನು ಪ್ರಸಾರಮಾಡಲು, ಸಂಸ್ಕೃತವನ್ನು ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡಲು ತಿ.ತಿ. ದೇವಸ್ಥಾನಗಳು ಕೈಗೊಂಡಿರುವ ಯೋಜನೆ, ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿದರು.

ವಾರ್ಷಿಕ ವರದಿಯನ್ನೊದಗಿಸಿ ಪಿ.ಸಿ.ಪಾಲ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀರಾಮಮೂರ್ತಿಯವರು ತಮ್ಮ ಕಾಲೇಜಿನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದ ಸ್ಪರ್ಧೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿಜೇತರಾಗಿ ಕಾಲೇಜಿಗೆ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ತಂದಿರುವರೆಂದೂ, ಮುಂದೆ ಇದೇ ವರ್ಷದ ಜುಲೈ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಕಾಲೇಜು ತನ್ನದೇ ಆದ ಸ್ವಂತ ಭವನಕ್ಕೆ ವರ್ಗಾವಣೆ ಹೊಂದುವುದೆಂದೂ ನುಡಿದರು.

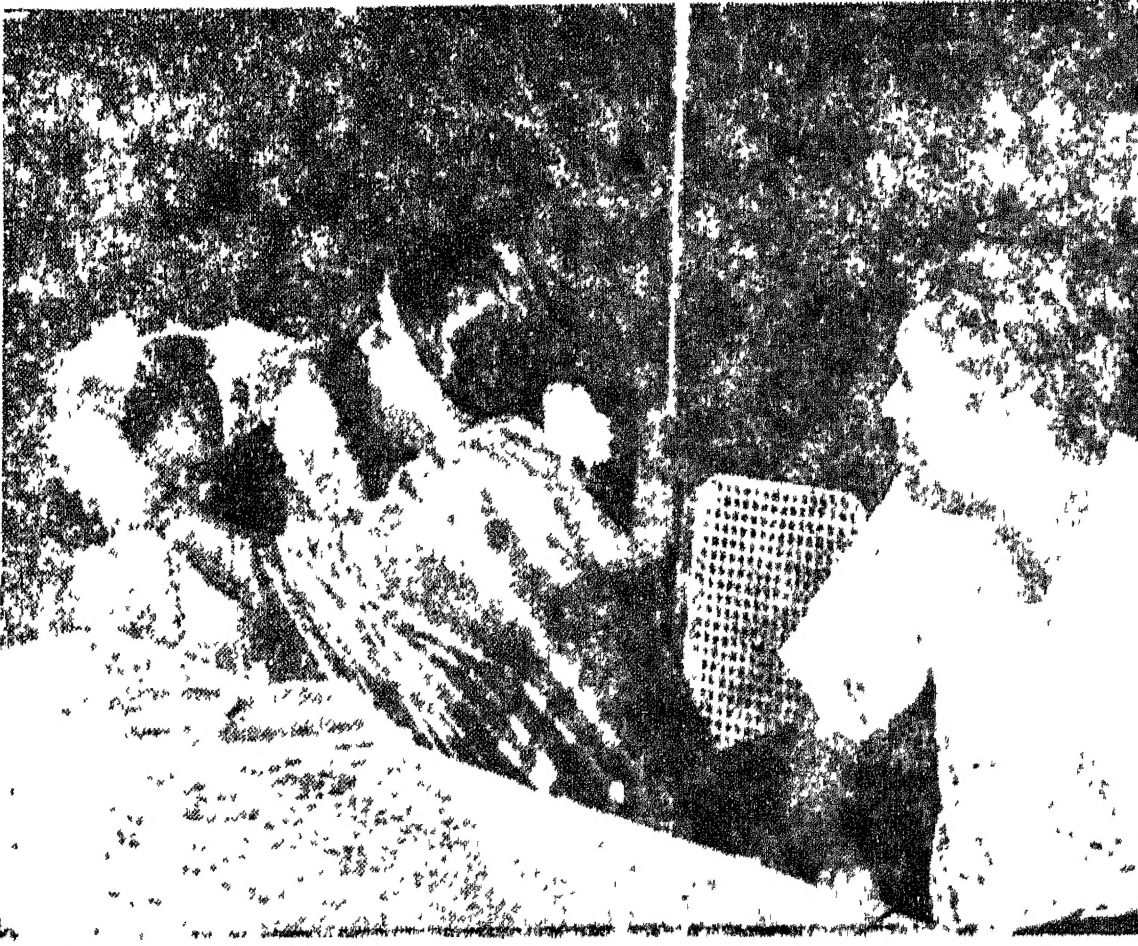
1928 ರಲ್ಲಿ ಹೈದರಾಬಾದಿನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿತವಾದ ಈ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾಲೇಜಿನ ಆಡಳಿತವನ್ನು 1964 ರಲ್ಲಿ

ತಿ.ತಿ. ದೇವಸ್ಥಾನಗಳು ಪಡೆದುಕೊಂಡು ನಡೆಸತೊಡಗಿದೆ.

ವಾರ್ಷಿಕೋತ್ಸವ ಸಭೆಯ ನಂತರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ನಡೆಯಿತು. ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಏಕಪಾತ್ರಾಭಿಗಯ, ತಿ.ತಿ. ದೇವಸ್ಥಾನಗಳ ಆಸ್ಥಾನ ವಿದ್ವಾಂಸರಾದ ಶ್ರೀ ನೂಕಲ ಚಿನ್ನ ಸತ್ಯನಾರಾಯಣ, ಕುಮಾರಿ ಶ್ರೀರಂಗಂ ಗೋಪಾಲರತ್ನಂ, ಅವರುಗಳು ಅನ್ನಮಾಚಾರ್ಯ ಸಂಕೀರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಹಾಡಿದರು. ಆಸ್ಥಾನ ವಿದ್ವಾಂಸರಾದ ಶ್ರೀನೇಟೆ ಶ್ರೀರಾಮಚರ್ಮ (ವಯೋಲಿನ್) ಶ್ರೀ ಯಲ್ಲಾ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರಾವ್ (ಮೃದಂಗ) ಅವರುಗಳೂ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದರು.

ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಪರಿಚಯ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳು.

ತಿ.ತಿ. ದೇವಸ್ಥಾನಗಳ ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮ ರಕ್ಷಣಾ ಸಂಸ್ಥೆಯು ನಡೆಸುತ್ತಿರುವ ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಪರಿಚಯ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳು ಮೇ ತಿಂಗಳ 18 ರಂದು ಛಾನುವಾರ ಅಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದ 23 ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ನಡೆದವು. ಸುಮಾರು 12500 ಜನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ವಿಶೇಷ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳ ಪರಿಚಯ ಪರೀಕ್ಷಾಕರಗೆ ಒಗೊಟ್ಟು ಪರೀಕ್ಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿದರು. ಪೂರ್ವ ಪಶ್ಚಿಮ ಗೋದಾವರಿ ಜಿಲ್ಲೆಗಳು, ಕೃಷ್ಣಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲೆಗೆ 1000 ಕ್ಕೂ ಮಿಕ್ಕಿದಂತೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದರು. ನಲ್ಲೂರು, ಮಹಬೂಬನಗರ ಮೊದಲಾದೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಉತ್ಸಾಹ, ಸಂಭ್ರಮಗಳ ವಾತಾವರಣವಿತ್ತು. ಶಾಲಾ, ಕಾಲೇಜುಗಳ ಉಪಾಧ್ಯಾಯ, ಮುಖ್ಯೋಪಾಧ್ಯಾಯರ ಸಹಕಾರದಿಂದ ಈ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳು ನಡೆದವು. ಇದರಲ್ಲಿ ಮೊದಲಸ್ಥಾನ ಪಡೆದವರಿಗೆ ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರ ಸ್ವಾಮಿಯವರ ಬಂಗಾರದ ಪದಕವನ್ನೂ, ಎರಡು ಮೂರನೇ ಸ್ಥಾನ ಗಳಿಸಿದವರಿಗೆ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಪದಕವನ್ನೂ, ಮೊದಲ ನೂರು ಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ಅಕರ್ಷಕ ಬಹುಮಾನಗಳನ್ನೂ ನೀಡುವ ಯೋಜನೆಯಿದೆ. ಈ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ವ್ಯಾಪಕಗೊಳಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮದ ಬಗ್ಗೆ ಜಾಗೃತಿಯನ್ನು ಮೂಡಿಸುವುದು ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮ ರಕ್ಷಣಾಸಂಸ್ಥೆಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ.

ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರ ಬಾಲಮಂದಿರದ ವಾರ್ಷಿಕೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಬಹುಮಾನ ವಿತರಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ
ಶ್ರೀಮತಿ ಟಿ. ವೆಂಕಟೇಶ್ವರರು

(37 ನೇ ಪುಟ ನೋಡಿ)

ಆವನಿ (ಆವಂತಿಕಾ)

— ಶ್ರೀ ಕೆ. ಪ್ರಹ್ಲಾದರಾವ್

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರತಿ ರಾಮೇಶ್ವರದಂತೆ ಕಂಗೊಳಿಸುವ, ಆವಂತಿಕಾ ಕ್ಷೇತ್ರವೆಂದು ಖ್ಯಾತವಾಗಿರುವ ಆವನಿಯು ಮುಳಬಾಗಲು ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಹೋಬಳಿ ಮುಖ್ಯ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿದೆ. ಮುಳಬಾಗಲಿಗೆ ನೈರುತ್ಯ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ೬ ಮೈಲಿ ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ಇಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಪ್ರಾಕಾರದಲ್ಲಿರುವ ಎರಡು ಬಾಗಿಲಿರುವ ಸುಮಾರು ೧೨ ಕಟ್ಟಡಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ೧೫೦ ಅಡಿ ಅಗಲ, ೨೫೦ ಅಡಿ ಉದ್ದದ ವಿಸ್ತಾರದಲ್ಲಿ ಭವ್ಯವಾಗಿ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ದೇವಸ್ಥಾನವಿದೆ. ಇದನ್ನು ಮುಖ್ಯ ದೇವರಾದ ರಾಮಲಿಂಗೇಶ್ವರ ಸ್ವಾಮಿ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ 'ರಾಮೇಶ್ವರ' ಎಂದು ಯುತ್ತಾರೆ.

ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಪಾರ್ವತಿ ದೇವಾಲಯ, ಗಣೇಶ, ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ, ಭರತೇಶ್ವರ ಲಕ್ಷ್ಮಣೇಶ್ವರ, ಶತ್ರುಘ್ನೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯಗಳು ಕಲಾಪೂರ್ಣವಾಗಿ ರೂಪುತಳೆದಿವೆ.

ದೇವಾಲಯಗಳ ಗುಂಪಿನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಪಾರ್ವತಿ ದೇವಾಲಯವಿದ್ದು, ಅದರ ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ, ದಕ್ಷಿಣದಿಂದ ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಮಣೇಶ್ವರ, ರಾಮೇಶ್ವರ, ಭರತೇಶ್ವರ ಲಿಂಗಗಳೂ, ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ ಶತ್ರುಘ್ನೇಶ್ವರ, ಅಂಜನೇಶ್ವರ, ಸುಗ್ರೀವೇಶ್ವರ ಅಂಗದೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯಗಳಿವೆ. ಕಡೆಯ ಎರಡು ಚಿಕ್ಕವಾಗಿದ್ದು, ಅದರ ಬಳಿ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಮಾನಸ್ತಂಭವಿದೆ.

ಚೋಳರ ಕಾಲದ ದೇವಾಲಯಗಳು

ಈ ದೇವಾಲಯಗಳು ಶ್ರೀರಾಮನ ಕಾಲದ್ದೆಂದು ಸ್ಥಳಪುರಾಣಗಳು ತಿಳಿಸಿದರೂ, ಇವು ಗಂಗರ ಕಾಲದ್ದಾಗಿವೆ. ಚೋಳರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರ ಮತ್ತು ಪುನರ್ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿರಬಹುದಾದ ಈ ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಮಾಕ್ಷೀ ದೇಗುಲ ಮಾತ್ರ ವಿಜಯನಗರದ ಕಾಲದ್ದಾಗಿದೆ. (ಅಂತೆಯೇ ಇಟ್ಟಿಗೆ ಗೋಪುರ ಸಹ) ಮಹಾ ದ್ವಾರಗಳಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣದ ದ್ವಾರವು ಚೋಳರ ಕಾಲದ್ದಾಗಿದ್ದು, ಪೂರ್ವ ಭಾಗದ್ದು ೧೩, ೧೪ ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿರಬಹುದು.

ಲಕ್ಷ್ಮಣೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯವು ತನ್ನ ಬೃಹತ್ ಹಾಗೂ ಕಲಾತ್ಮಕತೆಯಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರವಾಸಿಗಳನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸುತ್ತದೆ.

ಐದಡಿ ಉದ್ದ ಹಾಗೂ ಐದಡಿ ಅಗಲದ ಪಾಣಿಪೀಠದ ಮೇಲೆ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿರುವ ಈ ಲಿಂಗ ಆರು

ಅಡಿ ಎತ್ತರವಿದೆ. ನವರಂಗದ ಭಾವನೆಯಲ್ಲಿ ಉಮಾಮಹೇಶ್ವರರ ಸುತ್ತ ಅಷ್ಟ ದಿಕ್ಪಾಲಕರ ಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನು ಕಡೆಯಲಾಗಿದೆ. ನಾಲ್ಕು ಕಂಬಗಳ ಮೇಲೂ ಸುಂದರಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನು ಕೆತ್ತಲಾಗಿದೆ. ಸಪ್ತ ಮಾತೃಕೆಯರು, ಚಂಡಿಕೇಶ್ವರ ಇದೆ.

ಭರತೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲೂ ಅಷ್ಟ ದಿಕ್ಪಾಲಕರ ಮೂರ್ತಿಗಳು ಉಂಟು. ಕರಿಕಲ್ಲಿನ ದ್ವಾರಗಳು ಶತ್ರುಘ್ನೇಶ್ವರ, ಅಂಗದೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿವೆ.

ಇಲ್ಲಿನ ದೇವಾಲಯಗಳು ಪ್ರಾಚೀನ ಪಲ್ಲವರ ಶಿಲ್ಪಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನವನ್ನು ಮಾಡಿ ಸುವುದರಿಂದ ಹಿಡಿದು ಇತ್ತೀಚಿನವರೆಗಿನ ಶಿಲ್ಪ ವೈಭವವನ್ನು ಹಲವಾರು ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡಿ ಸುತ್ತದೆ. ಶೈವ ಪಂಥವನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವ ಅನೇಕ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನೂ ಇಲ್ಲಿ ಅರಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಜಾಲಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ (ಲಕ್ಷ್ಮಣೇಶ್ವರನ ದೇವಾಲಯದ ಸುತ್ತ) ಬಿಡಿಸಿರುವ ಮಹಿಷಾಸುರಮರ್ಧಿನಿ, ಮೊದಲಾದವು ನೋಡಲು ಆಕರ್ಷಣೀಯವಾಗಿವೆ. ರಾವಣಭಕ್ತಿಯ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿರುವ ಕೈಲಾಸ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಬಿಡಿಸಿರುವ ಚಿತ್ರ ಅಪೂರ್ವ ಕಲಾ ಸಂಪತ್ತಿಗೊಂದು ನಿದರ್ಶನ. ಹೀಗೆಯೇ ವೀರಭದ್ರನ ಬಳಿ ಇದೇ ದೇವಾಲಯದ ಸುತ್ತ ಕೆತ್ತಿರುವ ಅನೇಕರಡಿ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಚಿತ್ರಪಟ್ಟಿಕೆಗಳು ಹೊಯ್ಸಳರ ಕಾಲದ 'ರಮಣೀಯತೆ'ಯನ್ನು ನೆನಪಿಗೆ ತರುತ್ತವೆ. ಹೊಯ್ಸಳರ ರಾಮನು

ನಾಥನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಸಿರಬಹುದಾದ ದೇವಸ್ಥಾನ ಇದಾಗಿರುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಆ ರಾಜನ ಹೆಸರನ್ನೇ ಐತಿಹಾಸಿಕವಾಗಿ ಹೊಂದಿ, ರಾಮಲಿಂಗೇಶ್ವರನೆಂದಾಗಿರಬಹುದೆಂದು ಊಹಿಸಬಹುದು. ಇದನ್ನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಲು ಅನೇಕ ಇತಿಹಾಸಿಕ ಕಾರಣಗಳಿವೆ. ಹೊಯ್ಸಳ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿದ್ದದ್ದರಿಂದ ಹಾಗೂ ಕೋಲಾರದ ಅನೇಕ ಭಾಗಗಳು ರಾಮನಾಥನ ಅಳ್ಳಿಕೆಗೆ ಸೇರಿದ್ದದ್ದು ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಮರಣೀಯವಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಆ ರಾಮನಾಥನ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳಾದ ಯುವಂಜರಾಯ, ವಾಸುದೇವರಾಯರ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಗೊಳಿಸಲು ಈ ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ದೇವಾಲಯಗಳ ಉನ್ನತಿ ಶ್ರಮಿಸಿರಬಹುದು. ಗಂಗ, ಪಲ್ಲವ, ನೊಳಂಬ ಕಾಲದ ಸಾಧಾರಣ ಕಲೆಗಾರಿಕೆ ಸೇರಿದ್ದು ಮುಂದಿನ ಚೋಳ ಹೊಯ್ಸಳ ವಿಜಯನಗರದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತಾನು ಹೊಂದಿದ 'ಅಪೂರ್ವತೆ'ಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿನ ಕಲಾಕೃತಿಗಳಿಂದ ಅಳಿಯುವುದರೂ ಅಸಾಧ್ಯವಾದರೂ ಅಸಾಧ್ಯವಾದುದೇನಲ್ಲ.

ಪುನರುಜ್ಜೀವನ ಕರ್ತರು

ಪಾರ್ವತಿ ದೇವಾಲಯದ ನವರಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವ ಎರಡು ಪುರುಷ ವಿಗ್ರಹಗಳನ್ನು ಯುವಂಜರಾಯ, ವಾಸುದೇವರಾಯರ ಮೂರ್ತಿಗಳೆಂದು ಕರೆಯುವರು. ೧೪ ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಈ ದೇವಾಲಯದ ಪುನರುಜ್ಜೀವನ ನಡೆಯಿತೆಂದೂ,

ಗುಡಿಯ ಹೊರನೋಟ

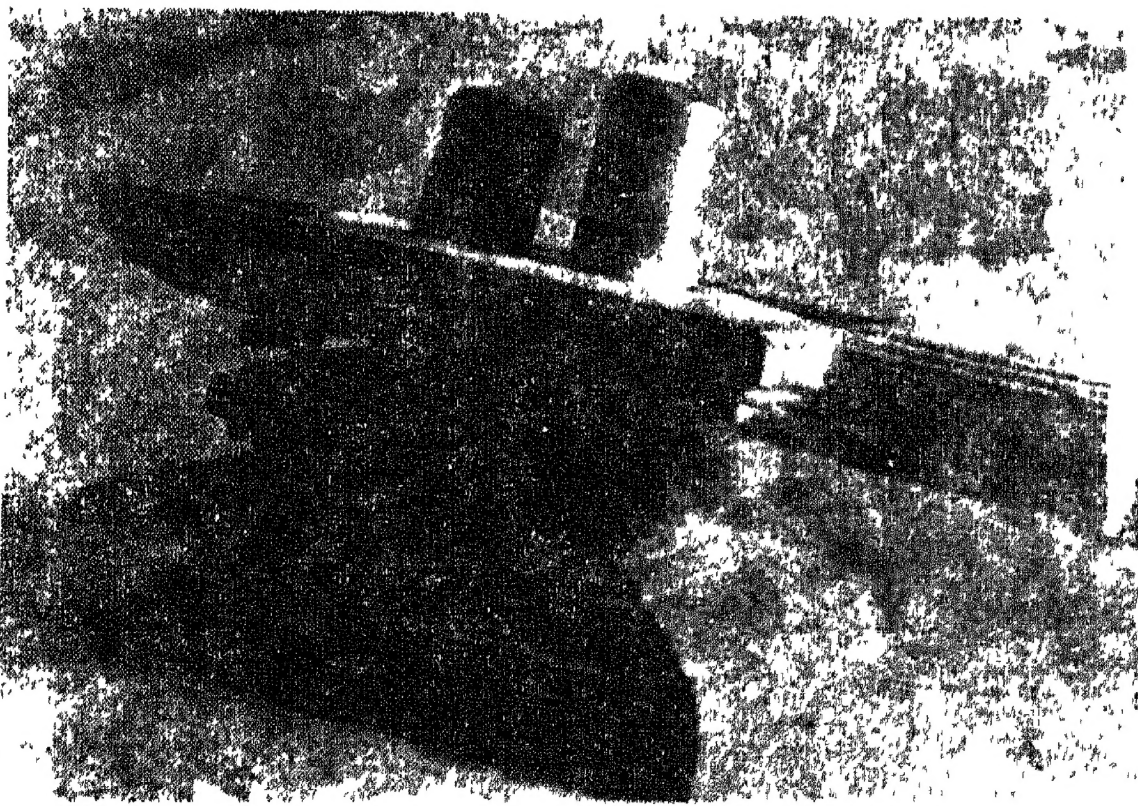
ರಾಮೇಶ್ವರಲಿಂಗ

ಆಗ ಕುಂಭಕೋಣದಿಂದ ನವಕೋಟಿ ನಾರಾಯಣ ಎಂಬುವವರೊಡನೆ ಇವರು ಬಂದರೆಂದೂ ಹೇಳಲು ಸಾಕ್ಷ್ಯಾಧಾರಗಳಿವೆ.

ದೇವಲಬ್ಬರಸಿ ನಿರ್ಮಿತ ?

ಈಗಿನ ಬೃಹದಾಕಾರದ ದೇವಾಲಯ ನಿರ್ಮಾಣ ಗೊಳ್ಳುವ ಮೊದಲು ಇದ್ದ ದೇಗುಲವನ್ನು ಕ್ರಿ.ಶ. ೨೫೬ ಒಂಬತ್ತನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ನೊಳಂಬರಾಜ ವೀರ ಮಹೇಂದ್ರನನ್ನು ಮದುವೆಯಾದ ಕದಂಬ ಕನ್ಯೆ ದೇವಲಬ್ಬರಸಿ ರಾಜಕುಮಾರಿ ತನ್ನ ಗಂಡನ ಜ್ಞಾಪಕಾರ್ಥ ಕಟ್ಟಿಸಿದಳಂತೆ.

ಲವಕುಶ ಲಿಂಗ

ತ್ರಿಭುವನ ಕರ್ತಾರ

ಲಕ್ಷ್ಮಣೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯದ ಉತ್ತರಭಾಗದ ಗೋಡೆಯ ಮೇಲೆ ದೊರೆ ತ್ರಿಭುವನ ಕರ್ತಾರನ ವಿಗ್ರಹವಿದೆ. ಕ್ರಿ.ಶ ೯೩೧ರ ಶಾಸನವೊಂದು ಈ ತನು ಅವನಿಯನ್ನು ೪೦ ವರ್ಷ ಆಳಿ, ೫೦ ದೇವಾಲಯ, ಎರಡು ಕೆರೆ ಕಟ್ಟಿಸಿದನೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತದೆ.

ಶಾಸನಗಳು

ಪಾರ್ವತೀದೇವಾಲಯ, ಕಲ್ಯಾಣ ಮಂಟಪ, ಲಕ್ಷ್ಮಣೇಶ್ವರ ದೇಗುಲದ ಪೂರ್ವಭಾಗ, ನಗರ ಕಂಟಿಗಳ ಗೋಡೆಗಳ ಮೇಲೂ, ಅವನಿಯ ಸುತ್ತ ಮುತ್ತಲೂ ಹಲವಾರು ಶಾಸನಗಳಿವೆ. ಪಲ್ಲವ, ಚೋಳ, ಹೊಯ್ಸಳ, ವಿಜಯನಗರ ಅರಸರ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಇವು ಸೇರಿವೆ. ಕೆಲವು ತಮಿಳು ಶಾಸನಗಳೂ ಉಂಟು.

ಇಲ್ಲಿನ ಗುಡಿ ತೀರ್ಥದ ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕಿರುವ ಬಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಹಳಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಹೆಸರುಗಳಿವೆ.

ನೊಳಂಬರ ವೀರಗಲ್ಲುಗಳು

ದೇವಾಲಯದ ಆವರಣದಲ್ಲಿ ನೊಳಂಬರ ಕಾಲದ ಎರಡು ವೀರಗಲ್ಲುಗಳು ಇವೆ. ವಿಜಯನಗರದ ಅರಸರ ಲಾಂಛನವನ್ನೂ ನೋಡಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಅವನಿ ಶಂಕರ ಮಠವವರು ಸ್ಥಾಪಿಸಿರುವ ಕಾಶಿ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರ, ವೀರಭದ್ರ ದೇವಾಲಯಗಳು ಇವೆ.

ಅಪರೂಪದ ಜೋಡಿ ಶಿವಲಿಂಗ

ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಪರ್ವತವೆಂದು ಕರೆಯುವ ದೇವಾಲಯಗಳ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿರುವ ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲೂ ಹಲವಾರು ಶಾಸನಗಳಿವೆ, ದೇವಾಲಯಗಳಿವೆ. ಏಕಾಂತರಾಮೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಏಳು ಶಾಸನಗಳಿವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಅಪರೂಪದ ಒಂದೇ ವಾಣಿಪೀಠದಲ್ಲಿನ ಜೋಡಿ ಶಿವಲಿಂಗವಿದೆ, ಇದನ್ನು ಲವಕುಶ ಲಿಂಗವೆನ್ನುವರು.

ಅಯೋಧ್ಯಾ ಮಥುರಾ ಮಾಯಾ ಕಾಶೀ ಕಂಚಿ ಅವಂತಿಕಾ

ಪುರಂದ್ರಾಚಾರ್ಯರೇ ಚೈವ ಸಂಸ್ಕೃತ ಮೋಕ್ಷದಾಯಕಾ ||

ಎಂಬಂತೆ ದೇವರವ ಏಳು ಮಹಾಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ ಆ ಅವಂತಿಕಾ ಕ್ಷೇತ್ರವೇ ಈಗಿನ ಅವನಿ ಎನ್ನುವರು.

ರುದ್ರ ಭಟ್ಟಾರಕ ಯಜ್ಞ ಭೂಮಿ

ಪುರಾತನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಯಜ್ಞ ಭೂಮಿಯಾಗಿ, ಧರ್ಮ ಕೇಂದ್ರವಾದ ಇಲ್ಲಿ, ರುದ್ರಭಟ್ಟಾರಕರೆಂಬ ತಪೋಧನರು ತಪಸ್ಸನ್ನಾಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದು, 'ಆಹವನೀಯ' ಎಂಬ ಮಹಾ ಯಾಗ ಮಾಡಿ, 'ಆಹವನಿ' ಎಂದು ನಾನುಕರಣ ಮಾಡಿದರೆಂದು, ಕಾಲಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಇದು 'ಅವನಿ' ಯಾಯಿತೆಂದು ಹೇಳುವರು.

ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ಹಿಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಫಲಗಂಗೆ ದೂರದಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞ ಮಾಡಿದ್ದೆಂದು ಹೇಳಲಾದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ವಿಭೂತಿ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿಂದೂ ಕೊಳ, ಶಿವಾಲಯವಿದೆ.

ಕ್ರಿ.ಶ. ೨೫೬ ರ ಬಾಣ ಅರಸರ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಈ ಅವನಿ, ಅವಂತಿಕಾ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ. ಈ ಭಟ್ಟಾರಕರು ರಾಜ ತ್ರಿಭುವನ ಕರ್ತಾರ ದೇವನ ಅಧ್ಯಯನ, ಹಿರಿಯ ಪುರೋಹಿತರಾಗಿದ್ದವರೇ ಬೇರೆಯೇ ಎಂಬುದನ್ನೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿಲ್ಲ.

ಲವ, ಕುಶರ: ಹುಟ್ಟಿದ ಸ್ಥಳ

ರಾಮಾಯಣ ಕಾಲಕ್ಕೂ ಅವನಿಗೂ ಬಹಳ ನಂಟು. ರಾಮಾಯಣದ ಕರ್ತೃ-ಆದಿ ಕವಿ ವಾಲ್ಮೀಕಿಯು ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದನೆಂದು ಪ್ರತೀತಿ.

ದಶಕಂಠನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ, ಲಂಕೆಯ ದಿಗ್ವಿಜಯಾನಂತರ ಶ್ರೀರಾಮ ಸೀತಾಮಾತೆಯೊಡನೆ ಇಲ್ಲಿ ಒಂದು ತಂಗಿದ್ದನಂತೆ. ಉತ್ತರ ರಾಮಾಯಣದ ಕರ್ಮಭೂಮಿಯಾದ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಪರ

ಸಿಂದೆ ಕೇಳಿದ ರಾಮ, ಸೀತೆಯನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿದಾಗ, ಲಕ್ಷ್ಮಣನ ಮೂಲಕ ವನಾಂತರಳಾದ ಆಕೆ ಇಲ್ಲಿನ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಮುನಿಗಳ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿದ್ದು, ಲವ ಕುಶರಿಗೆ ಜನ್ಮವಿತ್ತ ಕೆಂದು ಸ್ಥಳ ಪುರಾಣ ಹೇಳು ವುದು.

ಇಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಬಂಡೆ, ಪ್ರತಿ ತೀರ್ಥವೂ ಉತ್ತರ ರಾಮಾಯಣದ ಒಂದೊಂದು ಘಟನೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತವೆ. ರಾಮಾಯಣದ ಹೆಸರುಗಳಿಂದಲೇ ಇಲ್ಲಿನ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಗುರ್ತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಲವಕುಶರ ಜನನ, ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಕೇಂದ್ರವಾದ ಇದು, ತಂದೆ ಮಕ್ಕಳ ಹೋರಾಟ ಭೂಮಿಯೂ ಆಗಿದೆ.

ಲವ. ಕುಶರ ಕಟ್ಟಿದ ಜಾಗ

ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನು ಅಶ್ವಮೇಧಯಾಗ ಮಾಡುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಕಳುಹಿಸಿದ ಯಾಗಾಶ್ವವನ್ನು ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿದ್ದ ಲವಕುಶರು ಕಟ್ಟಿಹಾಕಿದರಂತೆ. ಯಾಗಾಶ್ವ ಕಟ್ಟಿದ ಕಲ್ಲು ಗುಂಡನ್ನು (ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲೆ) 'ಕುದುರೆಯಗುಂಡು' ಎಂದು ಕರೆಯುವರು. ಅಲ್ಲಿ ಹುಲ್ಲು ತಿಂದ ಹಾಗೆ ಬಂಡೆ ಸವೆದಿರುವುದನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ರಾಮನ ಬಂಡೆ

ಯಜ್ಞದ ಹಯವನ್ನು ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಬಂದ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಭರತಾದಿಗಳು ಸೋತನಂತರ ಶ್ರೀರಾಮನೇ ಸಮರಕ್ಕೆ ಆಣಿಯಾದ. ರಾಮನು ಲವಕುಶರೊಡನೆ ನಿಂತು ಯುದ್ಧ ಮಾಡಿದ ಬಂಡೆಯನ್ನು ರಾಮಬಂಡೆ ಎಂದೂ, ಮತ್ತೊಂದನ್ನು ಲವಕುಶರದೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುವುದು. ರಾಮನ ಬಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಬಾಣದ ಸಂಕೇತಗಳನ್ನು ಇನ್ನೊಂದರಲ್ಲಿ ಪಾದಗಳನ್ನು ಗುರ್ತಿಸುವರು.

ಪಾಂಡವರ ದೇವಾಲಯ

ಪಾಂಡವರು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದು ಎನ್ನಲಾದ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ೫ ಲಿಂಗಗಳಿವೆ. ಪಂಚಪಾಂಡವರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಅವನ್ನು ಕರೆಯುವರು.

ಗೋಪುರ ಗುಂಡು

ತಂದೆ-ಮಕ್ಕಳ ನಡುವಣ ಸಮರವನ್ನು, ಲವ ಕುಶರ ಬಾಲ್ಯದಾಟಗಳನ್ನು ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲಿನ ಕಲ್ಲಿನಿಂದರ ಮೇಲೆ ಕೂತು ಸೀತೆ ವೀಕ್ಷಿಸಿದಳಂತೆ, ಇದನ್ನು "ಗೋಪುರಂ ಗುಂಡ" ಎಂತಲೂ ಹೇಳುವರು. ಇದರ ಮೇಲೆ ಸೀತೆ ಕಣ್ಣಿಂದ ಬಂದ ಕಂಬನಿಯ ಗರುತು ತೋರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಗುಹೆ

ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ಗವಿಯೊಂದನ್ನು "ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಗುಹೆ" ಎನ್ನುವರು. ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ ಬಿಡಿಸಿರುವ

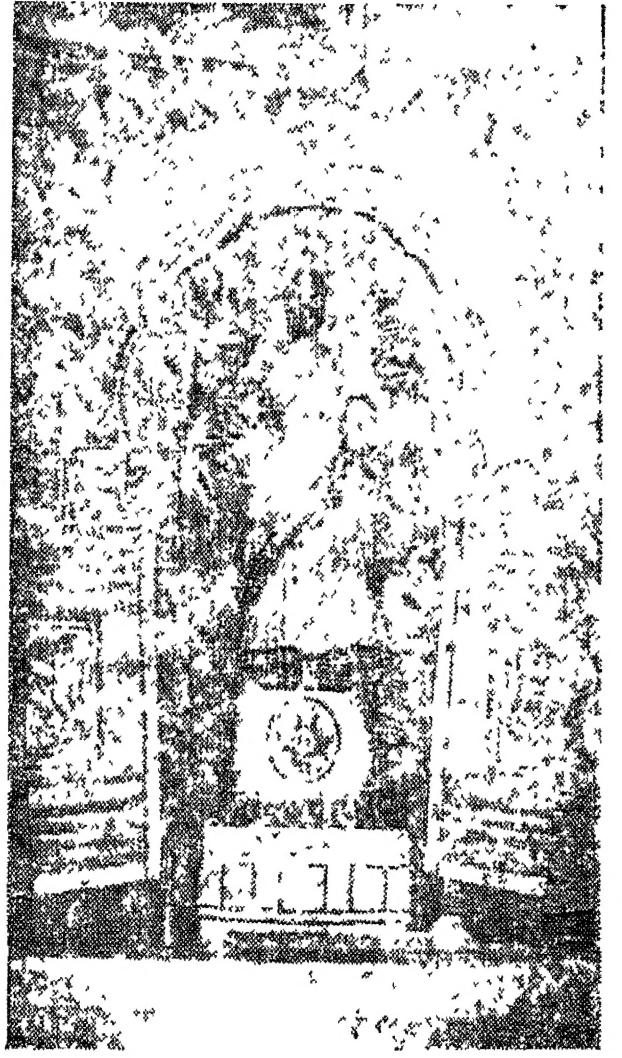
ಚಿತ್ರವೊಂದನ್ನು ವಾಲ್ಮೀಕಿಯದೆನ್ನುವರು. ಲವ ಕುಶರು ಹುಟ್ಟಿದ ಸ್ಥಳವೂ ಇದೇ ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಅವರನ್ನು ತೂಗಿದ ತೊಟ್ಟಿಲು, ಹಾಲಾಡಿ (ಒಳಲೆ) ಅರಶಿನ, ಕುಂಕುಮದ ಭರಣಿ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ತೋರಿಸುವರು. (ಎಲ್ಲವೂ ಕಲ್ಲಿನವು. ಸೀತಾ ದೇವಿ ಭೂಗತವಾದಾಗ, ಅಂಜನೇಯನ ಶಾಪದಿಂದ ಎಲ್ಲ ಕಲ್ಪಾಯಿತೆಂದು ದಂತ ಕಥೆ) ಲವ ಕುಶರಿಗೆ ನೀರು ಕಾಯಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಹಂದೆ ಎನ್ನುವ ಬಂಡೆಯನ್ನು ಬಡಿದಾಗ ತ್ರಾಮದ ಶಬ್ದ ಬರುತ್ತದೆ. ತೂಗಲು ತೊಟ್ಟಿಲು ಕಟ್ಟಿದ್ದ ಗುಂಡನ್ನು ಈಗ "ತೊಟ್ಟಿಲ ಗುಂಡು" ಎಂದೂ ಕರೆಯುವರು.

ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ಒಂದೆಡೆ ಮೂರು ಕಲ್ಲುಗಳಿವೆ. ಅವನ್ನು ಯಾವ ಕಡೆಯಿಂದ ನೋಡಿದರೂ ಒಲೆಯಂತೆ ಕಾಣುವುದರಿಂದ ಅದು "ಒಲೆಗುಂಡು".

ಅಗ್ರಜನ ಆಜ್ಞೆ ಮೇಲೆ ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಬಿಡಲು ಬಂದ ಲಕ್ಷ್ಮಣ, ಸೀತೆಯ ಬಾಯಾರಿಕೆ ನೀಗಲು ಶರ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದಾಗ ಚಿಮ್ಮಿದ ಕಾರಂಜಿ ಈಗ ಪವಿತ್ರ ತೀರ್ಥ "ಧನುಷ್ಕೋಟಿ" ಯಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಶ್ರಾದ್ಧಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಗಯೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯ ಬರುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದರಿಂದಲೋ ಏನೋ ಇದಕ್ಕೆ ದಕ್ಷಿಣಗಯೆ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿದೆ. ಬಾಣರ ನಂತರದ ಶಾಸನವೊಂದರಲ್ಲೂ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ದಕ್ಷಿಣದಗಯೆ ಎಂದು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಧನುಷ್ಕೋಟಿ ಬಳಿಯೇ "ಭೈರವ"ನ ಮೂರ್ತಿಯಿದೆ. ಶೈವಾಗಮಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಅವನಿಯ ಪವಿತ್ರ

ಹೊರಳು ಗುಂಡು

ಪಾರ್ವತೀದೇವಿ

ತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಲು ಆತನ ಆಶೀರ್ವಾದ ಅಗತ್ಯವಂತೆ. ಯಾತ್ರಿಕರು ಆತನ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುವರು.

ಸೀತಾ ಪಾರ್ವತಮ್ಮ ದೇಗುಲ

ಬೆಟ್ಟದ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಸೀತಾ ಪಾರ್ವತಿ ದೇವಾಲಯವಿದೆ. ಇದನ್ನು ಸೀತಮ್ಮ ಆಲಯವೆಂದೇ ಕರೆ

(33ನೇ ಪುಟ ನೋಡಿರಿ)

ಸ ಪ್ರ ಗಿ ರಿ

ತಿರುಮಲೆ ತಿರುಪತಿ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳ ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆ

ತಿರುಮಲೆ ತಿರುಪತಿ ದೇವಸ್ಥಾನ ತನ್ನ ಸಪ್ರಗಿರಿ ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಕನ್ನಡಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ಧಾರ್ಮಿಕ, ಮತ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಲೇಖನಗಳು, ದೇವಾಲಯಗಳ ಚರಿತ್ರೆಗಳು, ಫೊಟೋಗಳು, ಬಣ್ಣ ಚಿತ್ರಗಳು ಪ್ರಚುರಿಸಲ್ಪಡುವವು.

ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಚುರಿಸಲು ವ್ಯಾಪಾರ ಪ್ರಕಟಣೆಗಳು ಕೆಳಗಿರುವ ಬೆಲೆಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಸ್ವೀಕರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ.

ಒಳಗಡೆ ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ:	ಪೂರ್ತಿಪುಟ	ರೂ 80
	ಅರ್ಧಪುಟ	.. 50
	ಕಾಲುಪುಟ	.. 30
ರಕ್ಷಾಪುಟ: 4 ನೆಯ ಪುಟ	1 ಬಣ್ಣದ್ದು	ರೂ 200
	2 ..	.. 250
	3 ..	.. 300
ಕವರಿನೊಳಗೆ 2 ನೆಯ ಪುಟ, 3 ನೆಯ ಪುಟ	1 ಬಣ್ಣದ್ದು	ರೂ 150
	2 ..	.. 200
	3 ..	.. 250
ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಜಾಗದಲ್ಲಿ:	1 ಪೊಟ್ಟಿ ಮೊದಲನೆಯ ಪುಟ	ರೂ 150
	2 ಕೊನೆಯ ಪುಟ	.. 110
	3 ವಾರ್ತೆಯ ಪುಟಕ್ಕೆ ಇವರು ಪುಟ:	
	1 ಪುಟ ರೂ. 100	
	1/2 ಪುಟ .. 60	

ಸೂಚನೆ: 4 ನೆಯ ರಕ್ಷಾಪುಟ ಬಿಟ್ಟು, ಮಿಕ್ಕ ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ 6 ಮಾಸಿಕ ಸಂಚಿಕೆಗಳಿಗೆ ಮುಂಗಡ ಹಣ ಪಾವತಿಮಾಡಿ ಸ್ಥಳ ಕಾದಿರಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಕಟಣಾದರಗಳ ಮೇಲೆ 10%, 12 ಸಂಚಿಕೆಗಳಿಗೆ ಸ್ಥಳ ಕಾದಿರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವರಿಗೆ 15% ರಿಯಾಯಿತಿ ಕೊಡಲಾಗುವುದು. ಈ ವ್ಯಾಪಾರ ಪ್ರಕಟಣೆಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮುನ್ನೂಚನೆ ಕೊಡದೆಯೇ ಮತ್ತು ಕಾರಣಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸದೆಯೇ ಯಾವ ಪ್ರಕಟಣೆಯನ್ನಾದರೂ ನಿರಾಕರಿಸುವ ಹಕ್ಕು ಸಂಪಾದಕರಿಗೆ ಸೇರಿದೆ.

ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಮತ್ತಿತರ ಪ್ರಚುರಣೆಗಳಿಗೂ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿವರಗಳಿಗಾಗಿ ಕೆಳಗಿನ ವಿಳಾಸಕ್ಕೆ ಬರೆಯಿರಿ.

ಸಂಪಾದಕರು,

ತಿರುಮಲೆ ತಿರುಪತಿ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳು, ತಿರುಪತಿ ಅಂಧ್ರಪ್ರದೇಶ್-517501

ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ವೈಭವ

— ಪಂ || ವಾದಿರಾಜ ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರಿ.

ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ವೈಭವ ಅಂದರೆ-ಬಂಗಾರ, ರತ್ನಾಭರಣಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತನಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ (ಏನು ಬಂಗಾರದ ಒಡವೆಗಳು, ಏನು ರತ್ನಾಭರಣಗಳು, ಏನು ವೈಭವ ಎಂದು) ಆಶ್ಚರ್ಯ ಪಡುವುದಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಭಕ್ತ, ಚಾಮರ, ವೈಜನ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಂದ ಹಾಗೂ ಭಕ್ತುತರ ಸಮೂಹದಿಂದ ಕೂಡಿ ರಥ, ಗಜ ಗರುಡವಾಹನದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಉತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಮೆರೆವ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಐಶ್ವರ್ಯವೇ- ನಿಜವಾದ ವೈಭವ ಶಬ್ದಾರ್ಥವಲ್ಲ, ಹಾಗಾದರೆ ನಿಜವಾದ ವೈಭವ ಶಬ್ದಾರ್ಥ ಏನು ? ಎಂದರೆ;

ದ್ದಾನೆ. ಅವನನ್ನು ಎಲ್ಲ ಭಕ್ತುತರು ನೋಡಿರಿ, ಭಜನೆಯಮಾಡಿರಿ ಹಾಗೂ ನೋಕ್ಷವ ಬೇಡಿರಿ. ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಎಂಥವನೆಂದರೆ ಭಕ್ತುತರು ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕ ಆತನ ಜರಣದ್ವಂದ್ವಗಳಿಗೆ ವಂದಿಸಲು. ಅವರಿಗೆ ಬಂದ ಸಂಸಾರ ಭಯ ಪರಿಹಾರ ಮಾಡುವವನು. ಪಂದ್ರಜೂಡ ಶಂಕರ ಮೊದಲಾದ ಅಮರರ ಸ್ತುತಿಗೆ ಗೋಚರಿಸಿದವನು. ದೇ ಕರುಣಾಸಿಂಧೋ | ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ | ವೈಕುಂಠದ್ವಾರದಲ್ಲಿ ಜಯ ವಿಜಯ ಮೊದಲಾದ ದ್ವಾರ ಪಾಲಕರು ನಿನ್ನನು ಸೇವಿಸುತ್ತಿರುವರು. ಸನಕಾದಿಗಳು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಿರುವರು. ನಿನ್ನ ವಿಸ್ತಾರವಾದ

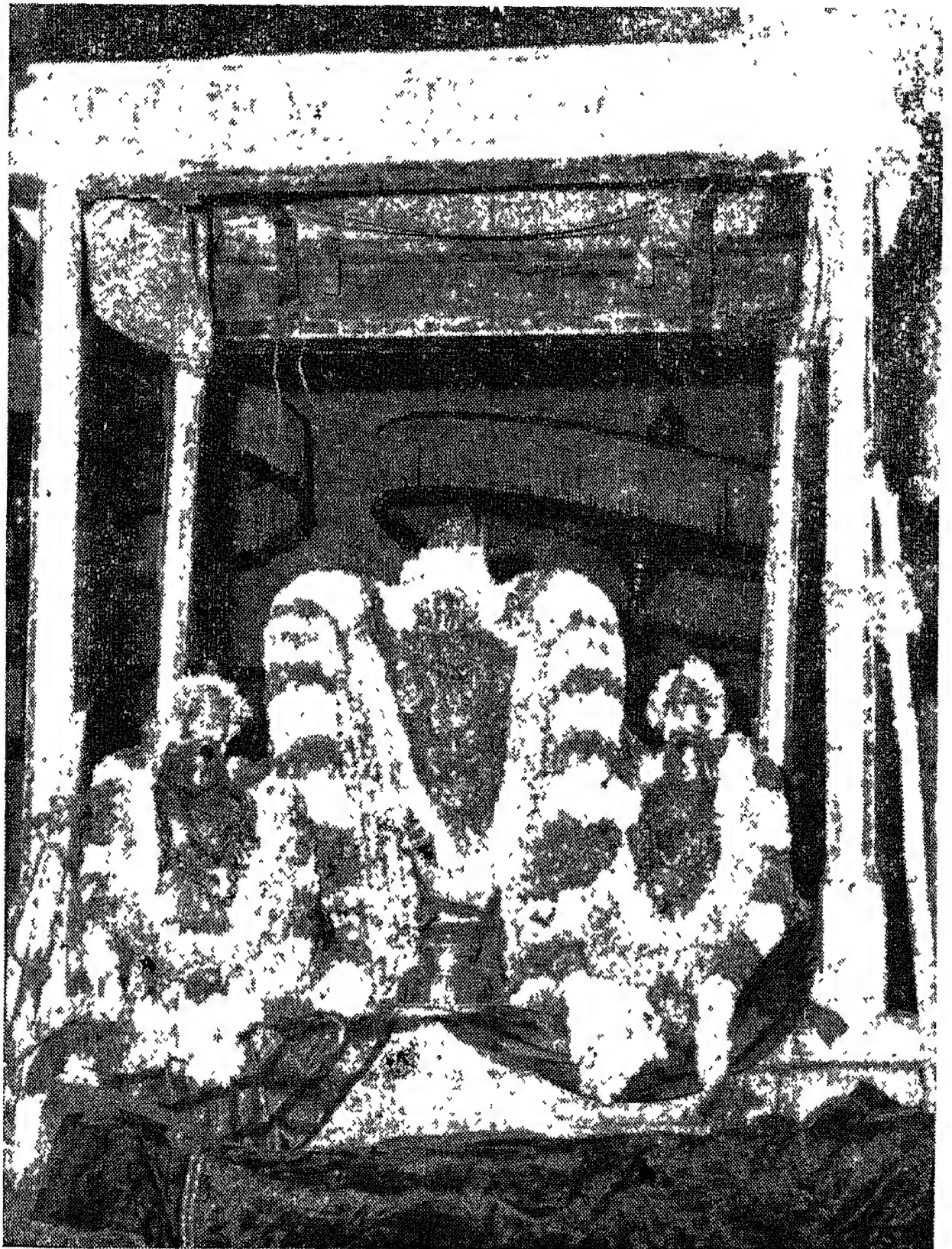
ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಮುತ್ತಿನ ಹಾರಗಳು, ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಜಾಜಿ, ಮಲ್ಲಿಗೆ, ಸಂಪಿಗೆಯ ಹಾರ, ವದಕ, ಕಾಸ್ತುಭರತ್ನ, ಶಿರದಲ್ಲಿ ಕೋಟಿ ಸೂರ್ಯನಂತೆ ಧಳಧಳಿಸುವ ಕಿರೀಟ, ಕರ್ಣಗಳಲ್ಲಿ ಮಕರಕುಂಡಲಗಳು, ಹೊಳೆವ ಪೀತಾಂಬರ, ಕಾಲ್ಗಿಜ್ಜಿಗಳಿಂದ ಶೋಭಿಪ ಜರಣ ದ್ವಯಗಳು, ಕರದಲ್ಲಿ ಶಂಖಚಕ್ರಗಳು, ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಅಭರಣ. ಆಯುಧಗಳಿಂದ ಶೋಭಿಸುವ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಮಂದ ಹಸಿತ ವದನಾರವಿಂದನಾಗಿ ನಲಿಯುತ್ತ ತನ್ನ ವೈಕುಂಠ ಸ್ಥಾನಬಿಟ್ಟು ಭಕ್ತುತರ

ಇತರ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಲಾಗದ ಸಕಲ ಗುಣಸರಿಪೂರ್ಣತ್ವ, ಸರ್ವೋತ್ತಮತ್ವ, ಸರ್ವವೈಲಕ್ಷಣ್ಯ, ಮೋಕ್ಷದಾತೃತ್ವ ದೋಷ ದೂರತ್ವ, ಭಕ್ತಾಭೀಷ್ಟಪ್ರದತ್ವ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಗುಣ ಮಾಣಿಕ್ಯಗಳೇ ನಿಜವಾದ ವೈಭವವು, ಬಾಹ್ಯವೈಭವವು ನಿಜವಾದ ವೈಭವವಲ್ಲ, ಅದು ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ.

ಇವೆರಡೂ ವಿಧ ವೈಭವವನ್ನು ದಾಸ ವರ್ಯರು ಪರೋಕ್ಷ, ಅಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ತಿಳಿದು ನೋಡಿ, ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕ ಸ್ತುತಿ ಸಿದ್ಧಾರೆ. ಪುರಂದರದಾಸರ 'ನಿರ್ಮಲ ಭಕ್ತಿಗೆ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮೋತ್ಸವದಲಿ ಇಂದಿರೆಯಿಂದ ಕೂಡಿ ಬಂದು ನಿಂತಾಗ' ಅವರಿಂದ ಹೊರಟ ಸ್ತುತಿ :

‘ಬಂದು ನಿಂತಿಹ ನೋಡಿ! ಭೂತಳದಿ ವೆಂಕಟ ಇಂದಿರೆಯನೊಡಗೂಡಿ! ಒಪ್ಪುವ ನಿರಂತರ ಪೊಂದೆ ಭಜನೆಯ ಮಾಡಿ ಆನಂದ ಬೇಡಿ,’ ಐದು ನುಡಿಯ ಹಾಡಿನಲ್ಲಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ವೈಭವವನ್ನು ಕೊಂಡಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಸ್ತುತಿಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಹೀಗಿದೆ:—

ಈ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪಾಪ ಪರಿಹಾರಕ ವೆಂಕಟನು, ಲಕ್ಷ್ಮೀಸಮೇತನಾಗಿ ಬಂದಿ

ಸಪ್ತಗಿರಿ

ಬರಹಗಾರರಿಗೆ ಸೂಚನೆ:

ಸಪ್ತಗಿರಿ ಕನ್ನಡ ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆ ಅಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪ್ರಸಾರದ ಉದ್ದೇಶ ಹೊಂದಿ ಹೊರಬರುತ್ತಿರುವ ಪತ್ರಿಕೆ. ಈ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಣೆಗಾಗಿ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಕವನ, ಕೀರ್ತನೆ, ಭಾವ, ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಕಳುಹಿಸಬಯಸುವವರು ಕೆಳಗಣ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು.

1) ಲೇಖನಗಳು ಆರು ಪುಲ್‌ಸ್ಟೇಪ್ ಹಾಳೆಗಳ ಮಿತಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಳೆಯ ಒಂದೇ ಕಡೆ ಬರೆಯಲಾಗಿರಬೇಕು.

2) ದೇವಸ್ಥಾನ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಾಚ್ಯ ಆರ್ವಾಚೀನ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಸ್ತು ವಿಷಯಗಳ ಬರಹಗಳು ತತ್ಸಂಬಂಧಿ ಫೋಟೋಗಳನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಿದ್ದರೆ ಅನುಕೂಲಕರ.

3) ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಇಂಡಿಯನ್ ಇಂಕಿನಲ್ಲಿ ಬರೆಯಬೇಕು. ಬಣ್ಣದ ಚಿತ್ರಗಳಿಗೆ ಈ ನಿರ್ಬಂಧವಿಲ್ಲ.

4) ಕೇವಲ ಫೋಟೋಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರವೇ ಕಳುಹಿಸುವವರು, ಸ್ಪಷ್ಟವಾದವುಗಳನ್ನು ಪೂರ್ತಿ ವಿವರಗಳೊಂದಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಬೇಕು.

5) ಸಪ್ತಗಿರಿಯ ಕೆಲಸಗು, ತಮಿಳು, ಹಿಂದಿ, ಆಂಗ್ಲ ಭಾಷಾ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಿಂದ ಅನುವಾದ ಲೇಖನಗಳು ಆಗತ್ಯವಿಲ್ಲ.

6) ಪ್ರಕಟವಾದ ಲೇಖನಗಳಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ಸಂಭಾವನೆ ಉಂಟು.

ಮಿಕ್ಕ ವಿವರಗಳಿಗೆ:

ಸಂಪಾದಕರು

ಸಪ್ತಗಿರಿ

ಅ. ಅ. ದೇವಸ್ಥಾನ, ಅರುಪತಿ-517501

ಚಿತ್ತೂರು ಜಿಲ್ಲೆ, ಅಂ. ಪ್ರ.

ಅಭೀಷ್ಟ ಈಡೇರಿಸಲು ಶೇಷಾದ್ರಿಪುರಕೆ ಬಂದಿಹನು.

ಲಕ್ಷ್ಮೀರಮಣನ ಗುಣಗಳ ಹೊಗಳಿದಿರುವ ಕ್ಷುಲ್ಲರಾದ ದೈತ್ಯರ ಎದೆ ನಡುಗಿಸಿದ, ಮಾವ ಕಂಸನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದ, ಅರ್ಜುನನ ಸಖನಾದ, ದೋಷರಹಿತನಾದ, ಭಕ್ತಿ ಇಲ್ಲದವರಿಗೆ ಬಹುದೂರನಾದ, ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಿ ಅಮರರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ, ಆದಿಮಧ್ಯಾಂತರ ರಹಿತನಾದ, ಸ್ವಾಮೀರ್ತಾರ್ಥದ ಸಿರಿಸಹಿತ ಸನ್ನಿಹಿತನಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಮೆರೆಯುತ್ತ ಪದುಮನಾಭ ಸಿರಿಪುರಂದರವಿಠಲ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು. ಬಂದು ನಿಂತಿಹನು ನೋಡಿರಿ ಆನಂದ ಬೇಡಿರಿ.

ಹೀಗೆ ಐದು ನುಡಿಗಳಿಂದ, ಮೂರು ನುಡಿಗಳಿಂದ, ಹತ್ತುನುಡಿಗಳ ಹಾಡಿನಿಂದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ವೈಭವವನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ವರ್ಣನೆಯಂತೆ ಒಂದೊಂದು ವಿಶೇಷಣಗಳಲ್ಲಿ, ಇತರ ದೇವತೆಗಳಿಗಿಂತ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಆತ್ಯಂತ ವಿಲಕ್ಷಣನು. ಅನೇಕ- ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿತ್ವ, ಸರ್ವೋತ್ತಮತ್ವಾದಿ-ಧರ್ಮಗಳುಳ್ಳವನು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತವೆ: ಇದೇ ನಿಜವಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ವೈಭವವು.

ಈ ವೈಭವವು ದಾಸರಿಂದ ರಚಿತವಾದ ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಬಂದಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ವಿವರಣೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

“ಇಂದಿರೆಯನೊಡಗೂಡಿ ಒಪ್ಪುವ ನಿರಂತರ ಪೊಂದೆ ಭಜನೆಯ ಮಾಡಿ”

ಇಂದಿರೆಯಿಂದ ಕೂಡಿ ನಿರಂತರ (ಯಾವಾಗಲೂ) ಬಂದಿಹನು ಎಂದು ಒಂದು ಅರ್ಥ ಅಥವಾ ನಿರಂತರ ಇಂದಿರೆಯಿಂದ ಕೂಡಿ (ಸರ್ವದೇಶಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಇಂದಿರೆಯಿಂದ ಕೂಡಿ) ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಬಂದಿರುವನು. ಹೀಗೆ ಹೇಳುವುದರಿಂದ “ಸಮನಾಜ” - ಈ ಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ ದೇಶಕಾಲಗಳಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮೀಯು ಸರಮಾತ್ರನಿಗೆ ಸಮಾನಳು, ಗುಣದಿಂದ ಅಸಮಾನಳು ಎಂದು ಹೇಳಿದ ಪ್ರಮೇಯ ಸಂವಾದವೂ ಬರುತ್ತದೆ.

“ಅಣೋರಣೀಯಾನ್ ಮಹತೋ ಮಹೀಯಾನ್”

“ಸ್ವಮಹಿಮ್ನಿ ರತಃ”

“ಸೂಕ್ಷ್ಮಂ ತು ತದರ್ಹತ್ವಾತ್”

ಇತ್ಯಾದಿ ಶ್ರುತಿಸೂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಹರಿಗೆ ಪರಮ ಸೂಕ್ಷ್ಮತ್ವ ಹಾಗೂ ಸ್ವರಮಣತ್ವ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಈ ಪರಮ ಸೂಕ್ಷ್ಮತ್ವ, ಸ್ವರಮಣತ್ವ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ಬರಬೇಕಾದರೆ, ಅವನು ಲಕ್ಷ್ಮಿಗಿಂತ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ, ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಅಪೇಕ್ಷೆ ಇಲ್ಲದಲೇ ತನ್ನ ಸ್ತ್ರೀರೂಪದಲ್ಲಿಯೇ ರಮಿಸುವವನಾಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಸ್ವರಮಣಾಪಸ್ಥಾ. ಪರಮ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ, ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಇಲ್ಲವೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಹೇಳುವುದರಿಂದ ಕೇವಲ ಗುಣಗಳಿಂದಲೇ ಪರಮಾತ್ಮನು ಜ್ಯೇಷ್ಠ ಶ್ರೇಷ್ಠನೆಂದು ಅಲ್ಲ, ದೇಶಕಾಲಗಳಿಂದಲೂ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯಿಂದ ಸಮಾನನಾಗದಲೇ ಜ್ಯೇಷ್ಠ ಶ್ರೇಷ್ಠನೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸುವುದರಿಂದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ಮಹಾವೈಭವವು ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತದೆಂದು ಕೆಲವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗಾದರೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ದೇಶಕಾಲಗಳಿಂದ ಸಮಾನಳು ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಅದರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇನು - ಪ್ರಕೃತ ದೇಶಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಸ್ವಾಖ್ಯಪ್ರದೇಶ ಬಿಟ್ಟು ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಪರಮಾತ್ಮನಿಂದ ಸರ್ವದೇಶಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಾನಳೆಂದು ಹೇಳಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು. ಕೆಲವರು ಇದನ್ನು ಒಪ್ಪದಲೇ, ಸರ್ವದೇಶಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಭಗವಂತನಿಂದ ಸಮಾನಳು ಎಂದು ಹೇಳಿ ಉಕ್ತನಿಯಮಕ್ಕೆ ಸಂಕೋಚ ಮಾಡಬಾರದೆಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡುತ್ತಾರೆ. ಉಭಯ ತರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಒಪ್ಪಿದರೂ, ಶ್ರೀ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ವೈಭವಕ್ಕೆ ಕೊರತೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ, ಆ ವೈಭವ ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ.

ಅಥವಾ ನಿರಂತರ ಪದವನ್ನು, “ನಿರಂತರ ಪೊಂದೆ ಭಜನೆಯ ಮಾಡಿ” ಹೀಗೂ ಯೋಜನೆ ಮಾಡಲು ಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯಿಂದ ಬರುವ ಅರ್ಥವೇನೆಂದರೆ-ಒಂದು ಸಲ ಭಜನೆ ಅಂದರೇ (ಶ್ರವಣ, ಮನನ, ನಿಧಿಧ್ಯಾಸನ) ಮಾಡಿದರೆ ಸಾಲದು. ಭಗವದ್ವರ್ತನಕ್ಕೆ ನಿರಂತರ ಶ್ರವಣ, ಮನನ, ನಿಧಿಧ್ಯಾಸರೂಪ

ಸಪ್ತಗಿರಿ

ಭಜನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಹೀಗೆ ವಿಶೇಷಾರ್ಥಕ್ಕೆ “ಅನ್ಯತ್ಪ್ರಸಕ್ತೃದುವದೇಶಾತ್” (ಬ್ರಹ್ಮ ವಿಚಾರ ಪುನಃಪುನಃ ಮಾಡಬೇಕು) ಎಂಬ ಸೂತ್ರ ಸಂವಾದವೂ ಬರುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ನಿರಂತರ ಪದವನ್ನು ಬೇರೆ, ಬೇರೆ ವಿಧವಾಗಿ ಯೋಜಿಸಿ ವಿಶೇಷಾರ್ಥ ತೆಗೆಯಬಹುದು. ಈ ವಿಶೇಷಾರ್ಥದಿಂದ ಬರುವ ಸರ್ವವೈಲಕ್ಷಣ್ಯ, ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿತ್ವ, ಶ್ರವಣ, ಮನನ, ನಿಧಿಧ್ಯಾಸಾ ವಿಷಯತ್ವ ಮೊದಲಾದ ಧರ್ಮಗಳೇ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ವೈಭವವು. ಈ ವೈಭವ ತಿಳಿಯುವುದು, ನೋಡುವುದೇ ಹರಿಪ್ರಸಾದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ನಿನ್ನ ನೋಡಿ ಧನ್ಯನಾದೆನೋ ಹೇ
ಶ್ರೀನಿವಾಸ ||೫||
ಲಕ್ಷ್ಮೀರಮಣ ಪಕ್ಷಿವಾಹನ ಲಕ್ಷ್ಮಿನಿನ್ನ
ವಕ್ಷ್ಯದಲ್ಲ

ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ “ಲಕ್ಷ್ಮೀರಮಣ” ಈ ವಿಶೇಷಣ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಘನವೈಭವದೋತ್ಕರ್ಷವಾಗಿದೆ. ಅದು ಹೇಗೆಂದರೆ-ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿತ್ವವು ಮುಕ್ತಾಮುಕ್ತ ಚೇತನರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಬರಲಾರದು. ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಕೇವಲ ದ್ವೈತಿಗಳೇ ಹೇಳುವರೆಂದಲ್ಲ, ವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವೈತಿಗಳೂ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ- “ಪರಮಂ ಸಾಮ್ಯಮುಪೈತಿ” ಎಂಬ ಶ್ರುತಿಗೆ ಅರ್ಥಮಾಡುವಾಗ, ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿತ್ವ ಬಿಟ್ಟು ಚೇತನರು ಪರಮಾತ್ಮನ ಸಾಮ್ಯಹೊಂದುತ್ತಾರೆಂದು ಹೇಳುವರು.

ಈ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿತ್ವವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷೆಮಾಡುವವನಿಗೆ ಏನುಗತಿ ಆಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಶಿಶುಪಾಲನಲ್ಲಿ ಕಂಡಿದೆ, ಶಿಶುಪಾಲನು ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಅವತಾರಳಾದ ರುಕ್ಮಿಣೀದೇವಿಯನ್ನು ವಿವಾಹವಾಗಬೇಕೆಂಬ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಕುಂಡಿನಿ ಪುರಕ್ಕೆ ಬಂದನು, ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಅದದ್ದು ಮಾನಭಂಗವೇ ಹೊರತು ವಿವಾಹವಲ್ಲ, ಈ ವಿವಾಹ ನಿಶ್ಚಯ ಮಾಡಿದ ರುಕ್ಮಿಣಿಯು ಅಣ್ಣನಾದ ರುಕ್ಮಿಗೆ ಅದದ್ದು ಕೃಷ್ಣನಿಂದ ವಪನ (ತಲೆಬೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು). ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಅವನ ಪರಿವಾರಕ್ಕೆ ಅದದ್ದು ಕೈಕಾಲು, ಮುಖ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು, ಇದು ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಫಲ, ನಂತರ

ಅಂಧಂತಮಸ್ತು, ಹೀಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀಯನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದವರಿಗೆ ದುರ್ಗತಿ ಆಯಿತು.

ಈ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಕೃಪಾಕಟಾಕ್ಷ ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ, ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ಪದವಿಗಳು ಲಭಿಸಿದವು. ಹೀಗೆ ತನ್ನ ವಿವಾಹವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದವರಿಗೆ ದುರ್ಗತಿ. ಕೃಪಾಕಟಾಕ್ಷ ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದವರಿಗೆ ಸದ್ಗತಿ ಕೊಡತಕ್ಕ, ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಪತಿ (ಅವಳನ್ನು ನಿಯಮಿಸ ಮಾಡುವವ) ಅಂದಮೇಲೆ ಅವನ ವೈಭವಕ್ಕೆ ಎಣೆಯುಂಟೇ? (ಕೊನೆ ಇಲ್ಲ) ಯಾವ ಲಕ್ಷ್ಮೀಯು ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಪತ್ನಿಯಾಗಿ ಅವನ ಗುಣಗಳ ಎಣಿಕೆ ಕಾಣಲಾರದೇ ನಿರಂತರ ಆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ದಾಸ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆಯೋ ಅಂಥ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಸೂದ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ವೈಭವವು, ಇತರ ಯಾವ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಇದೆ? ಯಾರಿಗೂ ಇರಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಶ್ರೀನಿವಾಸನನ್ನು “ಪಕ್ಷಿವಾಹನನು” (ಗರುಡವಾಹನನು) ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಗರುಡನನ್ನು ಎರಿದವನು ದೇವದಾನವ, ಮಾನವರಲ್ಲಿ, ಯಾರಿದ್ದಾರೆ? ಹಿಂದೆ ಪಾಂಡುಕ ವಾಸುದೇವನು ಬಂಗಾರದ ಗರುಡನನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ ಅದನ್ನು ರಥದಲ್ಲಿಟ್ಟು, ಆ ಗರುಡನನ್ನು ಏರಿ ಹಾಗೂ ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಕೈಗಳನ್ನು ರಟ್ಟಿಗೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು, ಎದೆಯನ್ನು ಸುಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಗರುಡವಾಹನನು, ಜತು ಭುಜನು. ಶ್ರೀವತ್ಸಲಾಂಛನನು ತಾನೇ ಎಂದು ಮೂರ್ಖರಿಂದ ಕರೆಸಿಕೊಂಡನು. ಆದರೆ ರಣದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನ ಜತೆಯಲ್ಲಿ ಹೋರಾಡಿ ಕೊನೆಗೆ ರುಂಡವನ್ನು ಕಳೆದು ಕೊಂಡು ಅಂಧಂತಮಸ್ತುಗೆ ಹೋದನು. ಕೃತ್ರಿಮವಾದ ಬಂಗಾರದ ಗರುಡನನ್ನು ಎರಿದವನಿಗೇ ಇಂಥ ಕಠಿಣ ಶಿಕ್ಷೆಯಾಯಿತು. ಸಮಸ್ತ ದೇವದಾನವ ಮಾನವರಲ್ಲಿ ಇವನು ಒಬ್ಬನು ಮಾತ್ರ ಈ ಸಾಹಸ ಮಾಡಿ ಕಠಿಣ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದನು.

ಇಂಥ ಸ್ವದಾಸನಾದ ಗರುಡನನ್ನು ಏರಿ ಅವನ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ಸಮನಾದವರು ಈ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಇದೇ, ಇತರ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣದ ವೈಭವವು. ಬ್ರಹ್ಮೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ

ಗರುಡ ಪಂಚಮಿಯ ದಿನ, ಸಾಮಾನ್ಯ ಸುಜನರೂ ಕೂಡಾ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಗರುಡೋತ್ಸವವನ್ನು ನೋಡಿ ಧನ್ಯರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಏನು ಜನ ಸಂದಣಿ! ಏನು ಅನೇಕ ವಾದ್ಯಗಳ ನಿನಾದ! ಭತ್ತಚಾಮರ ವ್ಯಜನಗಳಿಂದ ಸೇವಿತನಾಗಿ, ಅನೇಕ ರತ್ನಾ ಭರಣಗಳಿಂದ ಭೂಷಿತನಾಗಿ ಗರುಡನನ್ನೇರಿದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ವೈಭವವನ್ನು ನೋಡುವುದೇ ಮಾನವರಿಗೆ ಒಂದು ಅಪೂರ್ವ ಭಾಗ್ಯ! ಈ ಗರುಡನನ್ನೇರಿ ಮೆರೆಯುವ ಐಶ್ವರ್ಯ, ಶ್ರೀಹರಿವ್ಯತಿರಿಕ್ತ ಯಾವ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಇಲ್ಲ.

ಶ್ರೀದಾಸವರ್ಯರು, ಶ್ರೀನಿವಾಸನು, ದಶಾವತಾರ ಸ್ವರೂಪನೆಂದು ಅವನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ತಮನ ಕೊಂದವನೀತ ಮುಂದರೋದ್ಧರನೀತ ||೫||

ನೇದವನ್ನು ಕದ್ದ ತಮೋಭಿಮಾನಿಯಾದ ತಮನಾಮಕ (ಹಯಗ್ರೀವ) ದೈತ್ಯನನ್ನು ಮತ್ಸ್ಯರೂಪದಿಂದ ಸಂಹರಿಸಿ ಆ ನೇದಗಳನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ಉಪದೇಶ ಮಾಡಿದವನೇ ಈತ (ಶ್ರೀನಿವಾಸನು). ಅಮೃತ ಮಥನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷಯೋಜನ ವಿಸ್ತೀರ್ಣವಾದ ಮಂದರ ಪರ್ವತವನ್ನು ಬೆನ್ನಿನ ಮೇಲೆ ಹೊತ್ತು ಅಮೃತದ ಉತ್ಪತ್ತಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದ ಕೂರ್ಮರೂಪನೇ ಈತ. ಕುಮತಿ ರಾಕ್ಷಸ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವಿನ ಹೊಟ್ಟೆಯನ್ನು ಬಗೆದು ಪ್ರಹ್ಲಾದನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದ ನಾರಸಿಂಹನೇ ಈತ. ದಾನವನಾದ ಬಲಿಷಕ್ತವರ್ತಿಯಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಮೂರು ಪಾದಗಳ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಬೇಡಿ ಅವನನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಿದ ವಾಮನನೇ ಈತ. ದುಷ್ಟರಾದ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ರಾಜರನ್ನು ಇಸ್ಪತ್ತೊಂದು ಸಲ ಸಂಹರಿಸಿದ ಭಾರ್ಗವ ರಾಮನೇ ಈತ, ದುರ್ಜನರನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸಿ ಸಜ್ಜನರನ್ನು ಸಲಹಿದ ಕೃಷ್ಣರೂಪನೇ ಈತ, ದಾನವರನ್ನು ಮೋಹಿಸಿದ ಬುದ್ಧನೇ ಈತ, ಕಲಿಯನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಿದ ಕಲ್ಕಿಯೇ ಈತ, ಹೀಗೆ ದಶಾವತಾರದ ವೈಭವವನ್ನು ದಾಸವರ್ಯರು ಶ್ರೀನಿವಾಸನಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಕೊಂಡಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಶ್ರೀ ವಿಜಯದಾಸರು ತಿರುಪತಿಗೆ ಬಂದಾಗ ಪುರಂದರಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಶ್ರೀನಿವಾಸನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿದರು. ಬ್ರಹ್ಮೋತ್ಸವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಜನ ಸಂದಣಿ ಇರುವುದರಿಂದ ಬಹುಜನರಿಗೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ದರ್ಶನವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆಗ “ನಿನ್ನ ದರ್ಶನಕೆ ಬಂದವನಲ್ಲವೋ ನಿನ್ನ ಭಕ್ತರ ದರುಶನಕೆ ಬಂದವನು” ಎಂದು ಭಕ್ತರ ದರ್ಶನವೇ ನಿನ್ನ ದರ್ಶನವೆಂದು ತಿಳಿದು ಹಾಡಿದರು. ಹಾಗೂ ಶ್ರೀನಿವಾಸನನ್ನು ಮಂಗಳ ಪದ್ಯ ಹಾಡಿ ಮೂದಲಿಸಿದರು.

ಜಯಮಂಗಳಂ ನಿತ್ಯಶುಭಮಂಗಳಂ
ತೋಳಸಿದಕ್ಕಿಯ ತಿಂಬ ಕಿಲುಬುತಳಿಗೆ
ಯೊಳುಂಬ
ಕೊಳಗದಲಿ ಹಣಗಲನು ಅಳೆಸಿಕೊಂಬ
ಇಲ್ಲ ತನಗೆಂದು ಸುಳ್ಳು ಮಾತಾಡಿದರೆ
ಎಲ್ಲವನು ಕಸಗೊಂಬ ಕಳ್ಳಧೊರೆಗೆ

ವಿಜಯರಾಯರು ಶ್ರೀನಿವಾಸನನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಮೂದಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ದಾಸಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ದೇವರನ್ನು ಹೀಗೆ ಮೂದಲಿಸುವುದರಿಂದ, ಅವನ

ವೈಭವಕ್ಕೆ ಕುಂದು ಬರುವುದಿಲ್ಲವೇ? ಎಂದು ಕೇಳಬಹುದು, ಆದರೆ ಸ್ವಾಮಿಯಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ವೈಭವಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲಿ ಕೊರತೆಯೇನೂ ಇಲ್ಲ, ಯಾಕೆಂದರೆ, ರಥವನ್ನೇರಿದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ನಂತರ ವಿಜಯರಾಯರಿಗೆ ದರ್ಶನ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಯ್ಯುವದೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದ್ದರೆ ಅವರಿಗೆ ಎಂದಿಗೂ ದರ್ಶನ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ, ಕಾರಣ ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೂಡಾ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ವೈಭವ (ಮಹಿಮೆ) ಅಡಗಿದೆ: ಅದು ಹೇಗೆಂದರೆ;

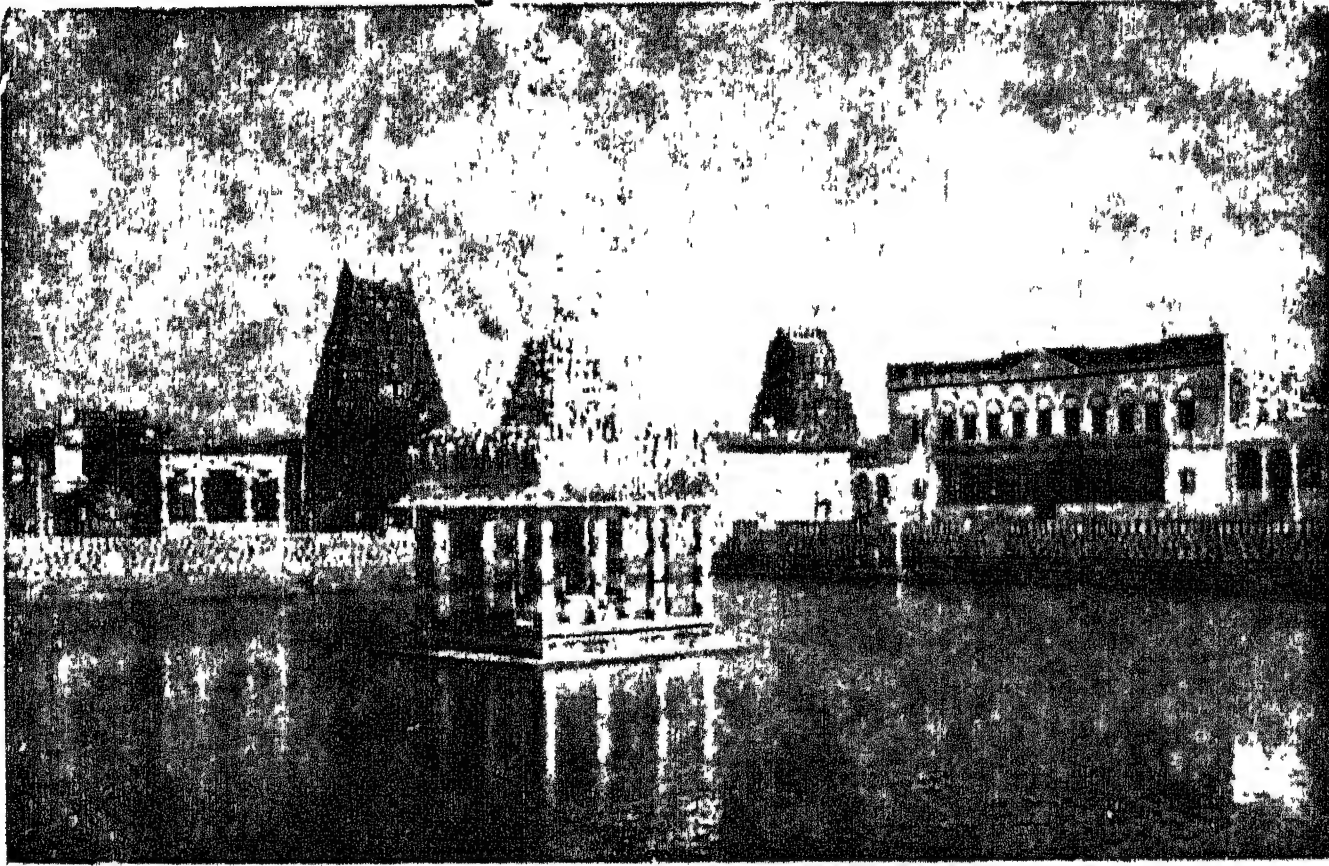
ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಭಕ್ತರು ಭಕ್ತಿಪುರಸ್ಕರವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟುನಗದು ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಪುನಃ ರೂಪಾಂತರದಿಂದ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಾನೆ ಇದರಿಂದ ಏಶ್ವರ್ಯಕ್ಕೆ ಅಭಿಮಾನಿಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀಯು ಭಕ್ತರ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವದನ್ನು ನೋಡಿತಾನು ಒಂದು ರೂಪದಿಂದ ಭಕ್ತರ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತಾನೆ. ಈ ವಿಷಯ ತೀರ್ಥ ಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ವಾದಿರಾಜರು ಚೆನ್ನಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಭಕ್ತರ ಕಾಣಿಕೆ ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು ನಾಲ್ಕು ಮಡಿ ಮಾಡಿಕೊಡುವು

ದೇನಿದೆಯೋ ಅದೇ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ದೇವರ ವೈಭವವು.

“ಕಳ್ಳಧೊರೆಗೆ” ಎಂದು ಶ್ರೀನಿವಾಸನನ್ನು ಕಳ್ಳನೆಂದು ವಿಜಯರಾಯರು ಕರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ತನ್ನ ಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡುವವರ ಅಂತರಂಗದ ಪಾಪವನ್ನು ಕದಿಯುವವನಾದ ಕಾರಣಕಳ್ಳನು. ಇಂಥ ಚೋರತ್ವವು ಗುಣವೇ ಹೊರತು ದೋಷವಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಪ್ರತಿ ಪದದಲ್ಲಿಯೂ ನಿಂದಾ ಪೂರ್ವಕ ಸ್ತುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. (ಅಪಾತತಃ ನಿಂದೆ ತೊರಿದರೂ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಸ್ತೋತ್ರವೇ ತುಂಬಿದೆ) ಕಾರಣ ಇಲ್ಲಿಯೂ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ವೈಭವವೇ ಗೋಚರವಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ರೀತಿಯಿಂದ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ದೇವರ ವೈಭವವನ್ನು ಕೊಂಡಾಡುವ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಆ ದಯಾಘನನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ ಆಯುರಾರೋಗ್ಯ ಏಶ್ವರ್ಯ ಹಾಗೂ ಜ್ಞಾನ ಭಕ್ತಿ ವಿರಕ್ತಿ ಕೊಟ್ಟು ನಿರಂತರ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆ ಹೀಗೆ ದಾಸವರ್ಯರು ತಮ್ಮ ಸಂದೇಶದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಶ್ರೀ
ಪ
ದ್ಮಾ
ಪ
ತ್ರಿ

ದೇ
ವಾ
ಲ
ಯ

ಆರ್ಜಿತ ಅಭಿಷೇಕ

ತಿರುಚಾನೂರಿನಲ್ಲಿನ ಪದ್ಮಾವತೀದೇವಿಗೆ ಪ್ರತಿಶುಕ್ರವಾರವೂ ಆರ್ಜಿತ ಅಭಿಷೇಕ ಸೇವೆ ಏರ್ಪಾಟು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಟಿಕೆಟ್ಟಿಗೆ ರೂ 100/- ಸಲ್ಲಿಸಿ ಗೃಹಸ್ಥರು ಭಾಗವಹಿಸಬಹುದು. ಗೃಹಸ್ಥರು, ಅವರ ಸಂಬಂಧಿಕರು ಒಟ್ಟು ಇಬ್ಬರು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಸ್ನೇಹಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ಆಲಯದಲ್ಲಿ ಮೆರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಅನುಮತಿಸಲ್ಪಡುವರು. ಅನಂತರ ಅವರು ಅಭಿಷೇಕ ದರ್ಶನ ಮಾಡಬಹುದು. ಆದರೆ ಪ್ರಸಾದಮಾತ್ರ ಕೊಡಲ್ಪಡುವುದಿಲ್ಲ. ಭಕ್ತರು ಈ ಸದವಕಾಶವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಹರಿದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ

ಶ್ರೀ ಜಾಲಿದಾಳ ಕೆ. ಶಿವಾಚಾರ್ಯ

ಮುಕ್ತಿಗೆ ಶ್ರೀಹರಿಭಕ್ತಿಯೇ ಮುಖ್ಯಸಾಧನವು. ಶ್ರೀಹರಿಯ ಮಹಾತ್ಮ್ಯ ಜ್ಞಾನಪೂರ್ವಕವಾದ ಅತ್ಯಂತ ದೃಢವಾದ ಪ್ರೇಮವೇ ಭಕ್ತಿಯೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ಭಕ್ತಿಯು ಸಂತತ ಶ್ರವಣಾದಿಪೂರ್ವಕವಾದ ಸ್ವಯೋಗ್ಯ ಉಪಾಸನೆಯಿಂದಂಟಾದ ಭಗವದಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನದಿಂದ ಬರುವಂತಹದು. ಶ್ರವಣಮಾನನಾದಿ ಯಾವುದೇ ಸಾಧನವು ಶ್ರೀಹರಿಯ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದಲೇ ನಮಗೆ (ಅಧಿಕಾರಿಗೆ) ಲಭಿಸುವುದು. ಆದುದರಿಂದ, ಶ್ರೀಹರಿಯ ಮಹಾಮಹಿಮೆಗಳ ಅನುಸಂಧಾನ ಪೂರ್ವಕವಾದ ಪರಮಾತ್ಮನ ನಿರ್ದೋಷಾ ಶೇಷಗುಣ ಪೂರ್ಣತ್ವಾದಿ ಜ್ಞಾನಯುಕ್ತವಾದ ಪ್ರೇಮವರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಭಗವಂತನ ನಿರತಿಶಯ ಉತ್ಕರ್ಷವನ್ನು ಪ್ರತಿಸಾದಿಸುವ ಶಬ್ದಗಳೆಂಬ ಸ್ತೋತ್ರದಿಂದ ಭಗವಂತನು ಸಂಪ್ರೀತನಾಗುವುದು ಲೋಕಶಾಸ್ತ್ರಪ್ರಮಾಣದಿಂದ ಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. “ಗುಣೋತ್ಕರ್ಷಜ್ಞಾತರಿ ಯಾದೃಶೀ ಸ್ಯಾತ್ ನತಾದೃಶೀ ಪ್ರೀತೀರೀಡ್ಯಸ್ಯ ವಿಷ್ಣೋಃ” ಇತ್ಯಾದಿ ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥ ಭಗವತ್ಪಾದರು ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

ಆದುದರಿಂದ, ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣು ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಜಾಗೃತಗೊಳಿಸುವ ಭಗವಂತನ ಆಣತಿಯಂತೆ ಅವನಿಯಲ್ಲಿ ಅವತಾರಮಾಡಿದ ಶ್ರೀಹರಿದಾಸವರೇಣ್ಯರು ಪರಮಾತ್ಮನ ಅಪಾರ ಮಹಿಮೆಯನ್ನೂ, ಅಚಿಂತ್ಯ, ಅದ್ಭುತಶಕ್ತಿ ಐಶ್ವರ್ಯ ಮುಂತಾದುವುಗಳನ್ನೂ ನಿರವಧಿಕ, ಸರ್ವೋತ್ಕರ್ಷ ಮುಂತಾದ ಗುಣಪೂರ್ಣತೆಯನ್ನೂ ತಿಳಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ, ಭಾರತ ಭಾಗವತ ಮುಂತಾದ ಪುರಾಣಗಳಿಂದಲೂ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳಿಂದಲೂ ನಿರೂಪಿತವಾಗಿರುವ ಪರಮಾತ್ಮನ ಮೂಲ ಹಾಗೂ ಅವತಾರ ರೂಪಗಳ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಸರಸಮಧುರ ಪದ ಬಂಧುರ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಬಣ್ಣಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ವೇದ ಶಾಸ್ತ್ರ ಪುರಾಣೇತಿಹಾಸೋಕ್ತ ವಿಷಯಗಳನ್ನೇ ಸಂಕಲನಮಾಡಿ, ಸರಳ ತಿಳಿಗನ್ನಡಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ತೋತ್ರಮಯ ಸಂಗೀತಗಳಿಂದ ನಿರೂಪಿಸಿ, ಜನರ ಚಿತ್ತವನ್ನು ಶ್ರೀಶನ ಚರಣಾರವಿಂದದಲ್ಲಿ ತತ್ಪರವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಇವರ ಗೀತೆಗಳು ಪ್ರಾಕೃತಭಾಷಾತ್ಮಕವಾಗಿದ್ದರೂ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತ ಭಗವತ್ಯಥಾ ಪ್ರತಿಸಾದಕಗಳಾದುದರಿಂದ, ಶಾಸ್ತ್ರ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳೇ ಆಗಿವೆ.

ಆದುದರಿಂದಲೇ ಶ್ರೀಜಗನ್ನಾಥದಾಸರು “ಬಾಂಬೊಳೆಯ ಪೆತ್ತನ ಪಾದಮಹಿಮಾಜಲಧಿ ಪೊಕ್ಕುದರಿಂದ ಮಾಣಪರೇ ಮಹಿಸುರರು” ಎಂಬುದಾಗಿ ಶ್ರೀಹರಿಕಥಾಸ್ತೋತ್ರಸಾರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಉತ್ತಮಶ್ಲೋಕ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಗುಣಾನುವಾದವು ಶ್ರೋತೃಮನೋಭಿರಾಮವಾದುದು, ಮುನಿಕವಿಜನಗೇಯವಾದುದು. ಎಷ್ಟುಕೇಳಿದರೂ ಇನ್ನಷ್ಟು ಕೇಳಬೇಕೆಂಬ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವಂತಹದು. ಅದರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ತಾರ ಚರಿತ್ರೆಗಳಂತೂ ಅಬಾಲವೃದ್ಧವನಿತೆಯ ರೆಲ್ಲರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸೂರೆಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಗೋಪಿಕಾಸ್ತ್ರೀಯರ ಶ್ರೀಹರಿಕಥಾಗೀತೆಗಳು ಇನ್ನೂ ಮನೋರಂಜಕಗಳು, ಪರಮಪಾವನವಾದವುಗಳು. “ಮಂದೇ ನಂದ್ರವ್ರಜಸ್ತ್ರೀಣಾಂ ಪಾದರೇಣುಮುಭೀಪ್ಸಂತಃ || ಯಾಸಾಂ ಹರಿ ಕಥೋದ್ಗೀತಂ ಪುನಾತಿ ಭುವನತ್ರಯಂ” ಹೀಗೆಂಬುದಾಗಿ ಭಾಗವತ ದಶಮಸ್ಕಂಧದಲ್ಲಿನ ಉದ್ಧವನ ನುಡಿಯನ್ನು ನೆನಪಿಸುತ್ತವೆ. ಶ್ರೀದಾಸರ ಕೃಷ್ಣಾವತಾರ ಗೋಪಿಕಾಲೀಲಾವರ್ಣನೆಗಳು ನವರಸಾಲಂಕಾರಗಳಿಂದ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳ ಗಮಗುಣವಾಗಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಲೀಲೆಗಳನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸಿ ಹಾಡುವಾಗ ಶ್ರೀದಾಸವರರು ಭಗವಂತನ ತತ್ವವನ್ನು ಕೇಳುವವರ ಚಿತ್ತದಲ್ಲಿ ಜಾಗರೂಕವಾಗುವಂತೆ ತುಂಬಿದ್ದಾರೆ.

ಇಂಥ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ - ಶ್ರೀ ಹಯಗ್ರೀವ ದೇವರ ಪ್ರಸಾದಪರಿಪೂರ್ಣರಾದ ಶ್ರೀವಾದಿರಾಜ ತೀರ್ಥ ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾವತಾರ ಚರಿತ್ರಸಂಗ್ರಹವನ್ನು ಉದಾಹರಿಸುವುದು ಸೂಕ್ತವಾಗುವದು.

ನೆನೆವೆನನುದಿನ ನೀಲ ನೀರದ ವರ್ಣನಾ !
ಗುಣರನ್ನನ ||
ಮುನಿಜನಪ್ರಿಯ ಮುದ್ದು ಉಡುಪಿಯ
ರಂಗನಾ ! ದಯಾಪಾಂಗನಾ ||
ಇಲ್ಲಿನ - “ಮುನಿಜನಪ್ರಿಯ” ಎಂಬ ಪದವು, ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು - “ನಿಷ್ಕಿಂಚನಜನಪ್ರಿಯ.” ಎಂಬ ಭಾಗವತವಚನದ ಅನುವಾದವೇ ! “ನಿವೃತ್ತಿ ತರ್ಕ್ಯೇರುಪಗೀಯಮಾನಾತ್” ಎಂಬ ಪರೀಕ್ಷಿತ ವಚನದ ಧ್ವನಿಯೇ ! ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರು

ಅಪ್ಪಣೆಕೊಡಿಸಿದಂತೆ ತಾನು ಪ್ರಿಯೋ ಹ್ಯೇಷ ಆತ್ಮಾ-ಎಂಬ ಶ್ರುತ್ಯುಕ್ತ ಪರಮ ಇಷ್ಟನೆಂಬುದರ ಜ್ಞಾಪಕವು.

ಬ್ರಹ್ಮಭವ ಮುಂತಾದ ಸುರರು ಸ್ತುತಿಸಿದರು. ಮಂಗಳಮಯ ಪ್ರಶಾಂತಸಮಯ. ಶ್ರೀಹರಿಯ ಉದಯವನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಲು ನಿನಗವೆಲ್ಲ ತನ್ನ ಮೈಸಿರಿಯನ್ನು ಹುಮ್ಮಸದಿಂದ ಹಿಗ್ಗಿಸಿಂತಿದೆ. ಆಗ-ಕರಾಲಕಾಲಾಭೀತ ಕಾತರ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಸಂಸಾರಾಂಧಕಾರ ಪರಿಹಾರದ ಅಭಯ ದರ್ಶನ ಮಾಡಲೋ ಎಂಬಂತೆ ನೆಟ್ಟಿರುಳಿನ ನಿಬಿಡಕತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಉದಯಿಸಿದ ಚಂದ್ರನಿಗೂ ಧನ್ಯತೆಯನ್ನು ತೋರುತ್ತ ದೇವಕೀದೇವಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಅವತರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಈ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು

ದೇವಕೀ ಜಠರೋದಯಾಚಲ ಚಂದ್ರನ
ಗುಣಸಾಂದ್ರನಾ
ಗೋವ್ರಜಕೆ ಘನಯಮುನೆದಾಟೆ ಬಂದನಾ
ಅಲ್ಲಿ ನಿಂದನಾ ||
ಮಾವ ಕಳುಹಿದ ಮಾಯಾಶಟವಿಯ
ಕೊಂದನಾ ಅನಂದನಾ
ದೇವರಿಪು ದೈತ್ಯೇಂದ್ರ ಶಕಟನ ಒದ್ದನಾ
ಶ್ರುತಿಸಿದ್ಧನಾ ||

ಎಂಬುದಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಶ್ರೀರಾಜರು “ಚಂದ್ರ” ರೂಪಕದಿಂದವರ್ಣಿಸಿದುದು, ಭಾಗವತದ “ಅವಿರಾಸೀತ್ ಯಥಾಪ್ರಾಚ್ಯಾಂ

ದಿಶೀಂದರಿನ ಪುಷ್ಪಲಃ” (ಸಕಲ ಕಲಾಪರಿ ಪೂರ್ಣ ಪೂರ್ಣಮಾ ಚಂದ್ರನು ಮೂಡಣದಿಶೆ ಯಲ್ಲಿ ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಪ್ರಕಟನಾದನು) ಎಂಬ ವಚನವಸ್ತುವನ್ನು ಧ್ವನಿಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. “ಸೋಜನಿ ದೇವಕೃಂತೇ” (ದೇವಕಿಯ ಸಮೀಪ ದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟನಾದನು) ಎಂಬ ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರ ಯಮಕಭಾರತ ಪದ್ಯಾರ್ಥದ ಸೂಚಕ ವಾಗಿದೆ. ಇತರರಿಗೆ ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಶ್ರೀಹರಿಗೆ ಪ್ರಾಕೃತ ದೇಹಸಂಯೋಗರೂಪ ಯಾವದೇ ತರಹದ ಜನನವಿಲ್ಲವೆಂಬ ತತ್ವವನ್ನು ಇದರಿಂದ ಬಿಳಿಕೆಗೆ ತಂದಿರುತ್ತಾರೆ.

ಪ್ರಕಟನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಕಂಡು ದಂಪತಿ ಗಳು ಕೊಂಡಾಡಿದರು. ವಸುದೇವನು ಒಡನೆಯೇ ಮಾನವ ಕೂಸಿನಂತೆ ಕಾಣುವ ಹರಿಯನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು - ನಂದನ ವ್ರಜಕ್ಕೆ ಬಂದು ನಂದನ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಕಂದನನ್ನು ಇರಿಸಿ ದನು. ಈ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವಾಗ ಶ್ರೀರಾಜರು “ಗೋವ್ರಜಕೆ ಘನಯಮುನೆದಾಟಿ ಬಂದನು. ಅಲ್ಲಿನಿಂದನು” ಎಂಬುದಾಗಿ ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ತಾನಾಗಿಯೇ ಸೆರೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನಂದನಮಂದಿರವನ್ನು ಕುರಿತು ಬಂದು ಸೇರಿದ ನೆಂಬ ಭಾವವನ್ನು ತೋರಿದ್ದಾರೆ. ವಸುದೇವನು ಕಂದನನ್ನು ನಂದನ ವ್ರಜಕ್ಕೆ ತಂದುದು, ಸ್ವಹೃದಯಾಂತರ್ಯಾಮಿ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಪ್ರೇರಣಾನುಸಾರವಾಗಿಯೇ ವಿನಾ ಸ್ವತಂತ್ರ ಸ್ವಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಲ್ಲ ವೆಂಬುದೇ ಶ್ರೀರಾಜರ ಹೃದಯ. “ನೀತೋವಸುದೇವೇನ ಸ್ವತತೇನ ಸಗೋಕುಲಂಸು ವಸುದೇವೇನ”.

ತತ್ರ ಚ ಪೂತನಿಕಾಯಾ ವಧಮಕರೋತ್
ಯನ್ನಿಜಾಃ ಸುಪೂತನಿಕಾಯಾ ||

ಎಂಬ ಯಮಕಭಾರತದಲ್ಲಿನ “ಸ್ವತತೇನ” ಎಂಬ ಮಾತಿನ ಭಾವಾರ್ಥ ಪ್ರದರ್ಶನವೇ ಎಂದು ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ.

ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನ ಸನ್ನಿಧಿಯಿಂದ-ಸಿರಿದೇವಿಯ ನೆಲವೀಡಾಗಿರುವ ನಂದವ್ರಜದ ವಿಭವಾತಿಶಯ ದಿಂದ - ಹರಿಯ ಉದಯವನ್ನು ಊಹಿಸಿದ ಕಂಸನು ತನ್ನ ಮನೋರಥ ಪೂರೈಕೆಗಾಗಿ ಪೂತನಿಯನ್ನು ಕಳುಹಿಸುತ್ತಾನೆ, ಮಾಯಾ ಶಕ್ತಿ ಸಂಪನ್ನೆಯಾದ ಅವಳು ಸುಂದರ ಸ್ತ್ರೀರೂಪ ತಾಳಿ ಕೂಸನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅದಕ್ಕೆ ವಿಷಮೊಲೆ ಯನ್ನು ಕುಡಿಸತೊಡಗುತ್ತಾಳೆ. ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನು ಅವಳ ಮೊಲೆಯನ್ನೂ ಪ್ರಾಣವನ್ನೂ ಒಡನೆಯೇ ಒತ್ತಿಹಿಂಡಿ ಅವಳನ್ನು ಕೆಡವಿ ಕೊಲ್ಲುತ್ತಾನೆ. “ಮಾಯಾಶಟವಿಯ” ಎಂಬ ಮಾತಿನಿಂದ

೨) ೧೦ ರಾಜರು “ಪೂತನಿಯು ತಾಟಕಿಯ ಅವತಾರವೆಂಬ ಪದದಲ್ಲಿ ಯಶೋದೆಯ ಪುಣ್ಯವೆಂತಹದು ? ರಳೇ ಆದರೂ ಅಲ್ಲಿ ಸುಜೀವಿ ಉರ್ವಶಿಯೂ ಶಾಪದಿಂದ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡಿದ್ದಳು” ಎಂಬ ರಹಸ್ಯ ವನ್ನು ಸೂಚಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. “ಆನಂದನ” ಎಂಬ ಪದದಿಂದ, ಪೂತನಿಯಲ್ಲಿರುವ ಉರ್ವಶಿಗೆ ಶಾಪ ವಿಮೋಚನೆಯಾಗಿ ಆನಂದಪಡಿಸಿದನೆಂಬುದನ್ನೂ ತೋರಿಸಿ- “ಯನ್ನಿಜಾಃ ಸುಪೂತನಿಕಾಯಾಃ” ಎಂಬ ಆಚಾರ್ಯಯಮಕ ಭಾರತೋಕ್ತಿಯನ್ನು ನೆನಪಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

ದೇವರಿಪು ದೈತೇಂದ್ರ ಎಂಬ ವಿಶೇಷಣಗಳಿಂದ ದೈತ್ಯನ ಇತರ ಅವಧ್ಯತೆಯನ್ನೂ - “ಶ್ರುತಿ ಸಿದ್ಧನ” ಎಂಬ ಮಾತಿನಿಂದ ದೈತ್ಯವಧ ಮುಂತಾದ ಮಹಿಮೆಯು ಶ್ರುತಿಸಿದ್ಧವೆಂಬುದನ್ನೂ ತೋರಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

ಇನಿತು ನಂದನ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಅವನ ಕಂದ ನಾಗಿ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತ ಮುಕುಂದನು ಅಸುರ ಸಂಹಾರವ್ಯಾಪಾರಗಳೊಡನೆಯೇ ಬಾಲಕೈಡೆ ಗಳಿಂದಲೂ ತಂದೆ ತಾಯಿ ಬಂಧುಬಳಗದ ವರೆನ್ನೆಲ್ಲ ಆನಂದಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಎತ್ತಿಮುದ್ದಾಡಿ ಹಾಡಿ ಹರಸಿ ಆಟವಾಡಿಸುವ ಯಶೋದೆಯ ಪುಣ್ಯಯಶೋಮಯ ಧನ್ಯತೆಯನ್ನು ಶ್ರೀಪುರಂ ದರ ದಾಸರು -

ಗೋಪಿಯ ಭಾಗ್ಯವಿದು | ಆ ಪರಮಾತ್ಮನ
ಅಪ್ಪಿ ಮುದ್ದಿಡುವದು ||
ಅಂಬೆಗಾಲಿಡು, ಹರಿ ಕುಣಿದಾಡೈ ತೋಳಂ
ಬಲಿತಾ ಹೋಗುಲಿಗುಬ್ಬಿಯನು ||
ಅಂಬುಜನಾಭ ನೀನಾನೆಯ ನಾಡೆಂದು
ಸಂಭ್ರಮದಾದ ಮುದ್ದಾಡುವಳೋ ||

ಹೀಗೆ ವರ್ಣಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಆಟವಾಡಿಸುವಾಗ ಶ್ರೀದಾಸರು ಯಶೋದೆಯ ಬಾಯಿಂದ ತಾರಮ್ಮಯ್ಯ, ತೋಳನಾಡು, ಕೈಯತೋರು, ಇತ್ಯಾದಿ ಪದಗಳಿಂದ ಪರ ಮಾತ್ಮನ ಲೀಲಾವತಾರಚರಿತೆಗಳನ್ನೂ ಅಲ್ಲಿ ತೋರಿದ ಅಸುರಸಂಹಾರ, ಸುರಸಂರಕ್ಷಣ, ಧರ್ಮ ವರಿಪಾಲನ - ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತ್ಯಾದಿಕರ್ತೃತ್ವ ಮುಂತಾದ ಮಹಿಮೆಗಳನ್ನೂ ಹೇಳಿಸಿ, ಜನರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಮೂರುತಿಯು ಕಂಗೊಳಿಸಿ ನಿಲ್ಲು ವಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಎಂಥ ಪುಣ್ಯವೇ ಗೋಪಿ ಎಂಥ ಭಾಗ್ಯವೇ
ಯಶೋದೇ, ಇಂಥ ಮಗನ ಕಾಣೆನೆ ||
ಚಿಂತಿಸಿದರೂ ದೊರಕ ಚೆಲುವ ರಾಜಗೋ
ಪಾಲ
ಇಂಥಮಾತುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಪೂಸಿಯಲ್ಲವೂ ||

ವರ್ಣನಾತೀತವೆಂದು ಪ್ರಶಂಸಿಸಿ ಅವಳ. “ಯಶೋದಾ” - ಪುಣ್ಯಲಸದ್ಯಶೋದಾಂ ಎಂಬ ಉಕ್ತಿಯನ್ನು ಸಾರ್ಥಕಗೊಳಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

ಅರಳೆಲೆ ಮಾಗಾಯಿ ಬೆರಳಿಗುಂಗುರವಿಟ್ಟು
ತರಳನ ಮೈಸಿರಿ ತರುಣನೋಡಿ ಹಿಗ್ಗಿ ||
ಲಾಲಿಸಿದಳು ಮಗನ ಯಶೋದೇ ||

ಎಂಬುದಾಗಿ ಯಶೋದೆಯು ಕಂದನನ್ನು ಲಾಲಿ ಸುತ್ತಾಳೆ. ಒಂದು ದಿನ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಹಾಲು ಕುಡಿಸುತ್ತಾಳೆ. ತೊಡೆಯಮೇಲೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಕೂಸಿನ ಮುಖವನ್ನು ಲಾಲನೆಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಬೆರಳಿನಿಂದ ಗಲ್ಲಕ್ಕೆ ಸ್ಪರ್ಶ ತಾಕಿಸಿ ಬಾಯ್ತೆರೆಯು ವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಬಾಯ್ತೆರೆದ ಕೃಷ್ಣನ ಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನೇ ಕಾಣು ತ್ತಾಳೆ, ಕಾಣದ್ದನ್ನು ಕಂಡು - ಅಚ್ಚರಿಗೊಂಡು ಕಣ್ಣುಚ್ಚಿ ಏನೂ ತೋಚದವಳಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಇಂಥ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಗೋಪಿಯ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಶ್ರೀ ದಾಸರಾಯರು-

“ಜಗದುದರನೂ ಜಗದೋದ್ಧಾರನೂ,
ಅಣೋರಣೀಯನೂ, ಮಹತೋಮಹೀಯನೂ,
ಅಪ್ರಮೇಯನೂ, ನಿಗಮಕೆ ಸಿಲುಕದದನೂ,
ಅಗಣಿತ ಮಹಿಮನೂ, ಮಗುಗಳ ಮಾಣಿಕನೂ,
ಪರಮಪುರುಷನೂ, ಪರಮಾಸುರೋದನೂ, ಆದ
ಪುರಂದರವಿಠಲ ರೂಪ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಮಗ ನೆಂದು ತಿಳಿಯುತ ಆಡಿಸಿದಳು,” ಎಂಬುದಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಕಂದನ ಮೇಲಣ ಮೋಹಾತಿರೇಕದಿಂದ ಪರವಶಳಾದ ಯಶೋದೇ ಯನ್ನು - ಶ್ರೀದಾಸರು - ಭಗವಂತನ ಮಹಾ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಅರಿಯದ ಮುಗ್ಧೆಯೆಂಬ ಭಾವ ದಿಂದ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ

“ಮುಖಲಾಲನಲೋಲಾ ತನ್ನುಖಗಂ ಜಗದ
ಚೇಷ್ಟಪಾಲನ ಲೋಲಾ ತತ್”

ಸಾಧೈನ್ಮಾ ಯಾಮಸ್ಯ ಜಗತ್ಪ್ರಭೋಃ
ಸ್ವಾಧಿಕತತಮಾಯಾಮಸ್ಯ”

ಎಂಬ ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರ ಯಮಕಭಾರತ ವಚನವು, ಮೂಲಾಧಾರವೆಂಬುದು- ಶ್ರೀದಾಸರು ತೋರಿದ ವಿಷೇಷಣಗಳಿಂದ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ.

ಹೀಗೆ ನಿತ್ಯವು ನೂತನ ಮಹಿಮೆಗಳಿಂದ ಜನ ರನ್ನು ಆನಂದವನ್ನು ಪಡಿಸುತ್ತ-ವೃಂದಾವನಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅಲ್ಲಿನೆಲೆಸಿ ಗೋವಳಿಗನಾಗಿ ಲೀಲೆಗಳನ್ನು ಮುಂದುವರೆಯಿಸುತ್ತಿರುವ ನಂದನಕಂದ ಮುಕುಂದನನ್ನು ಶ್ರೀರಾಜರು,

“ಗೋಕುಲದ ಗೋಪಿಯರ ವಂಚಕ
ಚೋರನ | ಬಲುಧೀರನಾ ||
ನೇಕನಾರಿಯರ್ದಸನವನು ಕಡೊಯ್ದು ನಾ
ತುರಗಾಯ್ದು ನಾ ||”

ಎಂಬ ನುಡಿಯಿಂದ, - ಬಗೆಬಗೆಯಿಂದ ಗೋಪಿ
ಯರನ್ನು ವಂಚಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅವರ ಮನೋ
ವಿರುದ್ಧ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಅರಿಯದಂತೆ ಮಾಡಿ ಅವ
ರನ್ನು ರೇಗಿಸುತ್ತಾನೆ. ಹಾಲು, ಮೊಸರು ಬೆಣ್ಣೆ
ಮುಂತಾದುದನ್ನು ಕದಿಯುತ್ತಾನೆ. ಗೋಪಕು
ವರಿಯರ ವಸ್ತ್ರಾಪಹಾರಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಗೊಲ್ಲ
ಬಾಲಕರೊಡಗೂಡಿ ದನಕಾಯುತ್ತ ಕ್ರೀಡಿ
ಸುತ್ತಾನೆಂದೂ - ಬಲುಧೀರನೆಂದೂ ವರ್ಣಿ
ಸುತ್ತಾರೆ.

ಇಂತಹ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ಶ್ರೀಪುರಂದರಾಸರು
ಇನ್ನೂ ವಿಶದವಾಗಿ ಯಶೋದೆಯ ಮುಂದೆ
ದೂರುತ್ತಿರುವ ಗೋಪಿಯರ ಮಾತುಗಳಿಂದಲೇ
ವರ್ಣನಮಾಡುತ್ತಾರೆ—“ನಿನ್ನ ಮಗನ ಲೂಟಿ
ಕೇಳಮ್ಮ” ಎಂಬ ಪದದಿಂದ. ಶಿಶುಗಳ ಕೈಲಿದ್ದ
ಬೆಣ್ಣೆಗೆ ಉಳಿವಿಲ್ಲ | ಪಶುಕರುಗಳಿಗೆ ಮೀಸಲಿಲ್ಲ ||
ಮೋಸರು ಮಡಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಮಾರಿಹೊಕ್ಕಂತಾಯ್ತು |
ಶಶಿಮುಖಿಯರು ಗೋಳಿಡುತಿಹರು || ಮರೆತು
ಮಲಗಿದವರ ಮೊಲೆ ತಾನುಂಬ | ಕಿರಿಯ ಮಕ್ಕ
ಳಿಗೆ ಮೊಲೆಹಾಲಿಲ್ಲವೊ || ಹೊರಗೊಲಾಟೆ ಒಳಗೆ
ಲೂಟಿ ಎಚ್ಚರದ ಬಟ್ಟೆಯ ಕಾಣೆವು ||

ಊರೊಳಗೆ ಇರಡಲೀಸ, ಊರಬಿಟ್ಟು ಹೋಗ
ಲೀಸ ಈರೇಳು ಭುವನ ಒಡೆಯನೀತ || ವಾರಿಜ
ನಾಭ ಶ್ರೀಪುರಂದರ ವಿಠಲನಕೇರಿಯ ಬಸವನ
ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟಿಯಲ್ಲ” ಎಂಬುದಾಗಿ ಗೋಪಿಯರ
ದೂರು. ಇದುವೂ ಕೂಡ—

ವತ್ಸಾನ್ಮಂಚನ್ ಕ್ವಚಿದಸಮಯಾನ್
ಕ್ರೋಶಸಂಜಾತಹಾಸಃ
ಸ್ತ್ರೀಯಂ ಸ್ವಾದ್ವತ್ಯಥ ದಧಿಪಯಃ
ಕಲ್ಪಿತೈಃ ಸ್ತ್ರೀಯ ಯೋಗೈಃ ||
ಮರ್ಕಾನ್ ಭೋಕ್ಷ್ಯಾನ್ ವಿಭಜತಿ
ನಚೇನ್ನಾಸ್ತಿ ಭಾಂಡಂ ಭಿಕ್ಷು
ದ್ರವ್ಯಾಲಾಭೇ ಸಭೃಶಕುಪಿತೋ
ಯಾತ್ಯುಪಕ್ರೋಶ್ಯ ಲೋಕಾನ್ || ೧ ||

ಹಸ್ತಾಗ್ರಾಹ್ಯೇ ರಚಯತಿ ವಿಧಿಂ
ಪೀಠಕೋಲೂಖಲಾದ್ಯೈಃ
ಭಿದ್ರಂ ಹೂತರ್ನಿಹಿತವಯುನಃ
ಶಿಕ್ಯಭಾಂಡೇಷು ತದ್ವಿತ್ ||
ಏನಂಧಾಷ್ಟಾರ್ಯದ್ ವಿಶತಿ ಕುರುತೇ
ಮೋಹನಾದೀನಿ ವಾಸ್ತೌ

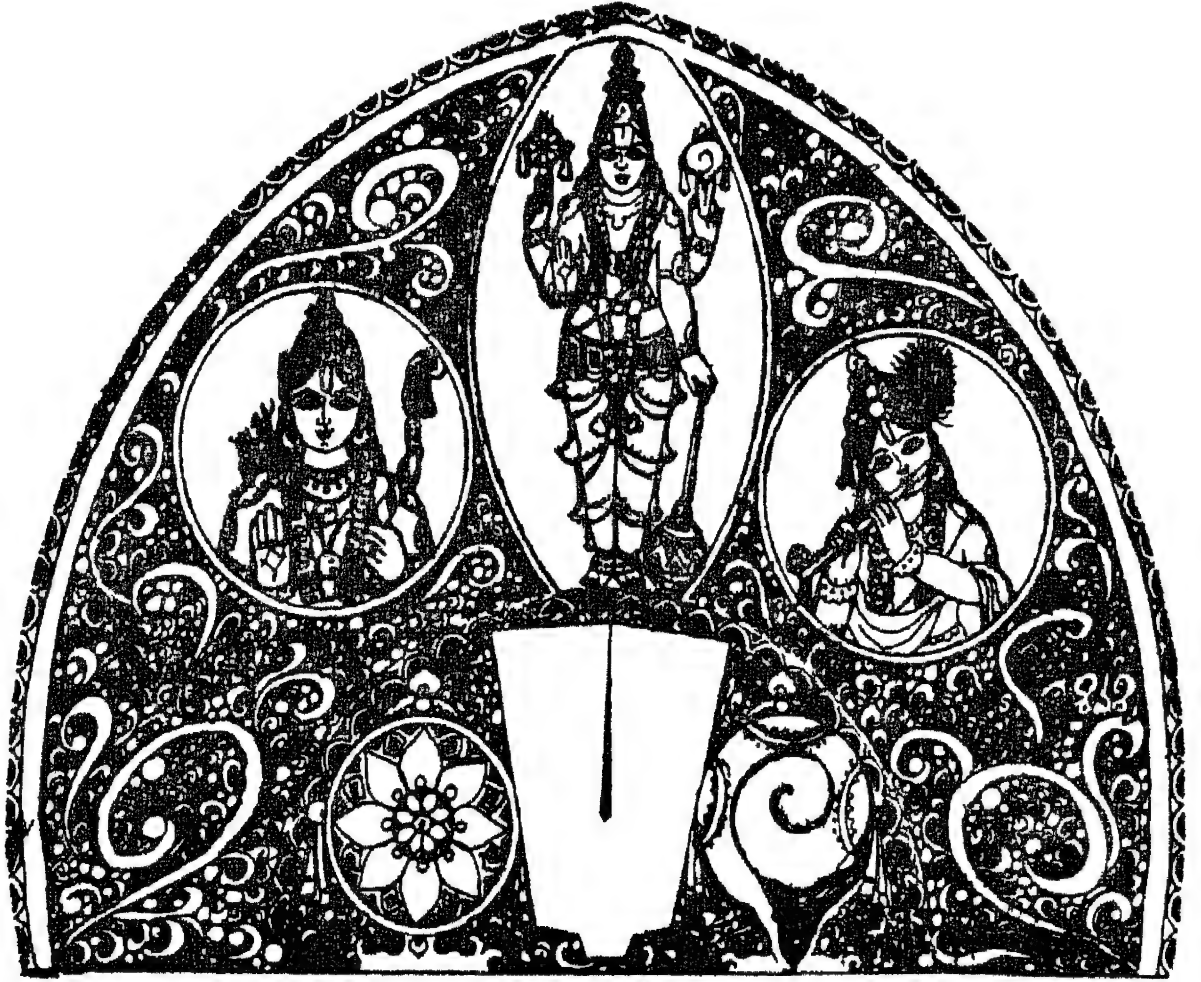
ಸ್ತ್ರೀಯೋಪಾಯೈರ್ವಿರಚಿತಕೃತಿಃ
ಸುಪ್ರತೀಕೋ ಯಥಾಸ್ತ್ರೀ || ೨ ||

ಇತ್ಯಾದಿ ಭಾಗವತ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿತವೇ
ಆಗಿದೆ. ಭಾಗವತವೇ ಆಧಾರ.

ಶ್ರೀಪುರಂದರಾಸರು ಇನ್ನೂ ಮುಂದೆ ನಾಗಿ—
“ಸಣ್ಣ ವನ ಮಾತಲ್ಲ ನಾರಿಹೇಳಮ್ಮ” ಎಂಬ
ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ - ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿ ಆಡುವಾಗ ಕಾಕು
ಮಾಡಲೇಕಮ್ಮ? ಮೊಸರು ಕದ್ದರೆ ನಾವು
ನೊಂದು ಬಂದುದಿಲ್ಲ | ಹೊಸಕುಚಗಳ ಮುಟ್ಟಿ
ಹೋಗುವನು || ಹಸುಮಗನರಿಯದೆ ಆವಾಗಲೂ
ಪಿಡಿನ ಬಿಸಜಮೊಗ್ಗಿ ಯೆಂದು ಪಿಡಿದರೇ
ನಾಯ್ತು || ನವನೀತಬೇಡಿದರೆ ನಾವೇನೆಂಬುವು
ದಿಲ್ಲ | ಯುವತಿಯರಧರ ಬೇಡಬೇಕೆ? ಅವನಾ

ಹೃದಯ. ಶ್ರೀಪುರಂದರಾಸರು ಚಿತ್ರಿಸಿ ದ
ಈ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಗೊಲ್ಲತಿಯರ ಸಂವಾದ—ನೋಡಲು
ನಾಟಕ, ಕೇಳಲು ಕಾವ್ಯ, ಹಾಡಲು ಗಾಯನ,
ನೆನೆಯಲು ಪಾವನ. “ಹಾಲು ಉಕ್ಕಿತೋರಂಗ
ಹಾದಿಯ ಬಿಡೋ, ಸೆರಗಬಿಡೋ ರಂಗ ಸೆರಗ
ಬಿಡೋ, ಚಂದ್ರಗಾದಾಯ ನಟ್ಟು ದುಂಡುಮು
ತ್ತನೆ ಕಟ್ಟನೆಡೆಯುರುಳಿಯನಿಟ್ಟು” ಕೆಂದಾವಿನ
ಹಾಲು ಹಠದಿಂದ ಹೊತಗೊಂಡು ಬಂದಾಳು ಬೀದಿ
ಗಾಕೆ” ಇವೇ ಮುಂತಾದ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ
ಗೊಲ್ಲತಿಯರ ಶೃಂಗಾರ ರಸ ಪ್ರವಾಹವನ್ನೇ
ಹರಿಯಿಸಿಬಿಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ.

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು—ತನ್ನ ಮೇಲಿನ ಎಲ್ಲದೂರುಗಳಿಗೂ
ಉತ್ತರವೀಯುವ ಮಹಾಮತಿವಂತನೆಂಬುದನ್ನು

ವಾಗಲೂ ಮೆಲ್ಲ ಆಲದ ಪಣ್ಣೆಂದು ಸವಿಗಂಡು
ಬೇಡಿದರೆ ಸಾಧಿಸಲೇಕಮ್ಮ || ಭೂಮಿಗೆ ಗಂಡನು
ನಮ್ಮ ಪುರುಷರಿಲ್ಲದವೇಳೆ ಕಾಮಿಸಿ ಗಂಡನಂದದಿ
ಕರೆಯೈದುತ್ತಾನೆ || ಪ್ರೇಮದಿ ಪುರಂದರ ವಿಠಲನ
ನೆನೆದರೆ ಕಾಮಿನಿಯರಿಗೆ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ ಸೇರುವಂತೆ”
ಎಂದು, ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನದೂರನ್ನೂ ಅದಕ್ಕೆ ಯಶೋ
ದೆಯ ಉತ್ತರವನ್ನೂ ಶ್ರೀದಾಸರು ಚಿತ್ರಿಸಿರು
ತ್ತಾರೆ.

ಕಾನೋಪಸರ್ಜಿತಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು
ಆರಾಧಿಸುವ ಅಪ್ಸರೆಯರಾದ ಗೋಪಿಕೆಯರು—
ಪ್ರೇಮ ಕಾಮಗಳಿಂದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೊಡನೆ ವಿಹ
ರಿಸಿ ಕೃತಾರ್ಥರಾಗಿರುವರೆಂಬುದು ಶ್ರೀದಾಸರ

“ಬಲುಧೀರನ” ಎಂಬ ಮಾತಿನಿಂದ ಸೂಚಿಸಿದ
ಶ್ರೀರಾಜರು—ಕೃಷ್ಣ ಚರಿತೆಯನ್ನು ಸಂಕ್ಷೇಪಗೊಳಿಸಿ
ನಿರೂಪಿಸುತ್ತ—

ನಾರಿಯರಿಗೆ ಸುರಧೇನುಕವತ್ಸ ವಿಘಾತನಾ
ವಿಖ್ಯಾತನಾ |
ಕಾಕುಮತಿ ಕಾಳಿಂಗನಾ ಫಣ ತುಳಿದನಾ
ಅವಗೊಲಿದನಾ ||
ಶೈಲವನು ಅಹಿಶಾಯಿ ಬೆರಳಲಿ ಆಂತನಾ
ಶಿರಿವಂತನಾ
ಸೋಳ ಸಾಸಿರಬಾಲೆಯರ ಕರ ಪಿಡಿದನಾ
ಸುಧೆಗುಡಿದನಾ |
ಬಾಲಭಾಮೆಯರೊಡನೆ ಜಲಕ್ರೀಡೆಗಳಿದನಾ
ಅಲ್ಲಿ ನಲಿದನಾ

ಲೀಲೆಯಲಿ ಲಲನೆಯರಿಗಭೀಷ್ಟವ ಕೊಟ್ಟನಾ
ಸಂತುಷ್ಟನಾ ||

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಗೊಲ್ಲತಿಯರ ಲೀಲೆಗಳಿಗೆ ಅವರ ಅಭೀ
ಷ್ಟೆಯ ಪೂರೈಕೆಯೇ ಫಲ. ನಿತ್ಯಸಂತುಷ್ಟನಿಗೆ,
ಲೀಲೆಯಿಂದ ಸ್ವಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ. ಸಾಧಕ ಸಜ್ಜ
ನರಿಗೇ !

“ಸೋಯಂ ವಿಹಾರ ಇಹಮೇ ತನು ಭೃತ್
ಸಂಭೂತಯೋ” ಎಂಬ ಶ್ರೀ ಮದಾಚಾರ್ಯರ
ನಿರ್ಣಯಾನುಸಾರ — ಹೊರಟಿದೆಯೆಂಬುದನ್ನು
ಇಲ್ಲಿನ “ಸಂತುಷ್ಟನ” ಎಂಬ ಮಾತಿನಿಂದ
ತಿಳಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

ಬಾಲಲೀಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಳಿಯ ಘಟದಲ್ಲಿ
ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ನನರ್ತನವನ್ನು ಶ್ರೀದಾಸರು ‘ಆಡಿದನೋ
ರಂಗ ಅತ್ಯದ್ಭುತದಿಂದಲಿ. ಕಾಳಂಗನ ಘಟೆಯಲ್ಲಿ’
ಇತ್ಯಾದಿ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗೀತಸ್ವರವಿಹಾರ ತಾಳ
ಬಂಧ ನರ್ತನಗತ್ತುಗಳೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಾಸಬದ್ಧ ಪದಗ
ಳಿಂದ ವರ್ಣಿಸಿ— ಹಾಡಿ ಜನರನ್ನು ಕುಣಿದಾಡಿ
ಸಿರುತ್ತಾರೆ.

ಅದರಂತೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ನ ಜಲಕ್ರೀಡೆ, ರಾಸಕ್ರೀಡೆ,
ಗೋಪೀಗೀತ, ಭ್ರಮರಗೀತ, ವೇಣುಗೀತ—
ಇವುಗಳಂತೂ ಒಂದೊಂದೂ ಮಂತ್ರಗಳಂತೆ
ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಪಾಠವಾಗಿ ಬಂದಿ
ರುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳಿಗೆ ಭಾಗವತಾದಿ ಪುರಾಣಗಳ
ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ರೂಪತೆಯು ಉಂಟೆಂದು ಹೇಳುವುದು
ಅತ್ಯುಕ್ತಿಯಾಗದು.

ಮುರಳಿನಾದವನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವ
ವ್ಯಾಸರಾಜರು;

ಕೊಳಲನೂರುವ ಚದುರನ್ಯಾರೇ
ವೇಳಮ್ಮಯ್ಯೆ |
ತಳಿರಂದದಿ ತಾ ಕರದಿ ಕೊಳಲ ಪಿಡಿದ ||
ಮೇವು ಮರೆದವು ಗೋವುಗಳೆಲ್ಲವು
ಸಾವಧಾನದಿ ಹರಿದಳು ಯಮುನೆ ||

—ಎಂಬ ಪದದಲ್ಲಿ ಭಾಗವತನ ವೇಣುಗೀತೆಯಲ್ಲಿನ,

“ವೃಂದಶೋ ವ್ರಜಜಷಾ ಮೃಗಗಾವೋ
ವೇಣುವಾದ್ಯ ಹೃತ ಚೇತಸ ಏತ್ಯ ||
ದಂತದಷ್ಟತನೂ ಧೃತಕರ್ಣಾ
ನಿದ್ರಿತಾ ಲಿಖಿತಚಿತ್ರ ಮವಾಸನ್ ||೧||
ತರ್ಪಿಭಗ್ನಗತಯಃ ಸರಿತೋ ಮೈ ||

ಎಂಬ ಪದ್ಯಗಳ ನೇರವು ಸಹೃದಯರ ಹೃದಯ
ವನ್ನು ಸೂರೆಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಪುಟ್ಟಪಾದತಲದಿಂದ ಕಾಡಿಗೆ ಅಲೆದಾಡುವ
ಗೋಪಾಲನ ಮೂರುತಿಯನ್ನು, ಗೊಲ್ಲ ಬಾಲಕಿ

ಯರೆಲ್ಲ ಅವನ ಮನಮೋಹನ ಮುರಲೀನಾದ
ವನ್ನು ನೆನೆಯುತ್ತ ಕಾಲಯಾಪನ ಮಾಡುತ್ತಿ
ದ್ದಾರೆ. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ನ ಮೇಲಿನ ಅನುರಾಗದಿಂದ
ಮುರಲೀನಾದದಲ್ಲಿ ಪರವಶರಾಗಿ ಕೇಳಿದೊಡನೆ
ದಿಗ್ಭ್ರಾಂತರಾಗಿ— ಮೈಮರೆದು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ನನ್ನು
ನೋಡಲು ಉತ್ಸಾಹಾತಿರೇಕದಿಂದ ಆದ ಹುಚ್ಚು
ಹಂಬಲ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ದಾಸರು ಚಿತ್ರಿಸಿರುತ್ತಾರೆ:

ಜಯಜಯ ರಾಮ ನಮೋ ಜಯ ಜಯ
ಕೃಷ್ಣ ನಮೋ ||
ಶಿರಿಯರಸನು ಶೃಂಗಾರವಮಾಡಿ ಸಿರಿಗಂಧವನೆ
ಹಣಗಿಟ್ಟು

ತರುಣತುಲಸಿ ವನಮಾಲೆಯ ಧರಿಸಿ
ಹರಿ ತುರುಗಾಯಲು ಹೊರಹೊರಟಿ ||
ಹೊತ್ತು ಹೋಯಿತು ತುರುಬಿಡಿಯನ್ನು ತ
ಸಾತ್ವತನುಡಿದನು ಗೋಪಿಯರೊಡನೆ
ತುತ್ತುರು ತುತ್ತುರು ತುರುತರು ಎನ್ನುತ ಒತ್ತಿ
ಸ್ವರಗಳನು ಪೊಂಗೊಳಲನೂರುತ ||೨||

ಹರಿಸ್ವರವೆನ್ನುತ ಒಬ್ಬಳು ಕೇಳಿ ನೆರೆಮನೆಗೆ
ಹೋಗಿ ಕಡಕೇಳಿದಳು ||
ಒರಳು ಕೊಡುವಿರಾ ಅರಿಶಿನ ಅರೆದು ಮರಳಿ
ಬೇಗ ತಂದಿವೆನು ಎನುತಲಿ ||೩||

ವನಿತೆ ಸಟ್ಟುಗದೊಳು ಆಕೃಯ ತೊಳಸಿ
ಒನಕೆಯಿಂದ ಓಗರ ಹದಮಾಡಿ
ಮಿನಗುವ ಸೀರೆಯ ತಲೆಗೆ ಸುತ್ತಿ ಕೊಂಡು
ವನಕೆ ಪೋಗಲೆಂದು ಹೊರಟಳು ಹೊರಗೆ
||೪||

ಹಸುವಿಗೆ ಇಟ್ಟಳು ಹಾಲ ಓಗರ ಬಿಸಿಮಡ್ಡಿಯ
ಗಂಡಗೆ ಚಾಚಿ ||
ಸೊಸೆಯನು ಅಟ್ಟಿಸಿ ತೊತ್ತನು ಪಾಲಿಸಿ
ಮೊಸರ ಕಾಸಿ ಹೆಪ್ಪು ಹಾಕಿದಳೊಬ್ಬಳು
||೫||

ಗಿಳಿಗೆ ಹಾಸಿದಳು ಹಾಸುಮಂಚವನು
ಅಳಿಯನ ಪಂಜರದೊಳಗಿರಿಸಿ ||
ತಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ ಮಲಗಿಸಿ ತೊಟ್ಟಲೊಳಗೆ
ಎಡೆಯನು ಮಾಡಿದಳೊಬ್ಬಳು ||೬||
ಅಟ್ಟವೆಂದು ಹತ್ತಿ ಅಗಳಿಯ ಮೇಲಿಟ್ಟಳು
ಸಾದೆಂದು ಸೆಗಣೆಯನು ||
ಕಟವಾಯಿಗೆ ಕಾಡಿಗೆ ಹಚ್ಚಿಗೊಂಡು ಕೃಷ್ಣ ನ
ಸ್ತುರಿಸುತ ಹೊರಟಳೊಬ್ಬಳು ||೭||

ಅಂಗನೆ ಚಾರಿಯ ಕಾಲಿಗೆ ತಗುಲಿಸಿ
ಮುಂಗೈಯಲಿ ತಾಳಿಯ ಬಿಗಿದು ||
ಸಿಂಗರ ಸರವನು ನಡುವಿಗೆಕಟ್ಟಿ ರಂಗನ
ಸ್ತುರಿಸುತ ಹೊರಟಳೊಬ್ಬಳು ||೮||

ಕಟ್ಟಿಮುತ್ತಿನೋಲೆ ಮೊಣಕಾಲುಗಳಿಗೆ
ಗಟ್ಟಿಕಂಕಣ ಕಿವಿಗಿಟ್ಟು ||
ತೊಟ್ಟಲೊಳಗೆ ಶಿಶು ಅಳುವುದ ಕಂಡು ಕಟ್ಟಿದ
ಮೇಲುದನು ತೂಗಿದಳೊಬ್ಬಳು ||೯||

ತರುಣಿಯೊಬ್ಬ ಸನ್ಯಾಸಿಯಕಂಡು ನೆರೆಮನೆ
ಕೊನೆಂದು ಎತ್ತಿಬರಲು ||
ಆರಿಗಾವ ಗಾಳಿಸೋಂಕಿತೆನುತಡಿಗಡಿ
ಪುರಂದರವಿಠಲನು ನಗುತಿಹನು ||೧೦||

ಈ ಪದದಲ್ಲಿ ಹಾಸ್ಯಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಸುತ್ತ
ಜನರನ್ನು ಮುಗ್ಧಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ದಾಸರು:

ಮುಹಂತೋಭಿಯಂಯುಕಾಶ್ಚಿತ್ ಮೋಹಂ
ತೃಕ್ತ್ವಾಸಮುತ್ಸುಕಾಃ ||
ಪಯೋಧಿಶ್ರಿತ್ಯ ಸಂಯಾವಮನುದ್ವಾಸಾ
ಪರಾ ಯಯುಃ ||
ಶುಶ್ರೂಷಂತ್ಯಃ ಪತ್ತಿನ್ ಕಾಶ್ಚಿತ್ ಅಶ್ನಂ
ಯೃಪಾಸ್ಯ ಭೋಜನಂ ||
ಪರಿವೇಕ್ಷಯಂತ್ಯ ಸದ್ಗಾತ್ವಾ ಪಾಯಯಂತ್ಯಃ
ಶಿಶೂನ್ ಪಯಃ ||
ಲಿಂಪಂತ್ಯಃ ಪ್ರವೃಜಂ ತೋಽನ್ಯಾ
ಅಂಜಂತ್ಯಃ ಕಾಶ್ಚ ಲೋಚನೇ ||
ವ್ಯತ್ಯಸ್ತ ವಸ್ತ್ರಾಭರಣಾಃ ಕಾಶ್ಚಿತ್ ಕೃಣಾಂ
ತಿಕಂ ಯಯುಃ ||

ಈ ಭಾಗವತ ಭಾವವನ್ನು ಹೊರಗೆಡಹಲಾಗಿದೆ.
ಹೀಗೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಬಾಲಲೀಲೆಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿ,
ಶ್ರೀ ರಾಜರು ಇನ್ನುಳಿದ ಕೃಷ್ಣ ಚರಿತೆಯನ್ನು
ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿ—

ಇಂತು ಇಳಿಯೋಳೇಕಾಂತಭಕ್ತರ ಸಲಹುವ
ಸುಪ್ರಸನ್ನನ
ಪಂಥವುಳ್ಳ ಪ್ರಸನ್ನ ಶ್ರೀ ಹಯವದನನಾ
ಮುನಿಮಾನ್ಯನಾ ||
ಸಂತಸದೋಳೇ ಸಾರ ಕಥೆಯನು ಪೇಳ್ವರಾ
ನೆರೆಬಾಲ್ವರಾ
ಕಂತುಸಿತ ಕಾರುಣ್ಯದಿಂದಲಿ ಪೊರೆವನೂ
ಸುಖಗರೆವನು ||

ಹೀಗೆ ಫಲಶ್ರುತಿಯನ್ನು ಹೊಗಳಿ ಕೊನೆಗೊಳಿ
ಸುತ್ತಾರೆ.

— ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು —

★

ಪದಕವಿತಾಪಿತಾಮಹ

ಕನ್ನಡದ ಜನಕ್ಕೆ ಪದ, ಪದಕವಿತೆ, ಕೀರ್ತನೆ ಹೊಸದೇನೂ ಅಲ್ಲ. ಮಹಿಪತಿರಾಯರು ಕ್ರಿಸ್ತಾಬ್ಬ ಹದಿನೆಂಟನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಂತೆ

‘ನೆನೆದು ನಮಿಸುವೆ ನಾನು ವಾರಂವಾರ
ನೆನೆದು ನಮಿಸುವೆ ನಾನನುದಿನ ಹರಿಪದ
ವನಜ ಮಧುಪರಾದ ಅನುಭವ ಶರಣರ’

ಎನ್ನುವ ಮಾತು ಹರಿಭಕ್ತರ ಅನುನಿತ್ಯದ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಹಾಸುಹೊಕ್ಕಾಗಿ ಸೇರಿಹೋಗಿದೆ ಎನ್ನುಬಹುದು. ದಾಸರಪದಗಳು ಕೇಳಿ ಬರದ ಹಳ್ಳಿ, ಹೇಳಬಾರದ ನಾಲಿಗೆ ಇಂದಿಗೂ ಇಲ್ಲವೆನ್ನುವಷ್ಟು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿವೆ. ಸುಮಾರು ಇನ್ನೂರಕ್ಕೂ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟ ಹರಿದಾಸರು ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಶತಮಾನದಿಂದ ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದವರೆಗಿನ ವಿಶಾಲ ಕಾಲಮಾನದಲ್ಲಿ ಆಗಿಂದಾಗ್ಯೆ ತಮ್ಮ ಪದಕವಿತೆಗಳಿಂದ-ಕೀರ್ತನೆಗಳಿಂದ ನಾಡಿನ ಜನಕ್ಕೆ ಧರ್ಮವನ್ನು ಮಾನವೀಯತೆಯನ್ನು ಬೋಧಿಸಿದ್ದುಂಟು. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ದಾಸರುಗಳಿಂದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಪುನರುತ್ಥಾನವಾದಂತೆಯೇ ಭಾರತದ ಇತರ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲೂ ಆದದ್ದು ಇತಿಹಾಸದಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗತಕ್ಕ ಅಂಶ. ತಮಿಳಿನಲ್ಲಿ ಆಳ್ವಾರ್‌ಗಳು, ನಾಯನ್‌ಮಾರರು, ಉತ್ತರ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಪಂಥದ ಆಚಾರ್ಯರುಗಳೂ, ತೆಲುಗಿನಲ್ಲಿ ತಾಳಪಾಕ ವಂಶದವರೂ ಈ ದಿಸೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಮಾಡಿದ ಹಿರಿಯರು. ಇತರರೆಲ್ಲರೂ ಇಷ್ಟದೈವದ ಆರಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಿ ಅನೇಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿವ್ರಾಜಕರಾಗಿ ಸುತ್ತಿಬರುತ್ತಿದ್ದಲ್ಲಿ, ತೆಲುಗಿನ ತಾಳಪಾಕ ವಂಶದವರು ತಿರುಪತಿಯ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಆರಾಧ್ಯದೈವವನ್ನಾಗಿಯೇ ಅಲ್ಲದೆ ತಿರುಮಲೆಯನ್ನು ಆರಾಧ್ಯಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನಾಗಿಯೂ ಹೊಂದಿದ್ದರೆಂಬುದು ಗಮನಾರ್ಹ ಅಂಶ.

ತಾಳಪಾಕ ವಂಶದವರಲ್ಲಿ ಅನ್ನಮಾಚಾರ್ಯರದೇ ಅತಿಹಿರಿಯ ಹೆಸರು. ಅನ್ನಮಾಚಾರ್ಯರ ಹೆಂಡತಿ ತಿಮ್ಮಕ್ಕ, ಮಗ ಪೆದ್ದತಿರುಮಲಾಚಾರ್ಯ, ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳು ಚಿನ್ನತಿರುಮಲಾಚಾರ್ಯ, ಚಿನ್ನನ್ನ ಇತ್ಯಾದಿಗಳೆಲ್ಲಾ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದರೂ ಅನ್ನಮಾಚಾರ್ಯರ ಎತ್ತರ ಬಿತ್ತರಗಳನ್ನು ಅವರಾರೂ ಪಡೆಯದೆ ಹೋದರೆಂಬುದು

ಅನ್ನಮಾಚಾರ್ಯರ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಆಷ್ಟೇಕೆ ತೆಲುಗಿನ ಪದಕವಿತಾ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ (ಸಿಂಹಗಿರಿ ಕೃಷ್ಣಮಾಚಾರ್ಯ, ಕ್ಷೇತ್ರಯ್ಯ ಮೊದಲಾದವರನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡಂತೆ) ಅನ್ನಮಾಚಾರ್ಯರ ಹೆಸರು ಮೇರು ಸದೃಶವಾಗಿ ಉಳಿದಿದೆ.

ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸಂಕೀರ್ತನ ಪದ್ಧತಿ ಅಚಲಾನಂದದಾಸ, ನರಹರಿ ತೀರ್ಥ ಇವರುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾರಿಂದ ಆರಂಭವಾಯಿತು ಎಂಬುದು ಚರ್ಚಾಸ್ಪದ ವಿಷಯವಾದರೂ, ತೆಲುಗಿನಲ್ಲಿ ಅದು ಸಿಂಹಗಿರಿ ಕೃಷ್ಣಮಾಚಾರ್ಯರಿಂದ ಕ್ವಚಿತ್ ಪ್ರಾರಂಭ

ವಾಯಿತೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದಿನ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಅನ್ನಮಾಚಾರ್ಯರು ಉದಿಸಿ ಬಂದು ಪದಕವಿತೆಯನ್ನು ಪರಾಕಾಷ್ಠೆಗೆ ಏರಿಸಿ ಪದಕವಿತಾ ಪಿತಾನುಹರಿಯೆಂದು ನಂತರದವರಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟರು. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಸರಾಯರಿದ್ದಂತೆ ಒಂದು ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿ, ಕನಕ ಪುರಂದರ ವೈಕುಂಠದಾಸರನ್ನು ಹುಟ್ಟುಹಾಕಿದಂತೆ ತೆಲುಗಿನಲ್ಲಿ ಪೆದ್ದತಿರುಮಲ, ಚಿನ್ನತಿರುಮಲ, ಚಿನ್ನನ್ನ ಮೊದಲಾದವರ ಕಂಟಸ್ಫೂರ್ತಿಯ ಸೆಲೆಯಾಗಿ ಮೆರೆದ ಕೀರ್ತಿ ಅನ್ನಮಾಚಾರ್ಯರದು.

ಅನ್ನಮಾಚಾರ್ಯ

ಶ್ರೀಮತಿ ಎಸ್.ವಿ. ಹೇಮಾವತಿ, ಎಂ. ಎ.,

ಉತ್ತರ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮುಸಲ್ಮಾನರು ಸ್ವೈರ ವಿಹಾರ ಮಾಡುತ್ತ ದಕ್ಷಿಣದತ್ತ ತಮ್ಮ ಕಾಲು ಚಾಚಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ, ವಿಜಯ ನಗರ ಮಧ್ಯಕಾಲೀನ ಭಾರತದ ಹೈಂದವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ರಕ್ಷಣಾ ಕೋಟೆಯಂತೆ ತಲೆಯೆತ್ತಿ ನಿಂತಿತು. ಆಗಲೇ ದ್ವೈತ ಪಂಥ ಕರ್ನಾಟಕ ದಲ್ಲಿ ನಿಧನಿಧಾನವಾಗಿ ಜನ ಸಾಮಾನ್ಯರಲ್ಲಿ ಹರಡುತ್ತಿತ್ತು. ಹ ದಿ ಮೂರ ನೇ ಶತಕಕ್ಕೆ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಯೂರಿದ ವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವೈತ ಆಂಧ್ರಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಆಗತಾನೇ ಹರಡತೊಡಗಿತ್ತು. ವಿಜಯನಗರ ಸಾಮ್ರಾಟರ ಭಗವದ್ಭಕ್ತಿ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಕಲಾರಾಧನೆಗಳಿಂದಾಗಿ ಧರ್ಮಪರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕಲೆ ಗಳ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಹಿಂದೆಂದೂ ಇಲ್ಲದಂತೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಸಿಕ್ಕಿ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷಣ ದಂಡೇಶ, ಕುಮಾರವಾಲ್ಮೀಕಿ, ತಿಮ್ಮಣ್ಣ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಮೊದಲಾದ ಕವಿಗಳು ಅದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿಬಂದರು. ವಿಜಯ ನಗರದ ಅರಸರು, ಕರ್ನಾಟಕ ಆಂಧ್ರಭೋಜರೂ ಆಗಿದ್ದುದರಿಂದ ರಾಜಕೀಯ ಏಕತೆಯುಂಟಾಗಿ ಸಾಹಿತ್ಯಕ ಧಾರ್ಮಿಕ ಐಕ್ಯತೆಯೂ ಹರಡತೊಡಗಿತ್ತು. ಹಾಗಾಗಿಯೇ ತೆಲುಗಿನ ನವರತ್ನಗಳು (ಶ್ರೀನಾಥ ತೆನಾಲಿರಾಮ, ಮೊದಲಾದವರು) ವಿಜಯನಗರದ ತಣ್ಣೆಳೆಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯೋದ್ಯಾನ ವಿಹಾರ ಯಾತ್ರೆ ನಡೆಸಿದರು. ಮಿಗಿಲಾಗಿ ವಿಜಯ

ನಗರದ ಅರಸಶ್ರೇಷ್ಠ ಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯನು ತೆಲುಗಿನಲ್ಲಿ 'ಆಮುಕ್ತಮಾಲ್ಯದ'ವನ್ನು ಬರೆದು ಕವಿಗಳ ಅಗ್ರಪಂಕ್ತಿಗೇರಿದ. ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಶ್ರೀಪಾದರಾಜರು, ವ್ಯಾಸರಾಯರು, ಪುರಂದರ, ಕನಕ, ವೈಕುಂಠ ಮೊದಲಾದ ದಾಸರುಗಳು ಧರ್ಮದ ಘಮಘಮಿಸುವ ಗಂಧವನ್ನು ಸಮಾಜ ದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಕೀರ್ತನಾಕುಸುಮಗಳ ಮೂಲಕ ಹರಡತೊಡಗಿದರು. ಇಂತಹುದೊಂದು ಪಕ್ಷ ವಾದ, ಜೀವಂತವಾದ, ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಕವಾದ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಅನ್ನ ಮಾಚಾರ್ಯರು ಉದಯಿಸಿ ಬಂದರು.

ಕಡಪ ಜಿಲ್ಲೆಯ ರಾಜಂಪೇಟೆಯ ತಾಳ್ಮಪಾಕ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಹದಿನೈದನೆ ಶತಮಾನದ ಆರಂಭ ದಲ್ಲಿದ್ದ ನಂದವರಿಕ ಸ್ವಾರ್ಥಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕುಟುಂಬದ ಸಕಲ ವಿದ್ಯಾದುರಂಧರ ನಾರಾಯಣ ಸೂರಿ, ಲ ಕೃ ಮಾಂ ಬ ರಿಗೆ ಕ್ರಿ.ಶ. 1408 ರಲ್ಲಿ ಅನ್ನ ಮಾಚಾರ್ಯನು ಜನಿಸಿದನು. ಈತನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಈತನ ಮೊಮ್ಮಗ ನಾ ದ ಚೆನ್ನನ್ನ ಸುಂದರವಾದ ದ್ವಿಪದ ಕಾವ್ಯರೂಪ ದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಚೆನ್ನನ್ನನ ಹೇಳಿಕೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರಸ್ವಾಮಿಯ ನಂದ ಕಾಂಶದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಅನ್ನಮಯ್ಯ ತನ್ನ ಹದಿನಾರನೇ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮನೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು

ತಿರುಪತಿಗೆ ಓಡಿಬಂದ. ತಿರುಮಲೆಯ ಕಗ್ಗಾಡಿನ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಭಗವತ್ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ವಾಯಿತು. ಅಂದಿನಿಂದ ಆತ ಭಗವತ್ ಸಂಕೀರ್ತನಾಕೃಷಿಕಾರನಾಗಿ ತಿರುಮಲೆಯ ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರನನ್ನೇ ತನ್ನ ರಕ್ಷಕದೈವವೆಂದು ಬಗೆದು ತನ್ನ ಜೀವನದುದ್ದಕ್ಕೆ ಕ್ರಿ. ಶ. 1503ರ ದುಂದುಭಿ ಫಾಲ್ಗುಣ ದ್ವಾದಶಿಯ ವರೆಗೆ ಹಾಡುತ್ತಾ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಾ ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಾ ಕಾಲ ವನ್ನು ಕಳೆದನು.

ತಿರುಮಲೆಯಲ್ಲಿ ಭಗವತ್ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯ ಪಡೆಯಲು ಹೋಗುವ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟಕಷ್ಟ ಗಳನ್ನು ಪಡುತ್ತ ಬೆಟ್ಟವನ್ನು ಹತ್ತಿ ಹೋಗುತ್ತಿರು ವಾಗ, ಯಾರೋ ಒಬ್ಬ ಮುತ್ತೈದೆ ಅವನಿಗೆ ಅಹಾರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಳೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಅವಳನ್ನೇ ಅಲಮೇಲಮಂಗೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರ ಶತಕವನ್ನು ಅನ್ನಮಾಚಾರ್ಯರು ಹಾಡಿದರು. ಇದು ವೆಂಕಟೇಶ್ವರ ಶತಕವೆಂದು ಹೆಸರು ಪಡೆದಿದ್ದರೂ, ವೆಂಕಟೇಶ್ವರ ಮಕುಟವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದರೂ, ಇಲ್ಲಿನ ವಿಷಯ ಅಲಮೇಲಮಂಗೆ ಯನ್ನು ಕೀರ್ತಿಸಿರುವುದಾಗಿದೆ. ತಿರುಮಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣು ಎಂಬ ಸ್ವಾಮಿಯಿಂದ ಶ್ರೀ ವೈಷ್ಣವ ಮುದ್ರಾಧಾರಣೆ ಅನ್ನಮಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಆಯಿ ತೆಂದು ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ನಂತರ ಅನ್ನಮಯ್ಯನ ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳು ತಿರುಮಲೆಗೆ ಬಂದು ಹರಿ ಸಂಕೀರ್ತನೆಯಲ್ಲಿ ಮೈಮರೆಯುತ್ತಾ ಕುಣಿ ದಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಅವನನ್ನು ಊರಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಸಂಸಾರ ಬಂಧನಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿಸಿದರು. ಅವನ ಇಬ್ಬರು ಹೆಂಡತಿಯರಲ್ಲಿ ತಿರುಮಲಮ್ಮ ಸುಭದ್ರಾಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ಬರೆದ ತೆಲುಗಿನ ಕವಯಿತ್ರಿ. ಎರಡನೇ ಹೆಂಡತಿ ಅಕ್ಕಲಮ್ಮನ ಮಗ ಸ್ವತಃ ಸಂಕೀರ್ತನಕಾರನೂ ಆಗಿ, ತಂದೆಯ ಕೀರ್ತನೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ತಾವುದ ಹಾಳೆಗಳ ಮೇಲೆ ಕೊರೆಯಿಸಿ ತಿರುಮಲೆಯ ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯದ ಅನ್ನಮಯ್ಯ ಭಂಡಾರದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿದ ಪೆದ್ದ ತಿರುಮಲಾಚಾರ್ಯ.

ಮದುವೆಯಾದಮೇಲೆ ಅನ್ನಮಾಚಾರ್ಯರು ಮಡದಿ ತಿರುಮಲಮ್ಮನೊಂದಿಗೆ ಕೆಲಕಾಲ ಅಹೋಬಿಲಕ್ಕೂ ಹೋಗಿರಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿನ ವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವೈತ ಯತಿ ಆದಿವಣ್ಣಪಟಗೋಪರು ಅನ್ನಮಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಗುರುವಾಗಿ, ನಾಲಾಯಿರ ದಿವ್ಯ ಪ್ರಬಂಧಗಳನ್ನೂ, ವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವೈತ ಸಾರ ವನ್ನೂ ಬೋಧಿಸಿದರು. ಬಾಲ್ಯದಿಂದ ಅಶುಕವಿ ಯಾಗಿ ಪ್ರತಿಭಾಪೂರ್ಣನಾಗಿ ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಅನ್ನಮಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಈಗ ವಾಂಡಿತ್ಯದ ಪ್ರಕರ್ಷತೆಯೂ ಧರ್ಮದ ಮೂಲ ಸೂತ್ರಗಳೂ ದೊರಕಿದಂತಾಗಿ ಅವರ ಪದಕವಿತಾಪ್ರಪಂಚ

ತಿರುಪತಿ ತಿರುಮಲೆಯಾತ್ರಿಕರಿಗೆ ಮುಖ್ಯ ಸೂಚನೆ

ಅಸಂಖ್ಯ ಯಾತ್ರಿಕರ ಅವಿರತ ಸಂದಣಿಯ ತಿರುಪತಿ ತಿರುಮಲೆ ಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ನಗರಗಳೊಡನೆ ಶ್ರೀಘ್ರಸಂಪರ್ಕ ಹೊಂದಲು ಅನುಕೂಲನಾಗುವಂತೆ ಟಿಲೆಕ್ಸ್ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

	ಕ್ರಮಾಂಕ
ತಿರುಪತಿ	— 403 202
ತಿರುಮಲೆ	— 403 208

ಯಾತ್ರಿಕರು ಈ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಕೋರಲಾಗಿದೆ.

ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣಾಧಿಕಾರಿ ತಿ.ತಿ.ದೇ.

ಉತ್ಪನ್ನ ಕೈರಿತು. ಅನ್ನಮಾಚಾರ್ಯರು ಅಹೋಬಿಲ ನರಸಿಂಹನನ್ನೂ ಕುರಿತು ಅನೇಕ ಕೀರ್ತನೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದುಂಟು. ಎಂತಲೇ ಅಲ್ಲಿಯೂ ಅನ್ನಮಾಚಾರ್ಯರ ಕೀರ್ತನೆಗಳ ಕೆಲವು ತಾಮ್ರಪತ್ರಗಳು ದೊಡ್ಡ ತಾಮ್ರಶಾಸನಗಳೂ ದೊರೆತಿವೆ.

ಸಾಳ್ವ ನರಸಿಂಗರಾಯ ವಿಜಯನಗರವನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅನ್ನಮಾಚಾರ್ಯರು ಧರ್ಮದರ್ಶಿಯಾಗಿ, ಗುರುವಾಗಿ, ಹಿರಿಯನಾಗಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದರು. ರಾಜಪೂಜಿತರಾಗಿ ವಿದ್ವತ್ ಗೌರವವನ್ನು ಪಡೆದರು. ಒಂದೊಮ್ಮೆ ಸಾಳ್ವ ನರಸಿಂಗರಾಯನು ವೆಂಕಟೇಶ್ವರನನ್ನು ಕುರಿತು ಹಾಡುವಂತೆ ತನ್ನನ್ನೂ ಕುರಿತು ಹಾಡುವೆಂದೂ ಹೇಳಿದ್ದುಂಟು. ಆದರೆ ಹರಿಗೆ ಮಾರುವೋದ ಜಿಹ್ವೆಯನ್ನು ನರರ ಹೊಗಳಿಕೆಗೆ ಬಳಸದ ಅನ್ನಮಯ್ಯ ಪ್ರಭು ಕೋಪಕ್ಕೆ ತುತ್ತಾಗಿ ಸೆರೆವಾಸ ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರನ ಕೃಪೆಯಿಂದಲೇ ಸೆರೆವಾಸ ತಪ್ಪಿತೆಂದು ಅನ್ನಮಯ್ಯನ ಕೀರ್ತನೆಯೊಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಸಾಳ್ವ ನರಸಿಂಹನಿಂದ ದೂರವಾದ ಮೇಲೆ ಇಡೀ ಜೀವನವನ್ನು ಅನ್ನಮಾಚಾರ್ಯರು ತಿರುಮಲೆಯ ಸ್ವಾಮಿ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಕಳೆದು ದಿನಕ್ಕೊಂದರಂತೆ ಕೀರ್ತನೆಯನ್ನು ಹಾಡುತ್ತ ದೈವಸಾನ್ನಿಧ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದರೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಚಿನ್ನನ್ನ ಹೇಳುವಂತೆ ಈತ ತಿರುಪತಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಪುರಂದರದಾಸರು ಒಮ್ಮೆ ತಿರುಪತಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದರು. ಪುರಂದರದಾಸರು ಅನ್ನಮಾಚಾರ್ಯನನ್ನು ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರನ ಅವತಾರವೆಂದು, ಅನ್ನಮಾಚಾರ್ಯರು ಪುರಂದರದಾಸರನ್ನು ಪಾಂಡುರಂಗವಿಠಲನ ಅವತಾರವೆಂದೂ, ಪರಸ್ಪರ ಸತ್ಕರಿಸಿ ಈರ್ವರೂ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರನ ಕೃಪೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾದರು.

ಹೀಗೆ ಸುಮಾರು ತೊಂಬತ್ತು ವರ್ಷಗಳು ಬಾಳಬೆಳಗಿದ ಅನ್ನಮಾಚಾರ್ಯರು ಸುಮಾರು ಮೂವತ್ತೆರಡು ಸಾವಿರ ಕೀರ್ತನೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಜೊತೆಗೆ ತೆಲುಗಿನಲ್ಲಿ ದ್ವಿಪದ ರಾಮಾಯಣ, ಹನ್ನೊಂದು ಹೆಸರು ತಿಳಿಯದ ಶತಕಗಳು, ಅನೇಕ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಬಂಧಗಳು, ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ವೆಂಕಟಾಚಲ ಮಹಾತ್ಮೆ, ಸಂಕೀರ್ತನ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದರೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. [ಯಾವುದೂ ಉಪಲಬ್ಧವಿಲ್ಲ] ಮೂವತ್ತೆರಡು ಸಾವಿರ ಕೀರ್ತನೆಗಳಲ್ಲೂ ಬಹುಶಃ ಕಾಲಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿ ಹೋಗಿ, ಸುಮಾರು ಹದಿನೈದು ಸಾವಿರದಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಉಪಲಬ್ಧವೆಂದು ಅಂದಾಜಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರನಿಗಾಗಿಯೇ ತನ್ನ ಜೀವನವನ್ನು - ಕವಿತಾ ಪ್ರಾಧಿಮ್ಯವನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿ

ಕೊಂಡ ಅನ್ನಮಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಪದಕವಿತಾ ಪಿತಾಮಹ, ಸಂಕೀರ್ತನಾಚಾರ್ಯ, ಪಂಚಾಗಮ ಸಾರ್ವಭೌಮ, ದ್ರವಿಡಾಗಮ ಸಾರ್ವಭೌಮ ಎಂಬ ಬಿರುದುಗಳು ಇವೆ.

ಅನ್ನಮಾಚಾರ್ಯರ ಕೀರ್ತನೆಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ ಎರಡು ವಿಧ. ದೊರಕಿರುವ ಸಂಕೀರ್ತನೆಗಳಲ್ಲಿ ಶೃಂಗಾರ ಸಂಕೀರ್ತನೆಗಳು ಸುಮಾರು ಹನ್ನೊಂದುವರೆ ಸಾವಿರ. ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸಂಕೀರ್ತನೆಗಳು ಸುಮಾರು ಎರಡೂಕಾಲು ಸಾವಿರ. ಹೋಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ಸಂಕೀರ್ತನೆಗಳು ಶೃಂಗಾರ ಸಂಕೀರ್ತನೆಗಳ ಐದನೆಯ ಒಂದು ಭಾಗದಂತೆ ಕಂಡುಬರುವುದುಂಟು. ಆದರೆ ಅನ್ನಮಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಕಂಡುಬಂದುದು ಮಾನವ ಶೃಂಗಾರವಲ್ಲ ದೈವಶೃಂಗಾರ ; ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರ ಅಲಮೇಲುಮಂಗೇಯರ ಶೃಂಗಾರ. ಆತ ರಚಿಸಿದ ಶೃಂಗಾರ ಸಂಕೀರ್ತನೆಗಳು ಒಂದು ವಿಶಾಲ ವಿಶ್ವದಂತೆ. ಆದೂ ಸಹ ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ಸ್ತರದಲ್ಲೇ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವಂತೆ ಮಾಡಿದ ಮಹಾಪುರುಷ ಆತ. ಅಲಮೇಲುಮಂಗೇ ತನ್ನ ಅರಸನೆದುರಿಗೆ ವರ್ತಿಸಿದುದೆಲ್ಲಾ ಅನ್ನಮಾಚಾರ್ಯರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಂಡು ಬಂದಿದೆ. ಆ ಒಂದು ದೈವೀ ಶೃಂಗಾರವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿನ ಔಚಿತ್ಯದಿಂದಲೂ, ಆದರ, ಗೌರವಗಳಿಂದಲೂ, ವಾಚೋ ವಿಲಾಸದಿಂದಲೂ, ಸರಳ ಸೌಂದರ್ಯದಿಂದಲೂ ವರ್ಣಿಸಿರುವರು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಆತ ಬಳಸಿದ್ದು ತನ್ನ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಆಡು ಮಾತಿನ ಜಾನಪದ ರಮ್ಯತೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದ್ದೂ ಪ್ರೌಢಸಂಸ್ಕಾರದಲೇಪ ಹೊಂದಿದ್ದೂ ಅದನುಡಿಯನ್ನು. ಎಂತಲೇ ಅದು ಪಂಡಿತ ಪಾಮರ ರಾದಿಯಾಗಿ ಎಲ್ಲ ರಸಿಕರಿಗೂ ಅದು ರಸದೌತಣವಾಗಿದೆ. ಸುಲಭವಾದ ಸುಭಗವಾದ ರಾಗ ಸಂಯೋಜನೆಗಳಿಂದ ಹಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಯಥಾಮತಿ ಅವಕಾಶ ನೀಡುವಂತಹ ಹಿರಿಯ ಮಟ್ಟದ ಭಾವಗೀತೆಗಳಾಗಿವೆ. ಇಷ್ಟೆಲ್ಲವೂ ಆದ ಸಂಕೀರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಆತ ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರಸ್ವಾಮಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿದರು. 'ನಿನ್ನ ಪಾದಗಳಿಗೆ ನನ್ನ ಪೂಜೆಯ ಪುಷ್ಪಗಳಿವು. ಒಂದು ಸಂಕೀರ್ತನೆಯೇ ಸಾಕು ನನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ಮಿಕ್ಕದ್ದು ನಿನ್ನ ಭಂಡಾರದಲ್ಲಿಯೇ ಭದ್ರವಾಗಿ ಇರಿಸಿಕೋ, ಎನ್ನುವ' ಭಾವಾನ್ವಿತ ಅತನದು.

ಈಗ ಅನ್ನಮಾಚಾರ್ಯರ ಕೃತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ಸಿಂಹಾವಲೋಕನ ಸೂಕ್ತ. ಅನೇಕ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಅನ್ನಮಾಚಾರ್ಯರು ಪ್ರಬಂಧಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆಂದು ತಿಳಿದು ಬಂದಿದ್ದರೂ, ಅವಾವು ಉಪಲಬ್ಧವಿಲ್ಲದುದರಿಂದ ಅವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಏನೂ ಹೇಳಲಾಗದು. ಉಪಲಬ್ಧವಿಲ್ಲದ ದ್ವಿಪದ ರಾಮಾಯಣವೂ ಇತರ ಅನೇಕ ರಾಮಾಯಣಗಳಲ್ಲಿ ಕಲೆತು ಹೋಗಿರಬೇಕೆಂದು ಊಹಿಸಬಹುದು.

ತೆಲುಗಿನ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ರಂಗನಾಥರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿ ವರದರಾಜ ರಾಮಾಯಣದ ಕೆಲವು ದ್ವಿಪದಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ವರದರಾಜ ಅನ್ನಮಾಚಾರ್ಯರ ನಂತರದವನಾದರೂ ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರಸ್ವಾಮಿಯ ಭಕ್ತನೇ ಆಗಿ ರಾಮಾಯಣವನ್ನೇ ಬರೆದಿರುವುದರಿಂದ ಹಲವು ಹೋಲಿಕೆಗಳಿರಬಹುದೆಂದೂ ಕಾಲಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಅನ್ನಮಾಚಾರ್ಯರ ರಾಮಾಯಣ ದ್ವಿಪದಗಳು ವರದರಾಜ ರಾಮಾಯಣವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿರಬಹುದೆಂದೂ ವೇಟೂರಿ ಪ್ರಭಾಕರಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಚಿನ್ನನ್ನ ಹೇಳುವಂತೆ 'ಈ ರಾಮಾಯಣವನ್ನು ಪ್ರವಿಮಲ ದ್ವಿಪದ ಪ್ರಬಂಧ ರೂಪದಲ್ಲಿ ನಮಗಾಗಿ ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ'. ಎನ್ನುವ ಸಾಲನ್ನು ಹಿಡಿದು ವೇಟೂರಿ ಪ್ರಭಾಕರ ಶಾಸ್ತ್ರಿಯವರು ಅದಕ್ಕೂ ಮೊದಲೆ 'ದ್ವಿಪದ ರಾಮಾಯಣ' ಇದ್ದಿರಬೇಕೆಂದೂ ಅನ್ನಮಾಚಾರ್ಯರು ಅದನ್ನು ಹೊಸದಾಗಿ ಪ್ರತಿಭಾಮಯವಾಗಿ ರಚಿಸಿದರೆಂದೂ ಊಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ವೆಂಕಟಾಚಲ ಮಹಾತ್ಮೆ, ಸಂಕೀರ್ತನ, ಲಕ್ಷಣ ಎಂಬ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಬರೆದಿರುವುದಾಗಿ ತಿಳಿದು ಬಂದರೂ ಆ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಬೆಳಕು ಬೀರುವ ಆಧಾರಗಳು ಯಾವುವೂ ಇಲ್ಲ.

ಉಳಿದಂತೆ ದ್ವಿಪದ ಕಾವ್ಯರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅನ್ನಮಾಚಾರ್ಯರು ಬರೆದು ನಮಗೆ ದೊರಕಿರುವುದು ಎಂದರೆ, ಮಂಜರಿ ದ್ವಿಪದಿಯ "ಶೃಂಗಾರ ಮಂಜರಿ." ಇದು ಸುಮಾರು ಐನೂರ ಹದಿನೇಳು ಪಾದಗಳನ್ನು ಉಳ್ಳದ್ದು. ಇಲ್ಲಿನ ನಾಯಕೆ, (ಅವಳ ಹೆಸರನ್ನು ಎಲ್ಲೂಹೇಳಿಲ್ಲ) ಅಲಮೇಲು ಮಂಗೇಯೆಂದು ಊಹಿಸಬಹುದು. ವಿಪ್ರಲಂಭ ಶೃಂಗಾರವನ್ನು ಮೊದಲು ವರ್ಣಿಸಿ ನಂತರ ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರ ಸ್ವಾಮಿಯೊಡನೆ ಆಕೆಯ ಸಮಾಗಮವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅವಳಿಗೆ

ಪಗಲೆ ಮೃಗಾಕ್ಷಕಿ ನಗಲುಗಾಜೊಚ್ಚಿ
ರಾತ್ರಲಿಂತಕಿ ಶಿವರಾತ್ರಲೈ ತೋಂಚಿ.

ಆಕೆ ತಾಳ್ಮೆಪಾಕ ಕುಟುಂಬದ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳಂತೆ ಅನ್ನಮಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಕಂಡು ಬಂದು, ಅವಳನ್ನು ವೆಂಕಟೇಶ್ವರನ ಕೈಗೆ ಒಪ್ಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಮಿಯೊಂದಿಗೆ 'ಮಾವತನದ' ಅನುಬಂಧವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡರೆಂದು ಮುಂದೆ ರೇವಣೂರಿ ವೆಂಕಟಾಚಾರ್ಯ ತನ್ನ ಶಕುಂತಲಾ ಪರಿಣಯದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ. ರೇವಣೂರಿ ವೆಂಕಟಾಚಾರ್ಯನೇ ಹೇಳುವಂತೆ ಅನ್ನಮಾಚಾರ್ಯರ "ಸಂಕೀರ್ತನಂಬುಲಾಲಿಂಚಿನ ಕರ್ಣಂಬುಲನಿತರ ಸಂಕೀರ್ತನಂಬುಲ ಆಲಿಂಪನನಿ ಪ್ರತಿಜ್ಞ ಗಾವಿಂಚಿ." ಅನ್ನ

ಕನಸಾದ ನನಸು

ದೇವಲೋಕದ ಭೇರಿರವವೊಂದು ಭೋರ್ಗರೆದು
ಒಮ್ಮೆಯೇ ಕೂಗಿದುದು ಜಗದೊಡಲ ಹರಿದು!
ಬೆಚ್ಚಿಬಿದ್ದೆನು, ಎದ್ದು ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಓಡಿದೆನು,
ಇರುವೆಡೆಯನರಿಯದೆಯೆ ಸುತ್ತಲೂ ನೋಡಿದೆನು
ಇಂದಿದೇನೀ ಬೆಡಗು? ಬೇಲೂರು ಪಟ್ಟಣವು
ಇಂದ್ರನಮರಾವತಿಯ ಹಿರಿಸೊಬಗ ಜರಿಯುತ್ತಿದೆ
ಬೀದಿಬೀದಿಗಳೆಲ್ಲ ಸಿಂಗರದಿ ಮೆರೆಯುತ್ತಿವೆ

ಗರುಡ ಹನುಮಧ್ವಜವು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಹಾರುತ್ತಿವೆ
ರಂಗವಲ್ಲಿಯ ಸೊಬಗು ಮನೆಮನೆಗೆ ಕಾಣುತ್ತಿದೆ
ಹಸಿರು ತೋರಣಗಳೆಡೆಯೆಡೆಯೊಳಗೆ ತೂಗುತ್ತಿವೆ
ಮಡದಿಯರು ಸಡಗರದಿ ಹೊಸಉಡುಪ ತಾವ್ ಧರಿಸಿ
ಸುಣ್ಣ ಕಾರಣೆಗಳಿಂ ಮನೆಗಳನು ಸಿಂಗರಿಸಿ
ಹೊಂಜೊಡರ ಬೀದಿಯೊಳು ಸಂಭ್ರಮದಿ ಅನುಗೊಳಿಸಿ
ರನ್ನ ದಾರತಿಯನಣಿ ಮಾಡುತ್ತಿಹರು

ಲೇಖಕರ :

ಡಾ || ಎನ್. ಅನಂತರಂಗಾಚಾರ್.

ಹೊಯ್ಸಳ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯಾದ ವಿಷ್ಣು
ವರ್ಧನನು ಶ್ರೀ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ
ಶ್ರೀ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಶವಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಗುರು
ದಕ್ಷಿಣೆಯಾಗಿ ಸಮರ್ಪಿಸುವ ವಿಷಯಕವಾದ
ಒಂದು ಕನಸಿನ ನಿರೂಪಣೆ.

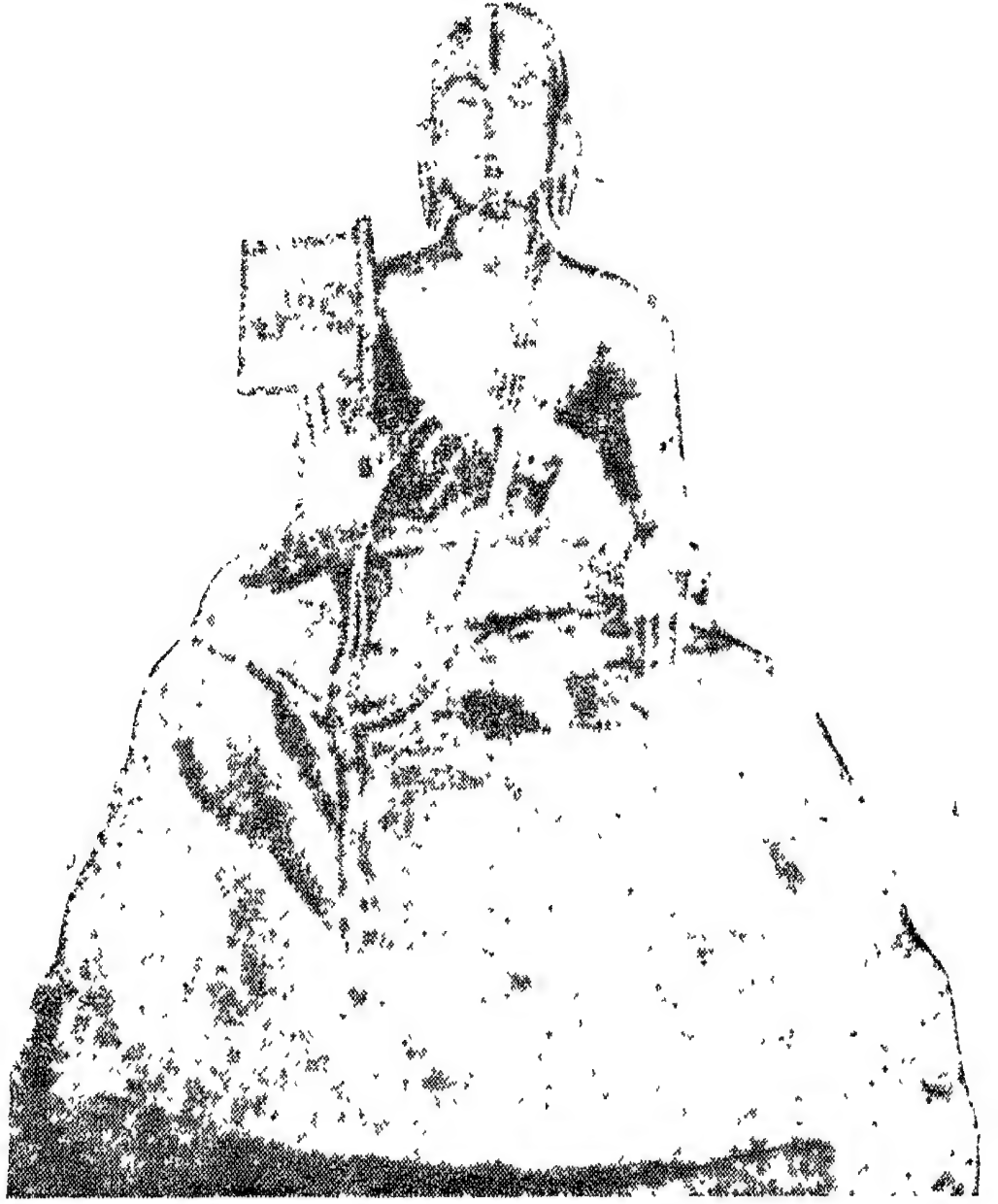
— ಲೇಖಕ.

ಲೋಕಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ಹೊಯ್ಸಳರ ಬೇಲೂರ ಶಿಲ್ಪ →
ಚಿತ್ರ: ಡಾ|| ಕೆ. ಪುರುಷೋತ್ತಮ, ನೆಲ್ಲೂರು.

ಮಕ್ಕಳ ತಂಡಗಳು ಕಿರುಗಿಜ್ಜೆಯಲ್ಲಿಯಿಂದ
 ಅಕ್ಕರೆಯ ದನಿಗಿಯು ಕುಣಿಯುತ್ತಿವೆ ನಲವಿಂದ
 ಮಂದಿಮಂದಿಗಳೆಲ್ಲ ಶುಭ್ರವಸ್ತ್ರವ ಧರಿಸಿ
 ಸಂದಣಿಸಿ ಸಾಗುತ್ತಿದೆ ಬೀದಿಗಳನ್ನನುಸರಿಸಿ
 ದೇಗುಲದ ಮುಂದುಗಡೆ ಮುಂಜಗಲಿಯುಡ್ಡಕೂ
 ಹಸಿರುವಾಣಿಯ ಪಂದಲ್ ಸೋಜಿಗದಿ ನಲಿಯುತ್ತಿದೆ
 ಕಾರಣವ ತಿಳಿಯುವೆನು ನಾನೆಂದು ಓಡಿದೆನು
 ಆತುರದಿ ಪೋಗುತ್ತಿಹ ಮುದಕನನು ಕೇಳಿದೆನು
 “ಸಂಭ್ರಮವಿದೇನಜ ? ಸಾಗುತ್ತಿಹುದಾವೆಡೆಗೆ?”
 “ನುಡಿವುದಕೆ ತೆರಹಿಲ್ಲ, ಹೊರಟೆಹುದು ಮೆರವಣಿಗೆ”
 “ಮೆರವಣಿಗೆಯೇತರದು? ಬರುತ್ತಿಹುದೆಲ್ಲಿಂದ?”
 “ಎಗಚಿನದಿಯೆಡೆಯೊಳಿಹ ಎಲೆವನೆಯ ಕಡೆಯಿಂದ”
 ಓಡಿದೆನು ಬಲುಭರದಿ ಮಂದಿಗಳನ್ನನುಸರಿಸಿ
 ನೋಡಿದೆನು ಬೆರಗಾಗಿ ಬರುತಲಿಹ ದಿಬ್ಬಣವ
 ಅಂಬಾರಿಯಾನೆಗಳು ತನ್ಮುಖಿಯ ವೃಷಭಗಳು
 ಪಳವಿಗೆಯ ಒಂಟೆಗಳು ಕಾಲಾಳ ತಂಡಗಳು
 ಕುದುರಗಳನೇರಿ ಬಹ ರಾವುತರ ಸಾಲುಗಳು
 ಶಿಸ್ತಿನಿಂ ಮೆರೆಯುತ್ತಿಹ ಇಂಪಾದ ವಾದ್ಯಗಳು
 ಎಲ್ಲರಿಗು ಹೊಸ ಉಡಿಗೆ ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣದ ತೊಡಿಗೆ
 ಕಣ್ಮನಕೆ ಪೊಸತೆನಿಸ ನೂತನದ ನಡಿಗೆ
 ಹಿಂದೆಯೇ ಕೇಳುತ್ತಿದೆ ಬಿರುದಿನಾರ್ಭಟವು
 ಬಲುಭರದಿ ಕೂಗುತ್ತಿಹ ಮಾಗಧರ ನಿಡುಸರವು
 “ಜೋಳಕಾಲಾನಲಾ ಪಾಂಡ್ಯಮಲಯಾನಿಲಾ
 ಗಂಗೇಭಮದಸಿಂಹ ರಿಪುರಾಯಕಲಿಕಾಲ
 ಜಗತಿ ಧರಣಿಲೋಕೋತ್ತಂಸಿತಾತ್ಮೀಯಪಾದಃ
 ಚತುರ ವಿಬುಧಗೋಷ್ಠೀ ಪ್ರೌಢವಾಣೀ ವಿಲಾಸಃ
 ಸಕಳಭರತ ವಿದ್ಯಾ ಹೃದ್ಯಗಂಭೀರಭಾವಃ
 ವಿಪುಳವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮೀವಲ್ಲಭೋ ವಿಷ್ಣು ದೇವಃ”
 ಎನಿದೇನಚ್ಚರಿಯು ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ!
 ಕೇಳಿದರು ತೆರಸಿದೆ ಹೇಳುವರೆ ಇಲ್ಲ
 ಇಲ್ಲಿಯೇ ಬರುತಿಹನು ವಿಷ್ಣು ವರ್ಧನದೇವ
 ಧೌತವಸ್ತ್ರವ ಧರಿಸಿ ಭಕ್ತಿ ಪೂರಿತಭಾವ
 ಸಿರಿಯರಸಿ ಶಾಂತಲೆಯು ಸಚಿವಮುಖ್ಯರುಸಹಿತ
 ಬರಿಗಾಲು ನಡಗೆಯೊಳು ಲೋಕವಿಖ್ಯಾತ
 ಉಭಯ ಪಾರ್ಶ್ವಗಳಲ್ಲಿ ಶಂಖಚಕ್ರಗಳು
 ಎಡೆಬಿಡದೆ ಮೆರೆಯುತ್ತಿದೆ ಚಮರಕುಂಚಗಳು
 ಹಿಂದೆಯೇ ಕಾಣುತ್ತಿದೆ ಬಂಗಾರದಂದಣವು
 ಸುತ್ತಲೂ ಮೆರೆಯುತ್ತಿಹ ದ್ವಿಜರ ಘೋಷಣವು
 “ವೇದಮಾರ್ಗ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನಾಚಾರ್ಯ
 ಯಾಮುನಾಚಾರ್ಯವರಶಿಷ್ಯ ಗುರುವರ್ಯ
 ಜಗದರಿವ ಪಸರಿಸಿದ ಶ್ರೀಭಾಷ್ಯಕಾರ
 ಜಯಜಯತು ಕಲಿಯುಗದ ಶೇಷನವತಾರ”

ಈರಾರುನಾಮಗಳ ಧರಿಸಿರುವ ದ್ವಿಜವರರು
 ಅಂದಣದ ಕೆಲಬಲದೆ ಬರುತಿಹರು ದಂಡಧರರು
 ಒಳಗಿಹನದಾರಲ್ಲಿ ಮುಪ್ಪಿನಾಯತಿವರನು?
 ಭೂಲೋಕಕೀಳತಂದ ದೇವಮುಷಿಯಂತಿಹನು
 ತೊಂಡೆಹಣ್ಣಿನ ಬಣ್ಣ ಸೌಮ್ಯವಾಗಿಹ ವದನ
 ಕಂಡವರನೆರಗಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯುತ ಮುಕ್ತಿಸದನ
 ಕೇಳಿದೆನು ಸಡಗರದಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ದ್ವಿಜವರನ
 ಎನಿದೇನಿದು ದೇವ? ಆರಿವನು ಯತಿವರನು?
 ಪೋಗುತ್ತಿಹುದಾರೆಡೆಗೆ? ದೊರೆಯೊಡನೆ ಗುರುವರನು?
 ಕರುಣದಿಂ ನುಡಿದನವ “ಈತನೇ ಬಹು ಧುರ್ಯ
 ಬಿಟ್ಟುಗನ ಕೈಪಿಡಿದ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯ

ಪೋಗುತ್ತಿಹ ದೇಗುಲಕೆ
 ಮಂಗಳಾಶಾಸನಕೆ”

ಎರಗಿದೆನು ತಕ್ಷಣವೆ ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನಡುಕಟ್ಟಿ
 ಸ್ನಾನವಿಲ್ಲದ ಭಾವ ನಾಚಿಸಿತು ಮನಮುಟ್ಟಿ
 ನೋಡಿಕೊಂಡೆನು ಮೆಯ್ಯ ಎಂತಾಯ್ತೊ ನಾ ಕಾಣೆ!
 ಈರಾರು ನಾಮಗಳು ಬೆಳಗುತ್ತಿದೆ ಹರಿಯಾಣೆ!
 ಸಂದಣಿಯು ಸಾಗುತ್ತಿದೆ ನಡೆದೆ ನಾನದರೊಡನೆ
 ಬಿರುದುಗಳ ಕೂಗುತ್ತಿಹ ದ್ವಿಜವರರ ರವದೊಡನೆ
 ಬಲಗಡೆಯೆ ಅರಮನೆಯು ಕುಸುರಿಕೆಲಸಗಳಿಂದ
 ಮೆರೆಯುತ್ತಿದೆ ಸಂಭ್ರಮದಿ ತಳಿರುತೋರಣದಿಂದ
 ಮುಂಗಡೆಯ ಚಪ್ಪರದ ರಜತಸಿಂಹಾಸನವು

ಯತಿವರನ ಬರುವಿಕೆಯ ಬಯಸುತಿದೆ ಚಣಚಣವು
 ಗುರುದೇವನಿಳಿದಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸಿದ ಆಸನದಿ
 ರಾಜರಾಣಿಯರೆಲ್ಲರೈತಂದು ಬಲುಭರದಿ
 ಪೊಂಗಳಸದುಡಕದಲಿ ಸಿರಿಯಡಿಯ ತಾವ್ ತೊಳೆದು
 ಪಾದಗಾಣಿಕೆಯಿತ್ತ ರನುನಯದಿ ಮನವೊಲಿದು
 ಮನಮೆಚ್ಚಿ ಯತಿರಾಜ ನುಡಿದ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ
 “ಸಚ್ಚಿಷ್ಠ ನೀನಿಂದು ಗುರುಭಕ್ತಿಯೊಲವಿಂದ
 ಇತ್ತ ಈ ಕಾಣಿಕೆಯ ಕೇಶವನ ದೇಗುಲಕೆ
 ಮೊದಲ ಪೂಜೆಯ ಮುಡಿಪು” ಒಪ್ಪಿದನು ದೊರೆಯದಕೆ
 ಗುರು ಶಿಷ್ಯರಿರ್ವರೂ ಸಾಗಿದರು ಮೊದಲಂತೆ
 ಸೇನೆಗಳು ನಡೆಯುತಿದೆ ಭೂಮಿ ಬೆಸಲಾದಂತೆ.
 ಬೀದಿಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಡಿ ಮೇಲ್ಗಡೆಯಲ್ಲಿ
 ವನಿತೆಯರ ಸಂದಣಿಯು ನಲಿಯುತಿದೆ ಹೂ ಜಿಲ್ಲಿ,
 ಅಡಿಗಡಿಗೆ ಬೆಳಗುವರು ಆರತಿಯನರಸನಿಗೆ
 ವೇದಸಂಭಾವನೆಯನೆತ್ತುವರು ಯತಿವರಗೆ,
 ಚಾವಟವೆಡೆಯಲ್ಲಿ ವಣಜಗರ ತುಡಗಳು
 ಭಕ್ತಿ ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಿ ತಂದಿತ್ತ ಮಾಲೆಗಳು
 ಅಂದಣವ ನೆರೆ ತುಂಬಿ ಮುಚ್ಚುತಿದೆ ಯತಿವರನ
 ಸಂನ್ಯಾಸಿಗದು ಬೇಡವೆಂದೆರೆಯು ಕೇಳದವನ
 ಮೆರವಣಿಗೆ ಮುನ್ಸಾಗಿ ದೇಗುಲದ ಮುಂಗಡೆಗೆ
 ಬಂದುಸೇರಿತು ಭರದಿ ಪಂದಲಿನ ಅಡಿಗೆ
 ಭೂಸುರರು ಮುನ್ನಡೆಯ ಪೊನ್ನಡಿಯ ಬೆಳಸಿದನು
 ಭೂಭಾರಹೊತ್ತವನು ಹೊಕ್ಕು ದ್ವಾರವನು
 ಪ್ರಾಕಾರದೊಳಗಿನಲಿ ಕಾಲಿಡಲು ತೆರವುಂಟೆ ?
 ಮಂದಿಗಳ ಜುಗುಳಿಯೊಳೆಡೆಯಾಡಲನುವುಂಟೆ ?
 ಈಶಾನ್ಯ ಮೂಲೆಯೊಳು ಯಾಗಶಾಲೆಯ ಜ್ವಾಲೆ
 ಚಿಮ್ಮಿ ನೆಗೆಯುತ್ತಲಿದೆ ಗೋಪುರದ ಮೇಲೆ
 ಆಗ್ನೇಯ ದಿಕ್ಕಿನೊಳು ಪಾಕಶಾಲೆಯ ಧೂಮ
 ಹಬ್ಬಿ ಹರಿಯುತ್ತಲಿದೆ ವೋಡಗಳ ಸ್ತೋಮ
 ನಡುವೆ ಬಲಗಡೆಯಲ್ಲಿ ವೇದಪಾರಂಗತರು
 ಅವರ ಇದಿರ್ಗಡೆಯಲ್ಲಿ ದ್ರವಿಡ ಅಧ್ಯಾಪಕರು
 ಗಂಭೀರರವದಿಂದ ಘೋಷಿಸುತ್ತಿಹರು
 ಮುಂದೆಯೇ ನಿಂದಿಹರು ಶಿಲ್ಪಿಗಳು ಕೈಮುಗಿದು
 ಮಾಯಣ್ಣ, ಮಲಿಯಣ್ಣ, ಚಿಕ್ಕಣ್ಣ, ಮಲ್ಲಣ್ಣ,
 ನಾನೋಜ, ದಾಸೋಜ, ದೇವೋಜ, ಕೆದರೋಜ,
 ದೊರೆಯ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯನ್ನು ಕೇಳಲೊಲಿದೊಲಿದು

ಗುರುವರನ ನಡೆವುತ್ತು, ಭೂಸುರಗೆ ಮಣಿಯುತ್ತ
 ಶಿಲ್ಪಿಗಳ ಮೊಗನೋಡಿ ಮುಗುಳ್ಳಗೆಯ ಸೂಸುತ್ತ
 ದೊರೆ ನಡೆದ ತಾ ಮುಂದೆ, ಯತಿವರನು ಹಿಂದೆ,
 ನಿಂತರಿರ್ವರು ಪೋಗಿ ಕೇಶವನ ಮುಂದೆ
 ಮೈವುಳಕ ತಲೆದೋರೆ, ಭಕ್ತಿ ಭಾವವು ಮೀರೆ,
 ಗಂಭೀರದುಲಿಯಿಂದ ದೊರೆ ನುಡಿದ ಜೊಂವೇರೆ ;
 “ಹೇ ದೇವ, ನಿಮ್ಮಡಿಯನಾಶ್ರಯಿಸಿ ಬದುಕಿದೆನು,
 ಇದುವೆ ಗುರುದಕ್ಷಿಣೆಯು ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕಿವನು”
 ಎಂದೆನುತ ಅರ್ತಿಯಲಿ ತೋರಿದನು, ಸಿರಿವರನ
 ಉನ್ನತಾಸನದಲ್ಲಿ ನಿಂದಿರ್ವ ಮೋಹನನ
 ಕಣ್ಣೀರ ಸುರಿಸುತ್ತ ಮಾನುಡಿ ಎಳೆದೇವ
 ಶಿಷ್ಯನೊಳು ಮಿಗಲಾದ ಪ್ರೇಮಪೂರಿತ ಭಾವ;
 “ಸಿರಿಯಣುಗ, ಶಿಷ್ಯವರ ! ಏನೇಳ್ವೆ ನಿನ್ನನುವ
 ಸಫಲಗೊಳಿಸಿದೆಯನ್ನ ಬಹುಕಾಲದಾಶಯವ
 ದೇವರಾಣತಿಯಿಂದು ಸಾಫಲ್ಯವಾಯ್ತು ;
 ಶತ್ರುವರ್ಗವೆಲ್ಲ ನಿರ್ನಾಮವಾಯ್ತು
 ಮೇಲ್ಪಾಡಿಗಾಂ ಬಂದ ಗೆಯ್ಯೆ ಪೂರೈಸಿತ್ತು
 ವೈಷ್ಣವಾಂಕುರ ಪೂತು ಸೊಂಪಾಗಿ ಫಲವಾಯ್ತು
 ಏನೇನೆ ? ಮುದಿತವಸಿ, ಇದಕೆ ಪ್ರತಿಫಲವಾ ?
 ಆದರೂ ಒಂದೊಂಟು, ಇಡುವೆ ಬಲುಹಿರಿದಾಗಿ
 ಎಂದಿಗೂ ಅಳಿಯದಿಹ ಶಾಶ್ವತದ ರಕ್ಷೆಯನು
 ಜಗದವರು ಒಡೆಯಲಾಗದಿಹ ಭದ್ರಕವಚವನು
 ನೀ ಮಾಡಿದೀ ಸೇವೆ ಕುಲಕೆ ಹುಂಹೆಸರಾಗಿ
 ಕುಂದಿಗಿಸಿತೆಡೆಗೊಡದೆ, ಜಗಕೆ ಅಚ್ಚರಿಯಾಗಿ
 ರವಿಶಶಿಗಳುಳ್ಳಬರ ಮೇಲ್ಮೆಯಿಂದೊಡಗೂಡೆ
 ಎಂದೆಂದು ಲೋಭಿಸಲಿ ನಿನ್ನ ಏಸಿರಿಪಾಡಿ”
 “ಇ ಬೆಳಗಲಾರತಿಯು ಆದ್ಯಂತರಹಿತನಿಗೆ
 ಬೆಳುಕು ಕತ್ತಲೆಗಳಿಗೆ ತಾ ಹೇತುವಾದವಗೆ
 ಲೋಕವೇ ತಾನಾಗಿ ತಾನದನು ಸೃಜಿಸಿದಗೆ
 ಜಗವನೆಲ್ಲವ ಪೊರೆವ ಸಾಮ್ಯಕೇಶವಗೆ”
 ಒಡನೆಯೇ ಮೊಳಗಿದುವು ವಾದ್ಯತಂಡಗಳೆಲ್ಲ,
 ಬೇಗದಿಂ ಹರಿಯುತ್ತ ದಿಜ್ಜಾಲೆಗಳನೆಲ್ಲ.....
 .....
 ಭಯದಿಂತ ಬೆಚ್ಚುತ್ರೆ ಕಣ್ಣೆಟ್ಟು ನೋಡಿದೆನು
 ಭತ್ತದಾ ಮೂಲೆಯೊಳು ಕತ್ತಲಲಿ ಬಿದ್ದೆನು
 ಕ್ಷಣಮುಂದೆ ನನಸಾಗಿ ಒರ್ಮೆಯೇ ಕನಸಾಯ್ತು
 ಇಲ್ಲವೆನಗಾ ಪುಣ್ಯ; ಸಿಕ್ಕಿದಷ್ಟೇ ಧನ್ಯ !

★

ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಕಲ್ಯಾಣ, ಸಚಿತ್ರ ಕಾವ್ಯ.

ಬಣ್ಣದ ಚಿತ್ರಗಳುಳ್ಳದ್ದು.

ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ವಿವರಿಸುವ ದಿವ್ಯ ಕಥೆ ಬೆಲೆ : ರೂ. 11-50

ಮಕ್ಕವಿವರಗಳಿಗೆ :

ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್ ಸೆಕ್ಸನ್
 ಪ್ರೆಸ್ ಕಾಂಪೌಂಡ್, ಶಿ. ಪಿ. ದೇವಸ್ಥಾನ
 ತುಮಕಿ-517501

(19ನೇ ಪುಟದಿಂದ)

ಮಯ್ಯ ಹರಿಯನ್ನಲ್ಲದೆ ಇತರರನ್ನು ಕೀರ್ತಿಸುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ದೃಢಪ್ರತಿಜ್ಞೆಗೈಯಂತೆಯೇ ಅವನ ಹರಿ ಅವನ ಹಾಡುಗಳನ್ನಲ್ಲದೆ ಇತರರ ಕೀರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದ್ದು ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧದ ಔನ್ನತ್ಯವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

ಅನ್ನಮಯ್ಯ ಒಟ್ಟು ಹನ್ನೆರಡು ಶತಕ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದರಬೇಕು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರನ ಶತಕವು ಮಾತ್ರ ಲಭ್ಯ. ಸಿಕ್ಕಿರುವ ಈ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರ ಶತಕ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರ ಎಂಬ ಮಹುಟಿ ಹೊಂದಿದ್ದರೂ ಕೂಡ, ಇಲ್ಲಿನ ವಿವರಗಳು ವಸ್ತುವಿಷಯ ಅಲಮೇಲುಮಂಗೆಯನ್ನು ಕುರಿತಾದದ್ದು ಆದರೂ ವೇಟೊರಿ ಆನಂದಮೂರ್ತಿಯವರು ಮಂಗಾಂಬಿಕಾ ಶತಕ ಬೇರೆಯೇ ಇರಬೇಕೆಂದೂ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅನ್ನಮಾಚಾರ್ಯ ಮೊದಲಬಾರಿಗೆ ತಿರುಮಲೆಗೆ ಬಂದಾಗ ಸ್ವಾಮಿಪುಷ್ಕರಿಣಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಆಶುಕವಿತ್ವದ ಈ ಶತಕವನ್ನು ಹೇಳಿದಾಗ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಆಲಯದ ದ್ವಾರಗಳು ತಾನಾಗಿಯೇ ತೆರೆದುಕೊಂಡುವಂತೆ. ಅಲ್ಲಿ ನೆರೆದವರೆಲ್ಲಾ ಇದನ್ನೊಂದು ಹೊಸ ಕಾವ್ಯವೆಂದು ಹೊಗಳಿದರಂತೆ. 'ಅನ್ನಮಾಚಾರ್ಯ, ತನ್ನ ವಾಕ್ಯಿನಿಂದ ಆ ದಿವ್ಯ ದಂಪತಿಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದಂತೆಯೇ ಅಲಮೇಲುಮಂಗೆ ತನ್ನ ಪತಿಯನ್ನು ತನ್ನ ನೋಟದಿಂದ ಪೂಜಿಸುತ್ತಿರುವಳಂತೆ'—ಇದು ಅನ್ನಮಯ್ಯನ ಪ್ರತಿಭಾ ವಿಲಾಸ.

ಅನ್ನಮಾಚಾರ್ಯರ ಸಂಕೀರ್ತನೆಗಳಲ್ಲಿ ಲಾಲಿ ಹಾಡು, ಭಗವನ್ನಾ ಮ ಮಹಾತ್ಮೆಗಳು, ಸಮಾಜೋದ್ಬೋಧನೆಯ ಹಾಡುಗಳು, ಬಹಿರಾಡಂಬರ ಖಂಡನೆ ಅಂತರಂಗ ವಿನೇಚನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಆಸಕ್ತಿ—ಮೊದಲಾಗಿ ಎಲ್ಲವೂ ಉಂಟು. "ಜೋ ಅಚ್ಯುತಾನಂದ ಜೋ ಜೋ ಮುಕುಂದ. ರಾವೆ ಪರಮಾನಂದ ರಾಮಗೋವಿಂದ ಜೋ ಜೋ"

ಎಂಬ ಹಾಡನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲೂ ತಾಯಂದಿರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅದರ ಕರ್ತೃ ಅನ್ನಮಾಚಾರ್ಯರೆಂದು ತಿಳಿದಿಲ್ಲ ಅಷ್ಟೇ.

"ಕುಲ ಕುಲ ಕುಲವೆಂದು ಹೊಡೆದಾಡದಿರಿ
ನಿಮ್ಮ ಕುಲದ ನೆಲೆಯನೇನಾದರೂ ಬಲ್ಲಿರಾ"

ಎಂದು ಕನಕದಾಸರು ಕೇಳಿದಂತೆ

"ಮೀ ಜಾತುಲನ್ನಿಯು ವೃಥಾ ವೃಥಾ
ಅಜಾಮಿಳಾದುಲಕದಿ ಎ ಜಾತಿ"

—ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಾರೆ.

"ಎಲ್ಲರೂ ಮಾಡುವುದು ಹೊಟ್ಟೆಗಾಗಿ"—
ಎಂದು ಪುರಂದರ ದಾಸರು ಹೇಳುವಂತೆ

"ಕಡುವೆಂತ ತಾ ಗುಡುಚು ಕುಡುವೆಂತ

ದೀನಿಕೈ

ವಡನಿ ಪಾಟುಲನೆಲ್ಲ ಬಡಿ ಪಾರಲನೇಲ"

ಎಂದು ಅನ್ನಮಯ್ಯ ಕೇಳುವುದುಂಟು ಹೀಗೆ ಭಾಷೆ ಬೇರಾದರೂ, ಭಾವವೊಂದೇ ಎಂಬಂತೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ ಕೀರ್ತಿ ಹರಿದಾಸರಿಗುಂಟು. ಹಾಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ಕಂಡುಬಂದರೂ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಸ್ತರದಲ್ಲಿ ಬೇರೆಯಾಗುತ್ತ ತನ್ನ ವೈಕ್ತಿವಿಶಿಷ್ಟತೆಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಾತ ಅನ್ನಮಯ್ಯ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ

ಅಲರುಲು ಗುರಿಯಗ—ನಾಡಿನದೆ
ಅಲಕಲ ಗುಲುಕುಲನಲಮೇಲುಮಂಗ |
ಅರವಿರಿ ಸೊಬಗುಲ—ನತಿವಲು ಮೆಚ್ಚುಗ |
ಅರತೆರ ಮರುಗುನ ನಾಡಿನದೆ |
ವರಸಗ ಪೂರ್ವ ದುವಾಳವು ತಿರುಪುಲ |
ಹರಿ ಗರಗಿಂಪುಚು ನಲಮೇಲುಮಂಗ |
ಮಟ್ಟಪು ಮಲಪುಲ ಮೆಟ್ಟಲ ಕೆಲಪುಲ !
ತಟ್ಟಡಿ ನಡುಪಲ ದಾಟಿನದೆ |
ನೆಟ್ಟಿನ ವಜ್ರಪು ವೆಂಡೆಪು ದಳುಕುಲು
ಅಟ್ಟು ಚಿಮ್ಮುಚು ನಲಮೇಲುಮಂಗ
ಚಿಂದುಲ ಪಾಟಲ ಶಿರಿಪೊಲಯಾಟಲ
ಅಂದೆಲ ಮೋತಲ ನಾಡಿನದೆ
ಕಂದುನ ತಿರುವೆಂಕಟಪತಿಮೆಚ್ಚುಗ
ಅಂದವು ತಿರುಪುಲನಲಮೇಲುಮಂಗ

(ಅಲಮೇಲುಮಂಗೆ ತಿರುವೆಂಕಟಪತಿ ಮೆಚ್ಚುವಂತೆ ನಾಟ್ಯವಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಅರೆಬಿರಿದ ಹೂವಿನಂತಹ ಸೊಬಗಿನಿಂದ ಅರೆತೆರೆಯ ಹಿಂದೆ ಹರಿಯನ್ನು ಕರಗಿಸುವಂತೆ, ಲಯಬದ್ಧವಾದ ಪಾದ ವಿನಾಸದ ಗತಿಯಿಂದ, ಧ್ವನಿಯಿಂದ, ಅಂದಿಗೆಯನ್ನು ಅಲಂಕಾರವಾಗಿ ದನಿಗೈಯುತ್ತಾ — ಲಯ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಹಾಡಿನಿಂದ, ಚಾಂಚಲ್ಯತೆಯಿಂದ ವೆಂಕಟೇಶನ ಆನಂದ ಉಕ್ಕುವಂತೆ ಅಲಮೇಲುಮಂಗೆ ನೃತ್ಯ ಮಾಡಿದಳು.) ಈ ಒಂದು ನಾಟ್ಯ ಚಿತ್ರ— ಅಲಮೇಲುಮಂಗೆಯನ್ನ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ನೊಟ್ಟಿಗೆ ನೋಡಿದ ಅನ್ನಮಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ;

ವಿನ್ನ ಪಾಲು ವಿನವಲೆ ವಿಂತವಿಂತಲು
ಪನ್ನ ಗಪು ದೋಮತೆರ ವೈಕೆತ್ತವೇಲಯ್ಯಾ
ತೆಲ್ಲವಾರು ಜಾಮುಕ್ಕೆ ದೇವತಲು ಮುನುಲು
ಅಲ್ಲನಲ್ಲ ನಂತನಿಂತನದಿಗೊವಾರೆ
ಚೆಲ್ಲನಿ ತಮ್ಮಿರೇಕುಲ ಸಾರಸಪು ಗನ್ನುಲು
ಮೆಲ್ಲ ಮೆಲ್ಲನೆ ವಿಚ್ಚಿ ಮೇಲುಕೊನ-
ವೇಲಯ್ಯಾ

(ಬೆಳಗಾಗುತ್ತಿದೆ, ದೇವತೆಗಳೂ ಮುನಿಗಳೂ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ
ಅವರವರ ಅಂತಸ್ತಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ನಿಂತಿದ್ದಾರೆ. ನಿನ್ನ

ಸಪ್ತಗಿರಿ

ಚಂದಾದಾರರಲ್ಲಿ

ವಾರ್ಷಿಕ ಚಂದಾ ರೂ. 6-00

ಸಪ್ತಗಿರಿ ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆಯ ಚಂದಾದಾರರು
ಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಳಕಂಡವರ ಚಂದಾಗಳು 31-7-80
ತಾರೀಖಿಗೆ ಮುಗಿಯಲಿವೆ. ಚಂದಾದಾರರು
ಸಹಾನುಭೂತಿಯಿಂದ ಹಣವನ್ನು ಮನಿಯಾ
ರ್ಡರು ಮೂಲಕ ಕಳುಹಿಸಿ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು
ಕೋರುತ್ತೇವೆ. ಚಂದಾದಾರರು ದಯವಿಟ್ಟು
ಮನಿಯಾರ್ಡರು ಕೊಠಡಿನಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಚಂದಾ
ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ನಮೂದಿಸಬೇಕು.

4, 29, 48, 67, 144, 157, 200,
313, 331, 333, 339, 343, 355, 357
359, 361, 436, 620 to 650, 652 to
657

ಚಂದಾ ಹಣವನ್ನು ಎಮ್. ಓ. ಮೂಲಕ
ಕೆಳಗಿನ ವಿಳಾಸಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಬೇಕು. ಚೆಕ್ಕು
ಗಳನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದ್ದಲ್ಲಿ, ಅಥವಾ ವಿಳಾಸ
ತಪ್ಪಿದ್ದಲ್ಲಿ, ಆಗುವ ಅಲಸ್ಯಕ್ಕೆ ಯಾವ ವಿಧ
ದಲ್ಲೂ ಈ ಕಾರ್ಯಾಲಯ ಬಾಧ್ಯತೆ ವಹಿಸ
ಲಾರದು. ಚಂದಾದಾರರೆಲ್ಲರೂ ಸಹೃದಯತೆ
ಯಿಂದ ಚಂದಾ ಕಳುಹಿಸಬೇಕೆಂದು ವಿನಂತಿ.
ಮಿಕ್ಕ ವಿವರಗಳಿಗೆ:

ಸಪ್ತಗಿರಿ
ಮಾರಾಟವಿಭಾಗ
ತಿರುಮಲೆ ತಿರುಪತಿ ದೇವಸ್ಥಾನ
ತಿರುಪತಿ-517501

ತಾವರೆಯಂತಹ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ತೆರೆದು ಎಚ್ಚರಗೊಳ್ಳು. ಅವರುಗಳ ಚಿತ್ರವಿಚಿತ್ರವಾದ ಬಿನ್ನಹಗಳನ್ನು ಕೇಳಲು ಅದಿಶೇಷನ ಸೊಳ್ಳೆ ಪರದೆಯನ್ನು ಮೇಲೆತ್ತಿ ಹೊರಬಾರಯ್ಯ) ಅದಿಶೇಷ ಹರಿಯವತಾರಗಳಲ್ಲಿ ಜೊತೆಗೇ ಅವತಾರಗಳನ್ನೆತ್ತುವ ಹರಿಯ ಆಪ್ತ. ಆದರೆ ಅವನು ಸೊಳ್ಳೆಯ ಪರದೆಯಾಗಿಯೂ ದೇವಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುವನೆಂಬುದು ಅನ್ನಮಾರ್ಯರ ಅಸಾಧಾರಣವಾದ ಕಲ್ಪನೆ.

ನಾನಾಟ ಬದುಕು ನಾಟಕಮು

ಕಾನಕ ಕನ್ನಡಿ ಕೈವಲ್ಯಮು

ಪುಟ್ಟುಟಿಯು ನಿಜಮು ಪೋವುಟಿಯು

ನಿಜಮು

ನಟ್ಟಿನಡಿಮಿಪನಿ ನಾಟಕಮು

ಎಟ್ಟನೆದುಟಗಲದಿ ಪ್ರಪಂಚಮು

ಕಟ್ಟಿಗಡಪಟದಿ ಕೈವಲ್ಯಮು (ದೈನಂದಿನ ಜೀವನವೊಂದು ನಾಟಕ. ಬಯಸಿ ಸಾಧಿಸುವುದು ಮೋಕ್ಷ. ಹುಟ್ಟು ನಿಜ ಸಾವೂ ನಿಜ. ಈ ಎರಡರ ನಡುವೆಯದು ಮಾತ್ರ ನಾಟಕ. ಎದುರು ಇರುವಂತೆ ಕಂಡುಬರುವುದು ಈ ಪ್ರಪಂಚ. ಇದನ್ನು ಮೀರಿ ಕೊಟ್ಟ ಕೊನೆಯದು ಮೋಕ್ಷ) ಹುಟ್ಟುಸಾವುಗಳ ನಡುವೆ ಮೂರು ದಿನದ ಬದುಕನ್ನು ನಾಟಕವೆಂದೂ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬೇಕೆಂದೂ ಅನ್ನಮಾರ್ಯ ಭಾವಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಹೀಗೆ ಭಗವತ್ ಚಿಂತನೆಗೆ ಜೀವನವನ್ನು ಮುಡಿಪಾಗಿಟ್ಟು ಅವನ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಹಾಡಲೆಂದು ಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನು ವೆಚ್ಚಿಸಿದ ಅನ್ನಮಾರ್ಯರಿಗೆ, ಭಗವಂತನ ಬಗ್ಗೆ ಇತರರಾಗಿಯೂ ಇಲ್ಲದಷ್ಟು ಸಲಿಗೆ, ವಿಶ್ವಾಸ, ಭಕ್ತಿ ಎಂತಲೇ

ಒಂದೊಮ್ಮೆ ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. 'ನಾವಲನನೇ ಕೀರ್ತಿ ಪೊಂದೇವು ನೀವು' (ನನ್ನಿಂದಲೇ ನೀನು ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವೆ.) ಹೀಗೆ ಹಾಡುತ್ತಲೇ ಭಗವತ್ ಪಾರಮ್ಯವನ್ನು ಸಂಕೀರ್ತನೆಯಲ್ಲೂ ವರ್ಣಿಸಿದ ಅನ್ನಮಾರ್ಯರ ಪದಕವಿತೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ರಾಳ್ಕಪಲ್ಲಿ ಅನಂತ ಕೃಷ್ಣ ಶರ್ಮರವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. "ಅನ್ನಮಾರ್ಯರ ಪದಕವಿತೆಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಸಂಕ್ರಮಿಸಿ ಪರವಶಗೊಳಿಸುವ ಭಾವಬಲ, ಭಾಷಾರೀತಿ, ಅನುಭವಗಳ ಆಳ, ವೈವಿಧ್ಯ-ಇನ್ನಾವ ವದಕವಿಯ ರಚನೆಯಲ್ಲೂ ಕಂಡುಬರದು."

ಇಂತಹ ಮಹಾಕವಿಯ ರಚನೆಗಳನ್ನು ಬೆಳಕಿಗೆ ತರಲು ಆ ಸಂಕೀರ್ತನೆಗಳ ಸವಿಯನ್ನು ಸಕಲರಿಗೂ ಹಂಚಲು, ತಿರುಮಲೆ ತಿರುಪತಿ ದೇವಸ್ಥಾನದವರು ಎರಡು ವಿಧವಾದ ಯೋಜನೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಮೊದಲನೆಯದು ಎಂದರೆ ತಾಮ್ರಪತ್ರಗಳ ಮೇಲಿರುವ ಕೀರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ ಮುದ್ರಿಸುವುದು. ಅನ್ನಮಾರ್ಯರ ಕೃತಿಗಳ ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡಿದ ಮೊದಲಿಗೆ ದಿವಂಗತ ವೇಟೊರಿ ಪ್ರಭಾಕರಶಾಸ್ತ್ರಿಯವರು, ಅವರ ನ್ನನುಸರಿಸಿ ದಿವಂಗತ ಅನಂತ ಕೃಷ್ಣ ಶರ್ಮರು ಅವರ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಈಗ ಶ್ರೀ ಗೌರಿಪೆಟ್ಟಿ ರಾಮಸುಬ್ಬಶರ್ಮರು ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇದುವರೆಗೆ ಸುಮಾರು ಇಪ್ಪತ್ತೊಂಬತ್ತು ಸಂಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಟವಾಗಿದೆ. ಇನ್ನೊಂದು ವಿಧದ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಅನ್ನಮಾರ್ಯರ ಸಂಕೀರ್ತನಾ ಸವಿಯ ವಿತರಣೆಯ ಅಂಶ ಮುಖ್ಯವಾದುದು. ಈ ಸಂಕೀರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರತ್ತ ಕೊಂಡೊಯ್ದು ಕೀರ್ತನ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಹರಡುವುದು- ತನ್ಮೂಲಕ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಜಾಗೃತಿಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವುದು; ಇಲ್ಲಿನ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಶ್ರೀ ಕಾಮಿನಿಪೆಟ್ಟಿ ತ್ರಿನಿವಾಸುಲು ಶೆಟ್ಟಿಯವರು ಕಾರ್ಯನಿರತರಾಗಿ ತ್ವರಿತಗತಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇದುವರೆಗೆ ಅನ್ನಮಾರ್ಯರ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಎಲ್. ಪಿ. ರೆಕಾರ್ಡ್‌ಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಸುವ ಪಂಚರತ್ನ ಮಾಲಾ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಈಗಾಗಲೇ ಮೂರು ಪ್ರಕಟವಾಗಿದೆ. ಇನ್ನೆರಡು ಹೊರಬರಲಿವೆ.

ಅದಿವೋ ಅಲ್ಲದಿವೋ ಹರಿವಾಸಮು
ಪದಿವೇಲ ಶೇಷುಲ ಪಡಗಲಮಯಮು
ಅದೆ ವೆಂಕಟಾಚಲಮಖಿಲೋನ್ನತಮು
ಅದಿವೋ ಬ್ರಹ್ಮಾದುಲಕವುರೂಪಮು
ಅದಿವೋ ನಿತ್ಯನಿವಾಸಮಖಿಲಮುನುಲಕು
ಅದೆ ಚೂಡುಡದೆ ಮೈಕ್ಕುಡಾನಂದಮಯಮು
ಅದೋ ಹರಿಯ ವಾಸಸ್ಥಳ. ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ಶೇಷರ ಹೆಡೆಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಉನ್ನತವಾದ ವೆಂಕಟಾಚಲ. ಅದೋ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳಿಗೂ ಅಪರೂಪವಾದ ಅಖಿಲಮುನಿಗಳ ನಿತ್ಯಾವಾಸ. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ, ಅದಕ್ಕೆ ನಮಿಸಿ, ಅದೇ ಆನಂದಯವಾದದ್ದು.

ಸಪ್ತಗಿರಿ

ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ದರ್ಪಣ.

ಭಾರತೀಯ ತತ್ತ್ವ-ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಬೆಳಕಿಗೆ ತರುವ ಕನ್ನಡ, ತೆಲುಗು, ತಮಿಳು, ಹಿಂದಿ, ಇಂಗ್ಲೀಷಿನಲ್ಲಿ ಬಿಡುಗಡೆಯಾಗುವ ತಿ. ತಿ. ದೇ. ಗಳ ಸಚಿತ್ರ ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆ.

ಕಲೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ವೇದಾಂತಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಶ್ರೇಷ್ಠ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆ.

ಸ್ವೀಕೃತ ಲೇಖನಗಳಿಗೆ, ಚಿತ್ರಗಳಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ಸಂಭಾವನೆ, ಏಜಂಟರಿಗೆ ಆಕರ್ಷಕ ಕಮೀಷನ್ ಮತ್ತು ಇತರ ಪಾರಿತೋಷಿಕಗಳು.

ನಿಮ್ಮ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂತೃಪ್ತಿಗಾಗಿ- ಸಪ್ತಗಿರಿಯನ್ನು ಓದಿರಿ, ಸಪ್ತಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ಜಾಹೀರಾತು ನೀಡಿರಿ.

ವಾರ್ಷಿಕ ಚಂದಾ ೬ ರೂ
ಬಿಡಿ ಪ್ರತಿ ೦-೫೦ ಪೈಸೆ

ಏವರಗಳಿಗೆ :

ಗ್ರಂಥವಿಕ್ರಯ ವಿಭಾಗ

ಸಪ್ತಗಿರಿ

ತಿ. ತಿ. ದೇ. ಪ್ರೆಸ್ ಕಾಂಪೌಂಡ್

ತಿರುಪತಿ.

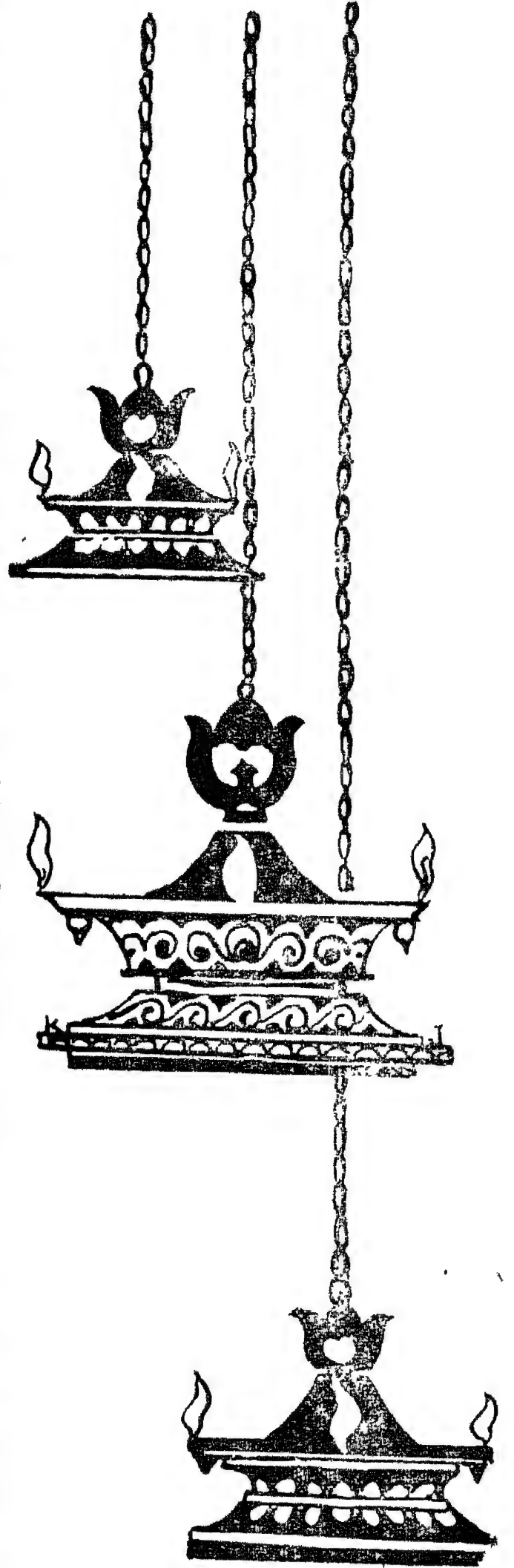
ಲೇಪಾಕ್ಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಮಹಾತ್ಮೆ

ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಜಿ. ಕೃಷ್ಣ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್

ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದ ಅನಂತಪುರದ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಹಿಂದೂಪುರಕ್ಕೆ 10 ಮೈಲಿಗಳ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರತಕ್ಕ "ಲೇಪಾಕ್ಷಿ" ಎಂಬ ಶೈವ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಶ್ರೀ ಅಗಸ್ತ್ಯಮುನಿ ಶ್ರೇಷ್ಠರಿಂದ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರತಕ್ಕ ಶ್ರೀ ವೀರಭದ್ರ ದೇವರಿಗಾಗಿ, ಹೆಸರಾಂತ ವಿಜಯನಗರದ ಅರಸರಪರಂಪರೆಯ ಸಾಮ್ರಾಟ ಶ್ರೀ ಅಚ್ಯುತದೇವರಾಯ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಕ್ರಿ.ಶ.1530ರಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿರುವ ವಿಶಾಲವಾದ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಒಳಾಂಗಣದ ಗೋಡೆಗಳ ಮೇಲೆ ನಾನಾವಿಧವಾದ ಬಣಗಳಿಂದ ರೂಪಿಸಿರತಕ್ಕ ತೈಲಚಿತ್ರಗಳೂ ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಶ್ರೀ ಪಾರ್ವತಿ ಪರಮೇಶ್ವರರುಗಳ ಮನಮೋಹಕವಾದ ಹಾಗೂ ಮತ್ತಿತರ ಪ್ರಮುಖಗುಣಗಳ ಭಾವೋದ್ರೇಕವಾದ ಭಾವಗಳೂ ಮತ್ತು ದೇವಸ್ಥಾನದ ಹೊರಾಂಗಣದಲ್ಲಿ ನುರಿತ ಶಿಲ್ಪಿಗಳು ಶಿಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಂದವಾಗಿ ಪ್ರತಿಮೆಗಳನ್ನು ಕೆತ್ತಿ ಆಯಾಯ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿರತಕ್ಕ ವೈಖರಿಯು ಮಾನವನ ಕಣಿಗೆ ಹಬ್ಬವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿ ರೋಮಾಂಚನೆಗೊಳಿಸತಕ್ಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿವೆ. ಮೇಲಾಗಿ ಸ್ತುತವುರಾಣದ ಆಧಾರದ ರೀತ್ಯಾ ಭಾರತ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿರತಕ್ಕ "108" ಶೈವಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಶ್ರೇಣಿಯಲ್ಲಿ "ಲೇಪಾಕ್ಷಿ" ಯೂ ಸೇರಿದ್ದು, ಅದು "ಶ್ರೀ ಪಾರ್ವತೀಶ್ವರ" ಕ್ಷೇತ್ರವೆಂದು ಹೆಸರಿಸಿಕೊಂಡಿರತಕ್ಕ ಪರಿಸರವು ಈಗಿನ ತದಂಗದಲ್ಲಿ ತೊಡಕಿಸುತ್ತಿರುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಆ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಮುಖಮಂಟಪದ ಗೋಡೆಯ ಮೇಲೆ ಓರಣವಾಗಿ ತೈಲದಿಂದ ಚಿತ್ರಿಸಿರತಕ್ಕ ವಿರೂಪಣ್ಣ ಮತ್ತು ವೀರಣ್ಣ ಎಂಬ ಸಹೋದರರ ಆಕೃತಿಗಳಿದ್ದು ಅವರಿಬ್ಬರೂ ತಮ್ಮ ಆಂತರ್ಯದಿಂದ, ದೇವ ದೇವನಿಗೆ ಸಲ್ಲಿಸಿರತಕ್ಕ ಕೈಂಕರ್ಯದ ಕುರುಹಿಗಾಗಿರುವ ಪ್ರಯುಕ್ತ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬರತಕ್ಕ ಯಾತ್ರಾರ್ಥಿಗಳ ಮನಸೆಳೆಯತಕ್ಕ ಪರಿಯಲ್ಲಿವೆ. ಆ ಸಹೋದರರ ಪೈಕಿ ಹಿರಿಯನಾದ ವಿರೂಪಣ್ಣನು ವಿಜಯನಗರದ ಸಾಮ್ರಾಟನಾಗಿದ್ದ ಶ್ರೀ ಅಚ್ಯುತದೇವರಾಯನ ರಾಜ್ಯದ ಬೊಕ್ಕಸದ ಅಧಿಕಾರಿ (ಕೋಶಾಧಿಕಾರಿ)ಯಾಗಿದ್ದವನು; ರಾಜ್ಯದ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿ ಕೊಡತಕ್ಕ ಕಾಲದಲ್ಲಿ "ಲೇಪಾಕ್ಷಿ" ಕ್ಷೇತ್ರದ ಮಹಿಮೆಗೆ ಮಾರುಹೋಗಿ, ಆ ದೇವಸ್ಥಾನವಿರತಕ್ಕ ಭೂಭಾಗವು ಒಂದು "ಆಮೆ" ಯೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿದ್ದುದನ್ನು ತಿಳಿದು, ಅದಕ್ಕೆ "ಕೂರ್ಮಶೈಲ" ಎಂಬ ಹೆಸರೂ ಇದ್ದಿತ್ತಾಗಿ, ಅದನ್ನು ಒಂದು ಮಹಾಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಮಾರ್ಪಾಟು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಹೆಬ್ಬಯಕೆಯಿಂದ, ಕೋಶಾಧಿಕಾರಿ ವಿರೂಪಣ್ಣನು, ತನ್ನ ಪ್ರಭುವಾದ

ಶ್ರೀ ಅಚ್ಯುತರಾಯನ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಪಡೆಯದೆಯೇ ರಾಜ್ಯದ ಧನವನ್ನು ಹೇರಳವಾಗಿ ವ್ಯಯಮಾಡಿ ದೇವದೇಗುಲದ ನಾಲ್ಕು ಭಾಗಗಳಿಗೂ ಎತ್ತರವಾದ ಗೋಡೆಯನ್ನೆಬ್ಬಿಸಿ, ಅಲ್ಲಿನ ಒಳಭಾಗಗಳ ನಿಖರವಾದ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಆಯಾ ವಿಧವಾದ ಶಿಲಾ ಪ್ರತಿಮೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ, ಮತ್ತೆಲ್ಲ ಕೆಲಸಗಳನ್ನೂ ಅಸ್ತಿಯಿಂದ ನಡೆಸಿದನು.

ಆದರೆ ಅನಾದಿಕಾಲದಿಂದಲೂ ರೂಢಿವಾಚಕಗಳಾಗಿರತಕ್ಕ, ಹುಟ್ಟು, ಸಾವು, ಅರ್ಧ, ಅನರ್ಧ, ಆದರ, ಆಕ್ರೋಶ, ಒಳ್ಳೆಯದು, ಕೆಟ್ಟದ್ದು ಮುಂತಾದ ದ್ವಂದ್ವಗಳು ಪ್ರಾಪಂಚಿಕವಾಗಿರುವ ಪ್ರಯುಕ್ತ ಕೋಶಾಧಿಕಾರಿ ವಿರೂಪಣ್ಣನು ತನ್ನ ಆತ್ಮೀಯತೆಯಿಂದ ದೇವತಾಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಡೆಯಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಅದನ್ನು ಸಹಿಸಲಾರದ ಕೆಲವು ದುಷ್ಟ ಮಿಗಳೂ ಅವನಲ್ಲಿ ಅಸೂಯೆಪಟ್ಟು, ವಿರೂಪಣ್ಣನು ದೇವಸ್ಥಾನದ ಉದ್ಯಮದ ಸೋಗಿನಲ್ಲಿ ಬೊಕ್ಕಸದ ಧನವನ್ನು ವಿಪರೀತವಾಗಿ ತನ್ನ ಸ್ವಂತಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವನೆಂಬ ಅಪಪ್ರಚಾರದ ಸುಳ್ಳು ಆರೋಪವನ್ನು ಸಾಮ್ರಾಟ ಶ್ರೀ ಅಚ್ಯುತ ದೇವರಾಯನ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಬಿನ್ನಪ ಮಾಡಿರುವುದನ್ನರಿತ ಕೋಶಾಧಿಕಾರಿ ವಿರೂಪಣ್ಣನು, ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಮನ್ನಣೆ ದೊರಕುವುದು ದುಸ್ಸಾಧ್ಯವೆಂದು ಪರಿತಪಿಸಿದನು. ಆದರೂ ಅವನು ಏನನ್ನೂ ಮಾಡಲಾರದವನಾದನು. ಆಗಿನ ಕಾಲದ ರಾಜ್ಯಾಡಳಿತದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಹೇಗಿತ್ತೆಂದರೆ, ಜನಸಾಮಾನ್ಯನಿಂದ ಮೊದಲು ಗೊಂಡು, ಆಡಳಿತಗಾರರು ಮತ್ತು ಮಂತ್ರಿಗಳ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೂ ಅನ್ವಯಿಸತಕ್ಕ "ಶಿಸ್ತಿನ ಶಿಕ್ಷೆ"ಯು ಒಂದೇ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿದ್ದಿತು. ಹಾಗಾಗಿ ರಾಜಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಅಂಗೀಕೃತವಾಗದ, ಹಾಗೂ ರಾಜಮುದ್ರೆಪಡೆಯದ ಯಾವುದೇ ಬಾಬತ್ತಿನ ಕೆಲಸಗಳಿಗೆ ಯಾವಾತನು ರಾಜ್ಯದ ಬೊಕ್ಕಸದ ಧನವನ್ನು ವ್ಯಯಮಾಡುತ್ತಾನೆಯೋ ಅಂಥವನ ಎರಡು ಕಣ್ಣು ಗುಡ್ಡೆಗಳನ್ನೂ ಕೀಳಿಸತಕ್ಕ ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾದ ದಂಡನೆ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿದ್ದಿತು. ವಿರೂಪಣ್ಣನು, ತಾನು ರಾಜಾಜ್ಞೆಗೆ ಕಟ್ಟುಬಿದ್ದು ರಾಜಧಾನಿಗೆ ತೆರಳಿ, ಸಾಮ್ರಾಟನ ಆಸ್ಥಾನದ ಸಭಾಸದರಿಲ್ಲರ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ಅವಮಾನಪಡುವುದರ ಬದಲಾಗಿ, ಸಾಮ್ರಾಟನಿಗೂ ಸಾಮ್ರಾಟನಾದ ಶ್ರೀ ವೀರಭದ್ರದೇವನ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿಯೇ ಆ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವುದು ಶ್ರೇಯಸ್ಕರವೆಂದು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಂಡು, ಶುಭ್ರವಾಗಿ ಮಡಿಯುಟ್ಟು ದೇವಸ್ಥಾನದ ಮುಂದೆ ನಿಂತು, ಆ ಭಗವದ್ಭಕ್ತನು ಅವನ ಕೈಯಿಂದಲೇ ತನ್ನೆರಡು ಕಣ್ಣು ಗುಡ್ಡೆಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತು ಸ್ವಾಮಿ ದೇವನಿಗೆ ಪ್ರೀತಿಯಾಗಲೆಂದು ಅಲ್ಲಿಯ ಗೋಡೆಯ ಮೇಲೆ ರಚಿಸಿದ ಎಸೆದಿರುವನು. ಅದರಿಂದಾದ ಎರಡು ರಕ್ತದ ಕಲೆಗಳು ಇಂದಿಗೂ ಅಲ್ಲಿ ಗೋಚರವಾಗುತ್ತಿವೆ. ಹಾಗೂ ಆ ಸಹೋದರರು ಅಲ್ಲಿನ ದೇವತಾ ಕಾರ್ಯವು

ನದ ಮುಂದೆ ನಿಂತು, ಆ ಭಗವದ್ಭಕ್ತನು ಅವನ ಕೈಯಿಂದಲೇ ತನ್ನೆರಡು ಕಣ್ಣು ಗುಡ್ಡೆಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತು ಸ್ವಾಮಿ ದೇವನಿಗೆ ಪ್ರೀತಿಯಾಗಲೆಂದು ಅಲ್ಲಿಯ ಗೋಡೆಯ ಮೇಲೆ ರಚಿಸಿದ ಎಸೆದಿರುವನು. ಅದರಿಂದಾದ ಎರಡು ರಕ್ತದ ಕಲೆಗಳು ಇಂದಿಗೂ ಅಲ್ಲಿ ಗೋಚರವಾಗುತ್ತಿವೆ. ಹಾಗೂ ಆ ಸಹೋದರರು ಅಲ್ಲಿನ ದೇವತಾ ಕಾರ್ಯವು

ಗಮನಿಕೆ

ವಿವಿಧಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಪ್ತಗಿರಿಯ ಪ್ರಚಾರ, ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಅಭಿಮಾನಗಳು ದಿನ ದಿನ ಪ್ರವೃದ್ಧಿಮಾನವಾಗುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಕೆಲವರು ಜಂದಾದಾರರಿಗೆ ಸಪ್ತಗಿರಿ ಪ್ರತಿಗಳು ಲಭಿಸದೆ ಹೋಗುತ್ತಿವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಪ್ತಗಿರಿಯನ್ನು ಕೋರುವವರು ಕೆಳಗಿನ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಲು ಕೋರುತ್ತೇವೆ.

* ಸಪ್ತಗಿರಿಯನ್ನು ಕೋರುವವರು ಪ್ರತಿ ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ 15 ನೇ ತಾರೀಖಿನ ಒಳಗೆ ಜಂದಾ ಹಣವನ್ನು ಕಳುಹಿಸಬೇಕು. ನಂತರ ಕಳುಹಿಸಿದವರಿಗೆ ಮಾರನೆಯ ತಿಂಗಳಿನಿಂದ ಮಾತ್ರವೇ ಪತ್ರಿಕೆ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

* ಹೊಸ ಜಂದಾದಾರರು ಮನಿ ಆರ್ಡರ್ ಕೊಪಿನಿನಲ್ಲಿ ಹೊಸಜಂದಾ, ಎಂದು ಬರೆಯಬೇಕು. ಮಿಕ್ಕ ಜಂದಾದಾರರು ಕೊಪಿನಿನಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಜಂದಾಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ನಮೂದಿಸಬೇಕು. ಹಿಂದಿನ ಸಂಚಿಕೆಯ ತಮ್ಮ ವಿಳಾಸದ ಕಾಗದವನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದರೂ ಬಹಳ ಸೌಕರ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

* ಸಪ್ತಗಿರಿ ಪ್ರತಿಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಹಣವನ್ನಾಗಲಿ, ಇತರ ವಿವರಗಳಿಗಾಗಲಿ ಕೆಳಗಿನ ವಿಳಾಸಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರವೇ ಬರೆಯಬೇಕು.

ಪಬ್ಲಿ ಕೇಷನ್ ಸೆಕ್ಷನ್
ಪ್ರೆಸ್ ಕಾಂಪೌಂಡ್
ತಿರುಪತಿ-517501

ತಮ್ಮ ಜೀವಮಾನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣವಾಗಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಅವರ ಜೀವಗಳನ್ನೇ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸುವರೆಂಬ ವದಂತಿಯು ಆ ಪ್ರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿರತಕ್ಕವರೆಲ್ಲರ ಮನಮಾತಾಗಿದೆ. ಆ ದೇವಸ್ಥಾನವು ಪುರಾತನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿ ನಡೆದ “ದಕ್ಷಯಜ್ಞ ಸನ್ನಿವೇಶದ ಶ್ರೀ ವೀರಭದ್ರದೇವರ ಪ್ರತಿ ಕವೆಂದು ಪ್ರತೀತಿಯಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಈಗ ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರತಕ್ಕ “ಶ್ರೀದೇವೀಸ್ವರೂಪಿಣಿ”ಗೆ ಅಗ್ರಪೂಜೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಆ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಒಳಾಂಗಣದಲ್ಲಿರತಕ್ಕ 1. ಶ್ರೀ ಪಾರ್ವತೀದೇವಿ 2. ಶ್ರೀ ಕಾಳಿಕಾದೇವಿ, 3. ಶ್ರೀ ವಾಸನಾಶೇಶ್ವರಸ್ವಾಮಿ, 4. ಶ್ರೀ ವೀರಭದ್ರಸ್ವಾಮಿ, 5. ಶ್ರೀ ರಾಮಲಿಂಗ, 6. ಶ್ರೀ ಹನುಮಲಿಂಗ, 7. ಶ್ರೀ ರಘುನಾಥೇಶ್ವರಸ್ವಾಮಿ ಎಂಬ ವಿಗ್ರಹಗಳೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಯಥಾಶಕ್ತಿಯಾಗಿ ಪೂಜೆ ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿಯ ಪ್ರಮುಖ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ “ಜಗದೋದ್ಧಾರಕರಾದ ಶ್ರೀಮನ್ಮಹಾವಿಷ್ಣುವೂ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀ ಪರಮೇಶ್ವರರು ಉಭಯತ್ರರೂ ಒಬ್ಬರ ಮುಂದೊಬ್ಬರು ನಿಂತು ಸಮಾಲೋಚನೆ ನಡೆಸುತ್ತಿರುವ ದೃಶ್ಯವು ಹೃದಯಂಗಮವಾಗಿದೆ. ಅದೂ ಅಲ್ಲದೆ ಶ್ರೀ ವೀರಭದ್ರ ದೇವರಿಗಾಗಿ ಶಾಸ್ತ್ರೀತ್ಯಾ ಉತ್ತರದಿಕ್ಕಿಗೆ ಕಟ್ಟಿರತಕ್ಕ ಆ ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವ ನವರಂಗದ ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ, ಶ್ರೀ ವೀರಭದ್ರದೇವರ ಭವ್ಯರೂಪವೂ, ಮತ್ತಿತರ ಗಣಗಳ ರುದ್ರಾಕಾರವೂ ಭಯಾನಕವಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲಿಯ ಮುಖ ಮಂಟಪ, ಕಲ್ಯಾಣಮಂಟಪ, ಅರ್ಧ ಮಂಟಪ, ಎದರುಬದುರು ಸೈನಿಕರು ಒಬ್ಬರ ನೊಬ್ಬರು ತಡೆಯುತ್ತಿರುವ ರಣರಂಗದ ಕೌಶಲ, ಗರ್ಭಗೃಹಗಳೆಲ್ಲವೂ ಯಾತ್ರಾರ್ಥಿಗಳ ಮನಸೆಳೆಯತಕ್ಕವುಗಳಾದಾಗ್ಯೂ, ಅವೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಮಿಗಿಲಾಗಿ, “ಭಗವತೀ ಶ್ರೀ ಮಹಿಷಾಸುರ ಮರ್ಧಿನೀ ದೇವಿಗೆ” ನಡೆಯತಕ್ಕ ಪೂಜೆಯು ನಿಜಕ್ಕೂ ಆನಂದಮಯವಾದದ್ದು.

ಆ ಕ್ಷೇತ್ರವು “ಲೇಪಾಕ್ಷೀ” ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಹಲವಾರು ಕಾರಣಗಳಿರುವುದರ ಪೈಕಿ, ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದದ್ದು ಹೀಗಿದೆ. “ತ್ರೇತಾಯುಗದ ರಾಮಾಯಣದ ಚರಿತ್ರೆಗೆ ಲಗತ್ತಾದ, ಲಂಕಾಧಿಪತಿ ರಾವಣನಿಗೂ ಮತ್ತು ಗೃಧ್ರರಾಜ ಜಟಾಯುಸಕ್ಷಿಗೂ ನಡೆದ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಜಟಾಯುವು ತನ್ನ ಎರಡು ರೆಕ್ಕೆಗಳನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ನರಳುತ್ತಾ ಬಿದ್ದಿದ್ದಾಗ, ಶ್ರೀರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣ ಸೋದರರು ಇಬ್ಬರೂ ಸೀತಾನ್ನೇಷಣೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿ, ಆ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಬಂದಾಗ, ಆ ಅಗಾಧವಾದ ಪಕ್ಷಿಯು ನರಳುತ್ತಾ ಬಿದ್ದಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು, ಅನುಕಂಪದಿಂದ, ಶ್ರೀ ಗುಣಾಭಿರಾಮನು ಅದರ ಮೈಯನ್ನು ತಡವಿ,

“ಲೇಪಾಕ್ಷೀ” ಎಂದಾಗ, ಆ ಪರಂಥಾಮನ ಹಸ್ತಸ್ಪರ್ಶಮಾತ್ರದಿಂದ ಪುಳಕಿತನಾದ ಪಕ್ಷಿ ರಾಜನು, ಶ್ರೀರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರಿಗೆ ಕೈಮುಗಿದು, ತನ್ನ ಹೆಸರು “ಜಟಾಯು”ವೆಂದೂ, ಲಂಕೆಯ ರಾವಣೇಶ್ವರನು, ಜಗಜ್ಜನನಿ ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಈ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಕೊಂಡಯ್ಯಾಗ, ದೇವಿಯ ಅಕ್ರಂದನದ “ಹಾ ರಾಮಾ, ಹಾ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ ಎಲ್ಲರೂವಿರಿ” ಎಂಬ ಹಲುಬುವಿಕೆಯನ್ನು ತಾಳಲಾರದೇ, ರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರನನ್ನು ಅಡಗಟ್ಟಿಯುದ್ದ ಮಾಡಿದ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಈ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಬಿದ್ದಿದ್ದಾಗ, ಲೋಕೇಶ್ವರರು ನೀವು ನನಗೆ ಮಹತ್ವದ ದರ್ಶನಲಾಭವಿತ್ತು ಮುಕ್ತಿಯಾಗ ವನ್ನನುಗ್ರಹಿಸಿದಿರಿ, ನಾನು ಧನ್ಯನಾದೆ”ನೆಂದು ಅರುಹಿ ತನ್ನ ಅಸು ನೀಗಲಾಗಿ, ಪುರುಷ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಶ್ರೀರಾಮನು ಜಟಾಯುವಿನ ಹಕ್ಕನ ಕ್ರಿಯೆ ಮತ್ತಿತರ ಅಗತ್ಯದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ಅವನಿಗೆ ಮೋಕ್ಷವನ್ನನುಗ್ರಹಿಸಿದ ಜಾಗವಾದ್ದರಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ “ಲೇಪಾಕ್ಷೀ” ಎಂಬ ಹೆಸರುಂಟಾಯಿತು.

ಇನ್ನೊಂದು ಕಥೆಯಂತೆ ವಿಜಯನಗರದರಸರ ಕಾಲದ ಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ಶಿಲ್ಪಿಗಳಿಂದ ಕೆತ್ತಲ್ಪಟ್ಟ “ಶಿಲಾಬಾಲಿಕೆ”ಯ ಮೋಹಕವಾದ “ಅಕ್ಷಿ” ಅಂದರೆ ಕಣ್ಣುಗಳು, ಅನುಗುಣವಾದ ಬಣದ ಲೇಪನದಿಂದ ಆವೃತವಾಗಿರುವ ಸೊಬಗಿಗಾಗಿ ಆ ಪ್ರದೇಶವು “ಲೇಪಾಕ್ಷೀ” ಎಂಬ ಸೂಕ್ತವಾದ ಹೆಸರುಗಳಿಸಿತೆಂಬ ಪ್ರತೀತಿಯು ಜನಜನಿತವಾಗಿದೆ.

ಆ ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರತಕ್ಕ ಶಾಸನಗಳ ಪರಿಗಣಿತಿಯಲ್ಲಿ ಕ್ರಿ.ಶ. 1451-1471 ರ ವರಿಗಿನ ದಾಖಲೆ ಪ್ರಕಾರ ಅಲ್ಲಿಯ ದೇವರುಗಳ ಪೂಜಾದಿಗಳು ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ಜರುಗುವ ಸಲುವಾಗಿ, ಆಗಿನ ಕಾಲದ ರಾಜರು, ಮಹಾರಾಜರು, ಪಾಳೇಗಾರರು ಹಾಗೂ ಧನವಂತರು, ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸಮರ್ಪಿಸಿರತಕ್ಕ ಹಳ್ಳಿಗಳ, ಜಮೀನುಗಳ ಆಭರಣಗಳ, ಇತರ ಪರಿಕರಣಗಳ ತಪಸ್ವಿ ಲುಗಳೆಲ್ಲವೂ ವಿಷದವಾಗಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಅಲ್ಲಿನ ಒಳಭಾಗದ ಕಲ್ಲು ಕಂಬಗಳ ಮೇಲೆ ಬಗೆಬಗೆಯ ಭಂಗಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೆತ್ತಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ರೂಪಕಗಳೂ ಸಹ ಬಹುವಾಗಿ ಹೊಗಳತಕ್ಕವುಗಳಾಗಿವೆ. 16ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ, ಕೋಶಾಧಿಕಾರಿ ವಿರೂಪಣನೂ ಮತ್ತು ವೀರಣ ಸೋದರರೂ ಸೇರಿ ಆ ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಿರತಕ್ಕ ಅನೇಕ ಕೈಂಕರ್ಯಗಳ ಲಿಖಿತವು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಅದೂ ಅಲ್ಲದೆ, ಹತ್ತಿರದ ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಮಹಾನ್ ಸಂತ, ಶ್ರೀ ತಿರುವರರು ಆ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಕುಳಿತಿರತಕ್ಕ ದೃಶ್ಯವು ನಿಜಕ್ಕೂ ಶ್ಲಾಘನೀಯವಾದ್ದು, ಆಗಿನ ರಾಜ ಮಹಾರಾಜರ ರಾಜ್ಯಭಾರದ

ಮೇಲ್ಮೈಯ ಕುರುಹಿಗಾಗಿ ಚಿತ್ರೀಕರಿಸಿರತಕ್ಕ ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಜೋಳವಂತೀಯ ಸಾಮ್ರಾಟನಾಗಿದ್ದ ಶ್ರೀ ಮನುನೀತಿ ಜೋಳನು, ಅವನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಒಂದು ಹಸುವಿನ ಕರುವಿನ ಹತ್ಯೆಗೆ ತನ್ನ ಯುವರಾಜ ಕುಮಾರನೇ ಮುಖ್ಯಕಾರಣನೆಂದು ರಾಜಸಭೆಯಲ್ಲಿ ತೀರ್ಪಿತ್ತು, ಅವನಿಗೆ ಮರಣದಂಡನೆಯು ನಡೆದ ತತ್ಕ್ಷಣದ ಲ್ಲಿಯೇ ಅಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಪಾರ್ವತೀಪರಮೇಶ್ವರರು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ, ಆ ರಾಜನ ನ್ಯಾಯನಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಶ್ಲಾಘಿಸಿ, ಯುವರಾಜ ಕುಮಾರನಿಗೂ ಮತ್ತು ಹಸುವಿನ ಕರುವಿಗೂ ಜೀವದಾನಮಾಡಿರತಕ್ಕ, ಹಾಗೂ ಹಸುವು ತನ್ನ ಕರುವಿನ ಮೈಯನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನೆಕ್ಕುತ್ತಿರುವ ದೃಶ್ಯಗಳು ರಮಣೀಯವಾಗಿವೆ. ಅಲ್ಲಿಯ ಅರ್ಧಮಂಟಪದ ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅಂದವಾಗಿ ರೂಪಿಸಿರತಕ್ಕ ವನ್ಯಮೃಗಗಳ ಸಮೂಹದ ಅಂದರೆ, ಜಿಂಕೆ, ಸಾರಂಗ, ಕಾಡು ಕೋಣಗಳ ಓಡಾಡುವಿಕೆಯೂ ಮತ್ತು ಗಜಗಳು ಸಾಲಾಗಿ ತಮ್ಮ ನಾಯಕ ಸಲಗನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸುತ್ತಿರುವಿಕೆಯೂ, ಅದರ ಇನ್ನೊಂದು ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹಂಸಪಕ್ಷಿಗಳು ಜಾಣ್ಮೆಯಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಭಾವವೂ, ಅವೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಮೀರಿ ಶ್ರೀ ವೀರಭದ್ರ ದೇವರ ಭವ್ಯಾಕೃತಿಯೂ ಕೂಡಿ ಯಾತ್ರಾರ್ಥಿಗಳ ಮನಸೆಳೆಯತಕ್ಕವುಗಳಾಗಿವೆ. ಆ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಒಳಭಾಗದ ಎರಡು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿರುವ ಚರಿತ್ರಾರ್ಹವಾದ ರೂಪಕಗಳು ಆಕರ್ಷಕಗಳಾಗಿವೆ, ಆ ಪೈಕಿ ಮೊದಲನೆಯದರಲ್ಲಿ ಆ ಪ್ರಾಂತದ ರಾಜನಾಗಿದ್ದ ಶೈವಮತ ಧರ್ಮಿಣ ಶ್ರೀ ಶಿರುತ್ತಂ ದಾರ್ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ, ಶ್ರೀ ಪಾರ್ವತೀಪರಮೇಶ್ವರಾನುಗ್ರಹದಿಂದ ಜನಿಸಿದ್ದ “ಶಿರಾಳ”ನೆಂಬ ಕುವರನೂ ಸಹ ಅತ್ಯಂತ ಶೈವಭಕ್ತನಾಗಿದ್ದು, ಒಮ್ಮೆ ರಾಜದಂಪತಿಗಳ ನಿಶ್ಚಲತೆಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಲೋಸುಗವಾಗಿ, ಶ್ರೀ ಪರಶಿವನು, ಕಡುಖಾಯಿಲೆಯಿಂದ ನರಳುತ್ತಿರುವ ರೋಗಿಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬಹುವಾಗಿ ನರಳುತ್ತಾ ಅರಮನೆಯ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅಲ್ಲಿನ ಕಾವಲುಗಾರರ ಕಣ್ಮರಿಸಿ ಒಳಹೊಕ್ಕು ರಾಜದಂಪತಿಗಳ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ತನ ವಿಚಿತ್ರರೀತಿಯ ಖಾಯಿಲೆಯನ್ನರೂಪಿಸಿ ಆ ಖಾಯಿಲೆಯು ಗುಣವಾಗಬೇಕೆಂದರೆ, ಒಬ್ಬ ತಾಯಿಯು ತನ್ನ ಮಗನ ಮೈಯ್ಯಿನ ಮಾಂಸವನ್ನು ಅಕೆಯೇ ಖುದ್ದಾಗಿ ಬೇಯಿಸಿ ಉಣ್ಣಬಡಿಸಿದರೆ ಆ ಖಾಯಿಲೆಯು ಬೇಗನೆ ಗುಣವಾಗುತ್ತದೆ ಯೆಂದೂ ಹಾಗೂ ತಾನು ಆ ದಂಪತಿಗಳ ಅಚಲವಾದ ದೈವಭಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಅಧಿತಿ ಸತ್ಕಾರದ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನರಿತು ಅವರಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿರುವೆನೆಂದೂ, ಆದ್ದರಿಂದ ಆ ಕೆಲಸವನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಟ್ಟು ಪುಣ್ಯಭಾಗಿಗಳಾಗಬೇಕೆಂದೂ ಅಂಗಲಾಚಿಕೊಂಡನು. ಆಗ ಆ ದೈವಭಕ್ತ ದಂಪತಿಗಳು ತಮ್ಮ ನಿಸ್ಪ್ರಹತೆಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಆ ಸನ್ನಿವೇಶವು

ಒದಗಿದೆಯೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿ, ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯಾಚಿಸಿ ಬಂದ ಅಧಿತಿಗೆ ಸೂಕ್ತವಾದ ಆದರಣೆ ನೀಡಿದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ತಮಗೆ ಕೈವಲ್ಯದ ಬಾಗ್ಯವು ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ದೊರಕುವುದೆಂದು, ಖಚಿತಗೊಂಡು, ರಾಣಿಯಾದ ತಾಯಿಯು ತನ್ನ ಕುವರ ಶಿರಾಳನ ಮೈಯ್ಯಿನ ಮಾಂಸವನ್ನು ಸ್ವತಃ ಬೇಯಿಸಿ ಸಂತಸದಿಂದ ರೋಗಿಯನ್ನು ಕರೆತಂದು ಉಟಕ್ಕೆ ಬಡಿಸಲನುವಾದಳು. ಊಟಮಾಡಲು ಕುಳಿತ ಆ ಕೃತ್ರಿಮ ರೋಗಿ— ಕುಹಕ ರೋಗಿಯು ರಾಣಿಯನ್ನು ಕುರಿತು, ಆಕೆಗೆ ಮಕ್ಕಳೆಷ್ಟುಮಂದಿ ಇರುವರೆಂದು ಕೇಳಲಾಗಿ, ಆಕೆಯು ತನ್ನ ಬೇಗುದಿಯನ್ನು ತೋರ್ಪಡಿಸದೆ, ತಮಗೆ ಒಬ್ಬ ಕುಮಾರನಿರುವೆನೆಂದೂ ಮತ್ತು ಅವನು ತನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಆಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಎಲ್ಲಿಯೋ ಹೋಗಿರುವೆನೆಂದೂ, ಅಡಿಗೆಯು ಆಹೋಗದ ಮುನ್ನವೇ ಭೋಜನ ಮಾಡುವುದು ಆರೋಗ್ಯಕ್ಕೆ ಸುಗಮವೆಂದೂ ಹಾಗೂ ಅವನ ಬೇನೆಯು ಬೇಗನೆ ಗುಣಮುಖವಾಗುವುದೆಂದೂ ತಿಳಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ, ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ ರಾಜನೂ ಜೊತೆಗೂಡಿ ಅಂಗಲಾಚಿಕೊಂಡನು. ಆದರೆ ಆ ಕಪಟ ರೋಗಿಯು ಅವರ ಮನ್ನಣೆಯನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿ, ತಾನು ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದವರು ಮಾಡಿದ ಅಡಿಗೆಯನ್ನು ಊಟ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹಟ ಹಿಡಿದು ಕುಳಿತು ಬಿಟ್ಟ. ಆಗ ರಾಜದಂಪತಿಗಳ ಅಂತರ್ದೃಶ ಸಂಕಟವು ಉಹಿಸಲೂ ಅಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಆಗ ಕರುಣಾಕರನಾದ ಶ್ರೀ ಪರಶಿವನು ಅವರನ್ನು ಕುರಿತು, ನಿಮ್ಮ ಕುಮಾರನು ಇಲ್ಲೇ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಹುಡುಗರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಆಡುತ್ತಿರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತೆ. ನೀವು ಹೊರಗೆನಿಂತು ಜೋರಾಗಿ ಕೂಗಿದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಅವನು ಬರುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಆ ಮಗುವಿನ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಊಟ ಮಾಡಿದೆನಾದರೆ ನನ್ನ ಜಡ್ಡು ಕೊಡ ಬೇಗನೆ ವಾಸಿಯಾಗುತ್ತದೆಂದು ತಿಳಿಸಿದ. ಆಗ ಆಗಂತುಕನ ಮಾತಿನಂತೆಯೇ ರಾಣಿಯು ಹೊರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಕಡು ಶೋಕದಿಂದ “ಶಿರಾಳಾ, ಎಲ್ಲಿರುವೆಯಪ್ಪಾ ಬೇಗನೇ ಊಟಕ್ಕೆ ಬಾ ಮಗೂ” ಎಂದು ಒಂದೇ ಉಸಿರಿನಲ್ಲಿ ಕೂಗಿಕೊಂಡಳು. ಆ ಕೂಗಿನ ಪ್ರಭಾವವೋ ಎಂಬಂತೆ, ಬಾಲಕ ಶಿರಾಳನು ಓಡಿಬಂದು ಭೋಜನಶಾಲೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ತನ್ನ ತಾಯಿಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ನಿಂತು, ‘ಎಕಮ್ಮಾ ನೀನು ಗಾಬರಿ ಪಟ್ಟುಕೊಂಡು ನನ್ನನ್ನು ಕರೆದೆ, ನಾನು ಸ್ನೇಹಿತರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಆ ಬೇವಿನ ಮರದಡಿಯಲ್ಲೇ ಆಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆನಲ್ಲಮ್ಮಾ’ ಅಂದನು. ಆಗ ಆ ರಾಜದಂಪತಿಗಳು ದಿಕ್ಕೇ ತೋಚದವರಾಗಿ ಗರಬಡಿದವರಂತೆ ನಿಂತು ಬಿಟ್ಟರು. ಆ ಮೇಲೆ ಅವರು ಚೇತರಿಸಿಕೊಂಡ ತರುವಾಯ ರಾಣಿಯು ತನ್ನ ಮುದ್ದು ಮಗುವನ್ನು ಮುದ್ದಾಡುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಸುಳ್ಳು ವೇಷಧಾರಿ ಶಂಭು ಪ್ರಭುವು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗಿ ರಾಜದಂಪತಿಗಳನ್ನು

ಕುರಿತು, ಅವರ ಮನೋದಾರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ರೋಗಿಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬಂದೆನೆಂದು ತಿಳಿಸಿ ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಹರಸಿ ಅಂತರ್ಧಾನವಾದನು. ಹಾಗೆಯೇ ಎರಡನೆಯ ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವ ಮಹಾಭಾರತದ ಸನ್ನಿವೇಶದ “ಕಿರಾತಾ ಜುಫನೀಯ” ಕಾಳಗ ಮಹತ್ವದ್ದು. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಪರಮಾತ್ಮನ ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನ ಭಕ್ತನಾದ ಅರ್ಜುನನ ಸಾಹಸದ ಹಿರಿಮೆಗೆ ಅದು ಅನುಗುಣವಾಗಿದೆ. ಅರ್ಜುನನಿಗೆ, ದಶನಾಮಗಳಿರುವುದು ಲೋಕವಿದಿತವಾಗಿ ಅದು ಈ ಪರಿಯಲ್ಲಿದೆ. (ಅರ್ಜುನ, ಫಲ್ಗುಣ, ಪಾರ್ಥ, ಕಿರೀಟ, ಶ್ವೇತವಾಹನ, ಭೀಮಪುತ್ರ, ವಿಜಯ, ಕೃಷ್ಣ, ಸವ್ಯಸಾಚಿ ಮತ್ತು ಧನಂಜಯ) ಶ್ರೀ ಪರಶಿವನಿಂದ “ಬೀಭತ್ಸುವು” ಪ್ರಖ್ಯಾತವಾದ “ಪಾಶುಪತಾಸ್ತ್ರವನ್ನು” ಪಡೆಯಲು ಒಂದು ಕಾಲಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತು ತಪಸ್ಸನ್ನಾಚರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಶ್ರೀ ಪರಶಿವನು ಒಬ್ಬ ಕಿರಾತನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಬೇಟೆಗಾರನಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಒಂದು ಕಾಡು ಹಂದಿಯು (ವರಾಹ) ಅಲ್ಲಿಗೆ ಓಡಿಬರುತ್ತದೆ. ತಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಶ್ರೀ ಪರಶಿವನೂ, ನರಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಅರ್ಜುನನೂ ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆ ವರಾಹದ ಮೇಲೆ ತಂತಮ್ಮ ಬಾಣಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅದು ಸತ್ತು ಬೀಳುತ್ತದೆ. ಆಗ, ತನ್ನ ಬಾಣ ಘಾತದಿಂದ ಆ ಹಂದಿಯು ಮರಣ ಹೊಂದಿತೆಂದು ಕಿರಾತನೂ, ಆದರೆ ಧನುಸ್ಸಿನ ಚಾಕಚಕ್ಯತೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನನ್ನು ಮೀರಿಸುವವರು ಬೇರೊಬ್ಬರಿಲ್ಲದರಿಂದ ಆ ಮೃಗವು ತನ್ನ ಬಾಣದಿಂದಲೇ ಮೃತಪಟ್ಟಿತೆಂದು ಅರ್ಜುನನೂ ವಾದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದು ಸಮಂಜಸವಾಗದ ಪ್ರಯುಕ್ತ ಇಬ್ಬರು ಪರಾಕ್ರಮಿಗಳೂ ಧನುಸನ್ನು ಹಿಡಿದು ಘೋರವಾದ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ತೊಡಗುತ್ತಾರೆ. ಕಿರಾತನು ಬಿಟ್ಟ ಬಾಣಗಳನ್ನು ಶಿವಭಕ್ತಿಯಿಂದಲೇ ತಡೆದು, ಅರ್ಜುನನು ಬಾಣಪ್ರಯೋಗಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಇಬ್ಬರೂ ಸೋಲುವುದಿಲ್ಲ. ಆಗ ಒಂದು ಚಮತ್ಕಾರ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಕಿರಾತನು ಬಿಟ್ಟ ಬಾಣವನ್ನು ತಡೆದು, ಮರಳಿ ಅರ್ಜುನನು ಬಿಟ್ಟ ಬಾಣಗಳು, ಆ ಕಿರಾತನ ಕೊರಳಿನಲ್ಲಿ ಹೂವಿನ ಮಾಲೆಗಳಾಗಿ ಭೂಷಣಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಆಗ “ವಿಜಯನ” ದೃಷ್ಟಿಯು ಆ ಕಡೆ ಬಿದ್ದ ತಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಅವನು ಕಿರಾತನ ಬಳಿಗೆ ಸಾರ್ಧ, ದೇವದೇವನ ಪದತಲದಲ್ಲಿ ಶಿರಬಾಗಿ ನಿಂತು, ತನ್ನ ಮೌಢ್ಯತೆಯನ್ನು ಮನ್ನಿಸಬೇಕೆಂದ ಕೈಮುಗಿದು ನಿಲ್ಲುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಶ್ರೀ ಶಂಕರನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗಿ ತನ್ನ ಭಕ್ತಾಗ್ರೇಸರನಿಗೆ ಅವನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯ “ಪಾಶುಪತಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿರುವ,” ಸೊಬಗು ಅವರ್ಣನೀಯವಾಗಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ನಮ್ಮ ಕರ್ಣಾಟಕದ ವಿಜಯನಗರದ ಶಿಲ್ಪಪರಕಾಷ್ಠತೆಯು ಅಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ “ಲೇಸಾಕ್ಷೀ” ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ.

ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರಸ್ವಾಮಿಯವರ ದೇವಸ್ಥಾನ, ತಿರುಮಲ. ವಿವಿಧ ಆರ್ಜಿತ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಪರಿಷ್ಕೃತ ದರಗಳ ವಿವರಣೆ

1. ಸೇವೆಗಳು

1. ಸ್ವೇಷಲ್ ಗರ್ಜನ ರೂ. 25

2. ಸೇವೆಗಳು

1. ಆಮಂತ್ರಣೋತ್ಸವ ರೂ. 200
2. ಅಭಿಷೇಕ (ಪುಲಿಕಾಪುಷೇವ) ರೂ. 500
3. ಗಂಭೀರಗಿನ್ನಿ ರೂ. 300
4. ಪುನುಗುಗಿನ್ನಿ ರೂ. 100
5. ಜಾಫ್ರಾಗಿನ್ನಿ ರೂ. 100
6. ಕಸೂರಿಗಿನ್ನಿ ರೂ. 100
7. ಸಹಸ್ರಕಲಶಾಭಿಷೇಕ ರೂ. 2500
8. ಕಿರುಪ್ಪಾವಡ ರೂ. 5000
9. ಕೋವಿಲ್ ಆಳ್ವಾರು ತಿರುಮಂಜನ ರೂ. 1745
10. ಐನಾ ಮಹಲಿನಲ್ಲಿನ ಡೋಲೋತ್ಸವ ರೂ. 1000

3. ಉತ್ಪನ್ನಗಳು

1. ವಸಂತೋತ್ಸವ ರೂ. 2500
2. ಕಲ್ಯಾಣೋತ್ಸವ ರೂ. 1500
3. ಬ್ರಹ್ಮೋತ್ಸವ ರೂ. 750

4. ವಾಹನಗಳು

1. ಸರ್ವಭೂಪಾಲವಾಹನ-ವಜ್ರಕವಚಸೇವೆ
ಬಂಗಾರದ ಗರುಡ, ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ, ದೊಡ್ಡ ಶೇಷ
ಸರ್ವಭೂಪಾಲ ಸೂರ್ಯಪ್ರಭ-ಒಂದೊಂದು ವಾಹನ
ರೂ. 125
2. ಬೆಳ್ಳಿಯಗರುಡ, ಚಿಕ್ಕಶೇಷ, ಚಂದ್ರಪ್ರಭೆ,
ಅನೆ, ಕುದುರೆ, ಹಂಸ, ಹನುಮಂತ
ಒಂದೊಂದು ವಾಹನ ಸೇವೆ
ರೂ. 100
ಮೂವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಪ್ರವೇಶ.

5. ಅನ್ನಪ್ರಸಾದಗಳು (ಮಾಂಸವಿಹಿಣ)

1. ಪಕ್ಕೋಡಿ ರೂ. 75
2. ಪುಲಿಕಾಪುಷೇವ (ಸತ್ಯ) ರೂ. 75
3. ಲೋಂಗಲ್ ರೂ. 100
4. ಕೆಕ್ಕರಿ ಪುಷ್ಪಾಲ್ ರೂ. 100
5. ಸಾಕುಬಲ್ ರೂ. 125
6. ಕೇಸರಿಬಲ್ ರೂ. 125
7. ಪಾಯಸ ರೂ. 25
8. ಲೇಡಾ ರೂ. 200

6. ದೇವಾಲಯ ಸೇವೆಗಳು

1. ಅಪ್ಪವು ರೂ. 150
2. ಲಾಡು ರೂ. 600
3. ವಡೆ ರೂ. 350
4. ಹೋಳಿ ರೂ. 250
5. ದೋಸೆ ರೂ. 250
6. ತೇನೆತೋಳಿ ರೂ. 250
7. ಸುಖಿಯವು ರೂ. 250
8. ಜಿಲೇಬಿ ರೂ. 600

7. ನಿತ್ಯ ಸೇವೆಗಳು

1. ನಿತ್ಯಕರ್ಪೂರ ಆರತಿ ರೂ. 150
2. ನಿತ್ಯನವನೀತ ಆರತಿ ರೂ. 400
3. ನಿತ್ಯ ಅರ್ಚನೆ ರೂ. 200
1) ಶಾಶ್ವತ ನಿತ್ಯ ಕರ್ಪೂರ ಆರತಿ ರೂ. 3000
2) ಶಾಶ್ವತ ನಿತ್ಯ ನವನೀತ ಆರತಿ ರೂ. 8000
3) ಶಾಶ್ವತ ನಿತ್ಯ ಅರ್ಚನೆ ರೂ. 4000

ಪರಾ :— (1) ಸಹಸ್ರ ಕಲಶಾಭಿಷೇಕ ಪ್ರತಿ ಬುಧವಾರ, ತಿರುಪ್ಪಾವಡ ಪ್ರತಿ ಗುರುವಾರ ಜರುಗುವುವು.
(2) ಆಮಂತ್ರಣೋತ್ಸವಕ್ಕೆ ಐವರಿಗೆ ಬದಲಾಗಿ ಇಬ್ಬರೇ ಅನುಮತಿಸಲ್ಪಡುವರು.
(3) ಕಲ್ಯಾಣೋತ್ಸವ, ಆರ್ಜಿತ ಬ್ರಹ್ಮೋತ್ಸವ, ಉಂಜಲ್ ಸೇವೆ, ಮಂಗಳವಾರದಲ್ಲಿ ಪೂಜೋತ್ಸವ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ 1 ಗಂಟೆ ರಾತ್ರಿ 8 ಗಂಟೆ ನಡುವೆ ಜರುಗುವುವು.
(4) ಪ್ರತ್ಯೇಕ ದರ್ಶನದ ಟಿಕೆಟಿನವರನ್ನು ಹಿಂದಿನಂತೆ ಧ್ವಜಸ್ತಂಭದ ಹತ್ತಿರವಲ್ಲದೆ ಮಹಾದ್ವಾರದ ಹತ್ತಿರ ಸರತಿಯಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಡುವರು.

ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣಾಧಿಕಾರಿ,
ತಿರುಮಲ ತಿರುಪತಿ ದೇವಸ್ಥಾನ
ತಿರುಪತಿ-517 501

ಶ್ರೀವೆಂಕಟೇಶ ಮಹಾತ್ಮೆ

ಶ್ರೀಮತಿ ಸರೋಜ ಶ್ರೀಧರ್, ಎಂ. ಎ.,

“ವಿನಾ ವೆಂಕಟೇಶಂ ನನಾಥೋ ನನಾಥಃ
ಸದಾ ವೆಂಕಟೇಶಂ ಸ್ಮರಾಮಿ ಸ್ಮರಾಮಿ
ಹರೇ ವೆಂಕಟೇಶ ಪ್ರಸೀದ ಪ್ರಸೀದ
ಪ್ರಿಯಂ ವೆಂಕಟೇಶ ಪ್ರಯುಷ್ಯ
ಪ್ರಯುಷ್ಯ |”

ಭೂವೈಕುಂಠವೆನಿಸಿರುವ ತಿರುಮಲೆ ಕ್ಷೇತ್ರ
ದಲ್ಲಿ ನಗುಮುಖದಿಂದ ನೆಲೆಸಿದ್ದಾನೆ -
ವೆಂಕಟೇಶ. ಸವಿತೃವಾದ ಸ್ವಾಮಿ ಪುಷ್ಕರಿಣಿ
ಯಲ್ಲಿ ಮಿಂದು, ವೆಂಕಟೇಶನ ದಿವ್ಯಸುಂದರ
ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ದರ್ಶಿಸಿ ಪುನೀತರಾಗಲು
ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಸಾವಿರಾರು ಭಕ್ತರು ತಿರುಪತಿ
ಯಾತ್ರೆ ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಕಲಿಯುಗದ
ಕಾಮಧೇನುವೆನಿಸಿದ ಈತ ವೈಕುಂಠದಿಂದ
ಧರಗಿಳಿದು, ತಿರುಮಲೆಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಲು
ಕಾರಣ, ಶ್ರೀ ಕ್ಷೇತ್ರಮಹಾತ್ಮೆ ಹಾಗೂ
ಜಗತ್ಪ್ರಾಣಕಾರಕವಾದ ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟೇಶ
ಕಲ್ಯಾಣ ಮಹೋತ್ಸವದ ವೈಭವವನ್ನು
ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ “ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟೇಶಮಹಾತ್ಮೆ”
ಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಒಮ್ಮೆ ಭೂಲೋಕದ ಋಷಿಗಳೆಲ್ಲರೂ
ಗಂಗಾತೀರದಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ಭೂರಿಯಜ್ಞ
ಮಾಡಲು ಸಿದ್ಧತೆ ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿಗೆ
ನಾರದ ಋಷಿಬಂದು, ಯಜ್ಞದ ಸಮಯ
ದಲ್ಲಿ ನೀವು ಯಾರಿಗೆ ಅಗ್ರಪೂಜೆ ಮಾಡುತ್ತೀರಿ
ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ. ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ
ಯಾರು ಶ್ರೇಷ್ಠರೋ ಅವರಿಗೆ ಅಗ್ರಪೂಜೆ
ಮಾಡಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ ಋಷಿಗಳು ಅದನ್ನರಿ
ಯಲು ಭೃಗುಋಷಿಯನ್ನು ನೇಮಿಸು
ತ್ತಾರೆ. ಸತ್ಯಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋದ ಭೃಗು
ಬ್ರಹ್ಮನ ಅಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೆ ತುತ್ತಾಗಿ;
ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ಪೂಜೆಯಿಲ್ಲ
ಎಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ
ಬಂದ ಮುನಿ, ಪಾರ್ವತಿಯೊಡನೆ ಕ್ರೀಡಿ
ಸುತ್ತಿದ್ದ ಪರಮೇಶ್ವರನನ್ನು ಕಂಡು,
ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಶಿವಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಪೂಜೆ
ಸಲ್ಲುವಂತೆ ಶಪಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲಿಂದ
ವೈಕುಂಠಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದ ಭೃಗು ಕೋಪಾವೇಶ

ದಿಂದ ನಾರಾಯಣನ ವಕ್ಷಸ್ಥಳವನ್ನು ತನ್ನ
ಕಾಲಿನಿಂದ ಒದೆಯುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ, ಭಕ್ತ
ಪ್ರಿಯನಾದ ಭಗವಂತ ಭೃಗುವಿನ ವರ್ತನೆ
ಯಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ವಿಚಲಿತನಾಗುವುದಿಲ್ಲ.
ಹಸುಗೂಸು ಹಾಲು ಕುಡಿಯುವಾಗ
ತಾಯಿಯ ವಕ್ಷವನ್ನು ಒದ್ದರೆ ಆಕೆ ಮುನಿದು
ಮಗುವನು ದಂಡಿಸುವಳೇ? ಅಂತೆಯೇ
ಜಗದ್ರಕ್ಷಕನಾದ ಪರಮಾತ್ಮ ಭೃಗುವಿನ
ಮೇಲೆ ಕೋಪಗೊಳ್ಳದೆ, ಆತನನ್ನು ವಿಧ
ವಿಧವಾಗಿ ಉಪಚರಿಸುತ್ತಾನೆ. ನಮಗೆ
ಅಪಚಾರಮಾಡಿದವರಿಗೂ ನಾವು ಉಪಚಾರ
ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ತನ್ನ ವರ್ತನೆಯಿಂದ
ಜಗತ್ತಿಗೆ ಸಾರುತ್ತಾನೆ. ಸಂತ್ಯಸ್ತನಾದ
ಭೃಗು ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಬಂದು, ತ್ರಿಮೂರ್ತಿ

ಗಳಲ್ಲಿ ನಾರಾಯಣನೇ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದವನು
ಎಂದು ಸಾರುತ್ತಾನೆ. ಯಜ್ಞವನ್ನು
ಮಾಡಿ, ಅಗ್ರಪೂಜೆಯನ್ನು ನಾರಾಯಣ
ನಿಗೆ ಮಾಡಿ ಕೃತಕೃತ್ಯರಾಗುವಂತೆ ಮುನಿ
ಗಳಿಗೆ ಆದೇಶ ನೀಡುತ್ತಾನೆ.

“ಮೂರುದೇವರೂಢಿಗಳ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾ
ಯಣನು
ಧಾರುಣೀಸುರರೆಲ್ಲ ಋಷಿಗಳು ಸಹಿತಾಗಿ
ವಾರಿಜಾಕ್ಷನಿಗೆ ಅರ್ಪಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ
ನೀವು ಎನ್ನುತ ನುಡಿದರು”

ತನ್ನ ಆಪಾಸಸ್ಥಾನವಾದ ವಕ್ಷಸ್ಥಳವನ್ನು
ಭೃಗು ತನ್ನಕಾಲಿನಿಂದ ಒದ್ದರೂ ನಾರಾ
ಯಣ ಆತನನ್ನು ಶಪಿಸಿದೆ ಉಪಚರಿಸಿದ್ದನ್ನು
ಕಂಡು ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಕೆರಳಿಕೆಂಡವಾಗುತ್ತಾಳೆ.
ಪತಿಯೊಡನೆ ಕಲಹವಾಡಿ, ವೈಕುಂಠವನ್ನು
ತ್ಯಜಿಸಿ, ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಶ್ರೇಷ್ಠ
ವಾದ ಕೊಲ್ಲಾಪುರದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸುತ್ತಾಳೆ.
ಲಕ್ಷ್ಮೀಯ ಅಗಲಿಕೆಯಿಂದ ನೊಂದ ನಾರಾ
ಯಣ ಬಹುವಾಗಿ ಪರಿತಪಿಸುತ್ತ, ತಾನೂ
ಧರಗಿಳಿದು, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಅರಸುತ್ತ ತಿರುಮಲೆ
ಬೆಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾನೆ. ನೂರು ಯೋಜನ
ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ, ಮರುಗ ಮಲ್ಲಿಗೆ, ಜಾಜಿ,
ಸುರಗಿ, ಸುರಹೊನ್ನೆ, ಪಾರಿಜಾತ ಮುಂ
ತಾದ ಕಂಪುಬೀರುವ ಪುಷ್ಪರಾಶಿಗಳಿಂದ
ಆವೃತವಾಗಿ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಬೆಟ್ಟ ಆತನ
ಮನವನ್ನು ಸೂರೆಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

“ಕ್ರೂರ ಕೋಪವ ತಾಳಿ ಸಿರಿದೇವಿ ಹರಿ
ಯೊಡನೆ
ಸಾರಿ ಬಂದಳು ಕೊಲ್ಲಾಪುರಕ್ಕೆ ಶ್ರೀ ಜಗ
ನ್ಮಾತೆ
ವಾರಿಜಾಕ್ಷನು ಬಹಳ ಮರುಗುತ್ತ
ವೈಕುಂಠಪುರದಿಂದ ಗಿರಿಗೆ
ನೂರು ಯೋಜನ ನೀಳ ಆ ಮಹಾಪರ್ವ
ತವು
ಮೇರೆಯಿಲ್ಲದೆ ಇರುವದೈ ಪುಷ್ಪವೃಕ್ಷ
ಗಳು

ಪಾರಿಜಾತವು ಸುರಗಿ ಸುರಹೊನ್ನೆ ಮರುಗ
ಮಲ್ಲಿಗೆ ಜಾಜಿಯು

ಕೊಟ್ಟೆಳ್ಳೆ ಮೌಲ್ಯಕ್ಕೆ ಅರಸು ನೋಡಿದ
ಪ್ರೀತಿಲಿ"

ಬಾಳದುಃಖದಿ ಗೋವು ಅರಸನೆದುರಿಗೆ
ನಿಲ್ಲಿ ಪೊರಟು ಬಂದನು ಬೇಗದಿ"

ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ಪವಿತ್ರವಾದ "ಸ್ವಾಮಿಪು
ಷ್ಕರಿಣಿ" ಎಂಬ ಕೊಳ ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿರುತ್ತದೆ.
ಧನುರ್ಮಾಸದ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದ ದ್ವಾದಶಿ
ಯಂದು ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿರುವ ಮೂರು
ಕೋಟಿ ತೀರ್ಥಗಳೂ ಸ್ವಾಮಿಪುಷ್ಕರಿಣಿಯಲ್ಲಿ
ಬಂದು ನೆಲೆಯಾಗುತ್ತವೆ. ಮುಕ್ಕೋಟಿ
ದ್ವಾದಶಿಯಂದು ಸ್ವಾಮಿಪುಷ್ಕರಿಣಿಯಲ್ಲಿ
ಮಿಂದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಪಾಸಗಳೆಲ್ಲ ಪರಿಹಾರ
ವಾಗುತ್ತವೆ. ಇಂತಹ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಪುಷ್ಕ
ರಿಣಿಯ ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿರುವ ಹುಣಸೆಮರದ
ಕೆಳಗೆ ಬೆಳೆದಿದ್ದ ದೊಡ್ಡ ಹುತ್ತವೊಂದರಲ್ಲಿ
ನಾರಾಯಣ ನೆಲೆಯಾದ.

"ಧರೆಯೊಳಗೆ ಇರುವಂಥ ಮೂರುಕೋ
ಟಿಯ ತೀರ್ಥ
ಬರುವದೈ ಧನುರ್ಮಾಸ ಶುದ್ಧದ್ವಾದಶಿ
ದಿವಸ

ಅರುಣೋದಯದಿ ಸ್ನಾನವ ಮಾಡೆ
ಪಾಸಗಳು ಪರಿಹರವು ತಕ್ಷಣದೊಳು |
ಇಂತು ಅತಿಶಯವಾದ ಸ್ವಾಮಿಪುಷ್ಕರಿ
ಯಣೀಲಿ

ತಿಂತ್ರಿಣೀವೃಕ್ಷ ದಕ್ಷಿಣದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿಹುದು
ಕಂತುಪಿತನು ಬಂದು ವಲ್ಮೀಕಿದೊಳು
ಪೊಕ್ಕು ಸಂತಸದಿ ಇರುತ್ತಿದ್ದನು"

ಜಗದ್ರಕ್ಷಕನಾದ ನಾರಾಯಣ ಹುತ್ತದಲ್ಲ
ಅಜ್ಞಾತವಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು
ಕಂಡು ಅಜಹರರು ಕಂಗಡುತ್ತಾರೆ. ಆತನಿಗೆ
ಆಹಾರ ಒದಗಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮ
ಗೋರೂಪ ತಾಳುತ್ತಾನೆ; ಶಿವ ಕರುವಾಗು
ತ್ತಾನೆ; ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿ ಗೊಲ್ಲತಿಯ ವೇಷಧರಿಸಿ
ಹಸು ಕರುವನ್ನು ಚೋಳರಾಜನಿಗೆ ಮಾರು
ತ್ತಾಳೆ.

"ಸಿರಿದೇವಿ ಗೋಪಿಯಾಗಿ ಸರಸಿಜಾಸನ
ಗೋವ
ರೂಪವನು ತಾಳಿದನು ರುದ್ರಕರುವಾ
ದನು
ಕರುವು ಚಸುವು ಸಹಿತಾಗಿ ಚೋಳನಲ್ಲಿಗೆ
ಬಂದು

ಚೋಳರಾಜನ ಗೋಶಾಲೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಗೋವುಗಳ
ಳನ್ನೆಲ್ಲ ಗೋಪಾಲಕ ಪ್ರತಿದಿನ ತಿರುಮಲೆ
ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ಹುಲುಸಾಗಿ ಬೆಳೆದಿದ್ದ ಹುಲ್ಲು
ಗಾವಲಿಗೆ ಮೇಯಲು ಕರೆದೊಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದ.
ಹೊಸದಾಗಿ ಕೊಂಡ ಹಸು ಒಂದು ದಿನವೂ
ಹಾಲು ಕೊಡದಿದ್ದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ ಚೋಳ
ರಾಜಸತಿ ಗೋಪಾಲಕನೇ ಹುಲನ್ನು ಉಪ
ಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರ ಬಹುದೆಂದು ಬಗೆದು
ಅವನನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿಹೊಡೆಯುತ್ತಾಳೆ. ಮರು
ದಿನ ಗೋಪಾಲಕ ಹಸುವಿನ ಜಲನವಲನದ
ಮೇಲೆ ನಿಗಾ ಇಡುತ್ತಾನೆ. ಹಸು ನೇರವಾಗಿ
ನಾರಾಯಣನಿದ್ದ ಹುತ್ತದ ಬಳಿಹೋಗಿ,
ಹುತ್ತದಬಾಯಿಗೆ ಕೆಚ್ಚಲನ್ನಿರಿಸಿ, ಹಾಲು
ಸುರಿಸತೊಡಗುತ್ತದೆ. ಈ ಕೃತ್ಯವನ್ನು
ನೋಡಿ ಕೋಪಗೊಂಡ ಗೋಪಾಲಕ ಹಸು
ವನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಕೊಡಲಿಯನ್ನು ಮೇಲೆ
ತ್ತುತ್ತಾನೆ. ಹಸುವಿನ ರೂಪದಲ್ಲಿದ್ದ ತನ್ನ
ಮಗನಾದ ಬ್ರಹ್ಮಸಿಗೆ ತಗಲುವ ಪೆಟ್ಟನ್ನು
ತಪ್ಪಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ನಾರಾಯಣ ಹುತ್ತ
ದಿಂದ ಮೇಲೆ ಬಂದು, ಕೊಡಲಿಯ ಎಟಗೆ
ತನ್ನ ತಲೆಯನ್ನೇ ಒಡ್ಡುತ್ತಾನೆ. ಎಟು ತಾಗಿ
ದೊಡನೆಯೇ ಎಳು ತಾಳೆ ಮರದೆತ್ತರಕ್ಕೆ
ರಕ್ತ ಚಿಲ್ಲನೆ ಚಿಮ್ಮುತ್ತದೆ. ಆದೃಶ್ಯವನ್ನು
ನೋಡಿದ ಗೋಪಾಲಕ ಸುತ್ತು ನೆಲಕಚ್ಚು
ತ್ತಾನೆ. ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿಸುತ್ತ ತನ್ನೆದುರು
ಬಂದು ನಿಂತ ಗೋವನ್ನನುಸರಿಸಿ ಹುತ್ತದ
ಬಳಿಬಂದ ಚೋಳರಾಜ ನಡೆದ ಘಟನೆಯನ್ನ
ರಿತು ಮೂಕವಿಸ್ಮಿತನಾಗಿ ನಿಂತು ಬಿಡು
ತ್ತಾನೆ.

"ನಿಂದು ಕ್ಷೀರವ ಕರೆಯೆ ನೋಡಿ ಕೋಪವ
ತಾಳಿ

ಇಂದು ಬಡಿಯುವೆನೆಂದು ಕೊಡಲಿಯನು
ಪಿಡಿದೆತ್ತಿ
ಸಿಂಧುಶಯನನು ಹುತ್ತದಿಂದ ಮೇಲಕ್ಕೆ
ಬಂದು ತಲೆಯನ್ನೊಡ್ಡಿದ ದೇವನು
ಎಳು ತಾಳೆಯ ಮರದುದ್ದ ಕ್ಷೋಣಿತವು
ಚಿಮ್ಮಿದವು
ಆಳು ಗೋಪಾಲಕನು ಅಲ್ಲಿ ಮೃತನಾದನು

ನಾರಾಯಣ ಚೋಳರಾಜನನ್ನು ಪಿಶಾಚಿಯಾ
ಗುವಂತೆ ಶಪಿಸುತ್ತಾನೆ. ಏನೂ ಅರಿಯದ
ನನಗೆ ಇಂತಹ ಕ್ರೂರಶಾಸನ ನೀಡುವುದು
ಸರಿಯೇ? ನನ್ನ ಮೇಲೆ ದಯೆತೋರು
ಎಂದು ಚೋಳರಾಜ ಮೊರೆಯಿಡುತ್ತಾನೆ.
ನಾರಾಯಣ-ನಾನು ಕೆಲಕಾಲವಾದ ಮೇಲೆ
ಆಕಾಶರಾಜನ ಮಗಳಾದ ಸದ್ಮಾವತಿಯನ್ನು
ಮದುವೆಯಾಗುತ್ತೇನೆ. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ
ತೊಂಡಮಾನನಿಂದ ಬಳುವಳಿಯಾಗಿ ಬರುವ
ರತ್ನಖಚಿತವಾದ ಕಿರೀಟವನ್ನು ನಾನು ಪ್ರತಿ
ಶುಕ್ರವಾರ ಧರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಕಿರೀಟಧಾರಿ
ಯಾದ ನನ್ನ ದರ್ಶನಮಾತ್ರದಿಂದ ನಿನ್ನ
ಪಾಪವೆಲ್ಲ ಪರಿಹಾರವಾಗುತ್ತದೆ" ಎಂದು
ವಿಶಾಸ ನೀಡಿದನು.

ತನ್ನ ಗಾಯ ವಾಸಿಯಾಗಲು ಏನು
ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಕುಲಗುರುಗಳಾದ ಬೃಹ
ಸ್ಪತಿಗಳನ್ನು ಕೇಳಲು ಅವರು ಹತ್ತಿ
ಯನ್ನು ಹಾಲಿನಲ್ಲಿ ಅಟ್ಟಿ ಗಾಯವನ್ನು
ಆದರಿಂದ ಒತ್ತಿ ಹಿಡಿದರೆ ಗಾಯ
ವಾಸಿಯಾಗುವುದೆಂದು ಔಷಧೋಪಚಾರಗಳನ್ನು
ತಿಳಿಸುವರು. ನಾರಾಯಣ
ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ತಿರುಮಲೆಯಲ್ಲಿ
ಸಂಜರಿಸುತ್ತ, ಅಲ್ಲಿ ನೆಲೆಯಾಗಿದ್ದ ವರಾಹ
ದೇವರನ್ನು ಕಂಡು, ತಾನು ನೆಲೆಸಲು ನೂರು
ಹೆಜ್ಜೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ನೀಡಬೇಕೆಂದು
ನಾರಾಯಣ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ವರಾಹ
ಸ್ವಾಮಿ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಸ್ಥಳನೀಡುವುದ
ಲ್ಲದೆ, ನಾರಾಯಣನನ್ನು ಉಪಜರಿಸಲು
ತನ್ನ ತಂಗಿಯಾದ ಬಕುಳಾದೇವಿಯನ್ನು
ಕಳುಹಿಸುತ್ತಾನೆ, ಬಕುಳೆ ತನ್ನ ಮಗನಿಗಿಂತ
ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನಾರಾಯಣನನ್ನು ಸಲಹುತ್ತಾಳೆ.

ಒಮ್ಮೆ ಬೇಟೆಯಾಡಲು ತೆರಳಿದ ನಾರಾ
ಯಣ ಸುಂದರವಾದ ವನವೊಂದನ್ನು ಹೊಗು
ತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲಿ ಆಕಾಶರಾಜನ ಔರಸಪುತ್ರಿ
ಸೂದ ಪದ್ಮಾವತಿ ತನ್ನ ಸಖಿಯರೊಡನೆ
ವನಕ್ರೀಡೆಯಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾಳೆ. ಪ್ರಥಮ
ನೋಟದಲ್ಲೇ ನಾರಾಯಣ ಪದ್ಮಾವತಿಯ
ರಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮಾಂಕುರವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ,

ರಾಣಿ ಕ್ರೀಡಿಸುವ ವನಕ್ಕೆ ಪರವುರುಷ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ಸಖಿಯರು ಅವನತ್ತ ಕಲ್ಲುತೂರುತ್ತಾರೆ. ಕಲ್ಲೇಟಿನಿಂದ ನಾರಾಯಣ ಏರಿದ್ದ ಕುದುರೆ ಸತ್ತು ನೆಲಕಚ್ಚುತ್ತದೆ. ದುಃಖಿತನಾದ ನಾರಾಯಣ ಸ್ವಗೃಹಕ್ಕೆ ಬಂದು ಬೇಸರದಿಂದ ಹಾಸಿಗೆ ಹಿಡಿಯುತ್ತಾನೆ. ಆದನ್ನು ನೋಡಿದ ಬಕುಳೆ ಅವನನ್ನು ಕುರಿತು ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡನಾಯಕನಾದ ನಿನಗೆ ತರ ದುಃಖ ? ಸುಂದರವಾದ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಪರಿತಪಿಸುತ್ತಿರುವೆಯಾ ? ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವಳು.

“ಇತ್ತ ಬಕುಳೆಯು ಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಕಳವಳಿಸಿ ಎತ್ತಣ ದುಃಖವೈ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ನಾಯಕನೆ

ಉತ್ತುಮದ ತರುಣಿಯಳ ಕಂಡೆಯೋ ಹ್ಯಾಗೆಂದರೆಡ್ಡು ಕುಳಿತನು ಗೇವನು”

ಬಕುಳಾದೇವಿಯ ಮಮತೆಯ ನುಡಿಯಿಂದ ಎದ್ದುಕುಳಿತ ನಾರಾಯಣ ತನ್ನ ಮನದ ಇಂಗಿತವನ್ನು ಹೊರಗೆಡಹುವನು. “ಆಕಾಶ ರಾಜನ ಮಗಳಾದ ಪದ್ಮಾವತಿಗೆ ಮನಸೋತು ಕುದುರೆಯನ್ನು ಕಳಕೊಂಡೆ, ಆಕೆಯೊಡನೆ ವಿವಾಹವೇರ್ಪಡಿಸು” ಎಂದು ತಾಯಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

“ಪೃಥುವಿಯೊಳು ಆಕಾಶರಾಯನಿಗೆ ಸುತೆಯಾಗಿಹ ಮತ್ತೇಭಗಮನೆಯ ಪೊಲ್ಲರ್ಯಾರಿಲ್ಲಮ್ಮ”

‘ಚಿತ್ತವಿಭ್ರಮವಾಗಿ ತುರುಗವನುಕಳಕೊಂಡೆ ವನಿತೆಯನು ಕೂಡಿಸಮ್ಮ’ ಪದ್ಮಾವತಿಯು ಪೂರ್ವೋತ್ತರಗಳೇನೆಂದು ಬಕುಳೆ ವಿಚಾರಿಸಿದಾಗ ನಾರಾಯಣ ಆಕೆಯ ಜರಿತ್ರೆಯನ್ನರುಹುತ್ತಾನೆ. ‘ನಾನು ರಾಮಾವತಾರವೆತ್ತಿದ್ದಾಗ ಸೀತೆಯೊಡನೆ ವನವಾಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪಂಚವಟೆಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದೆ. ಬೇಟೆಗಾಗಿ ನಾನು ಹೊರಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾಗ ಸೀತೆಯನ್ನಪಹರಿಸಲು ರಾವಣ ಸನ್ಯಾಸಿ ವೇಷದಿಂದ ಬಂದು, ಸೀತೆ ಮಾಯಾಸೀತೆಯೊಬ್ಬಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ಪಂಚವಟೆಯಲ್ಲಿರಿಸಿ, ತಾನು ಅಗ್ನಿಯ ಆಶ್ರಯಪಡೆದಳು. ಮಾಯಾಸೀತೆ

ಯನ್ನು ಲಂಕೆಗೆ ಕೊಂಡೊಯ್ದು ರಾವಣ. ಮುಂದೆ ನಾನು ರಾವಣನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದೆ. ಸೀತೆ ಅಗ್ನಿ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಯ ಗರ್ಭದಿಂದ ದಿಟವಾದ ಸೀತೆ ಹಾಗೂ ಮಾಯಾಸೀತೆ ಇಬ್ಬರೂ ಮೇಲೆದ್ದು ಬಂದರು. ಮಾಯಾಸೀತೆಯನ್ನೂ ಪರಿಗ್ರಹಿಸಬೇಕೆಂದು ಸೀತೆ ಕೇಳಿಕೊಂಡಳು. ನಾನು ರಾಮಾವತಾರದಲ್ಲಿ ಏಕಪತ್ನೀವ್ರತ ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದರಿಂದ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಆಕೆಯ ಕೈಹಿಡಿಯುವುದಾಗಿ ಭರವಸೆ ನೀಡಿದೆ. ಆಕೆಯೇ ಪದ್ಮಾವತಿಯೆನಿಸಿ, ಆಕಾಶರಾಜನ ಮಗಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ನೀನು ನಮ್ಮಿಬ್ಬರನ್ನೂ ಒಂದುಗೂಡಿಸಿ ಕೃತಕೃತ್ಯಳಾಗು’ ಎಂದು ಆಕೆಯನ್ನು ಆಕಾಶರಾಜನಲ್ಲಿಗೆ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆಕೆ ಆಕಾಶರಾಜನ ಅರಮನೆಗೆ ಬಂದು, ಅವನ ಪತ್ನಿಯಾದ ಧರಣೀದೇವಿಯಲ್ಲಿ ತಾನು ಕನ್ಯಾರ್ಥಿಯಾಗಿ ಬಂದಿರುವ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾಳೆ. ನಾರಾಯಣನ ಕುಲ, ಗೋತ್ರ, ತಾಯಿ ತಂದೆ ಬಂಧುಬಳಗಗಳು ಯಾರೆಂದು ತಿಳಿಸಿ, ಅವನಿಗೆ ಮಗಳನ್ನು ಧಾರೆಯೆರೆದುಕೊಂಡು ವಂತಿ ಧರಣೀದೇವಿಯನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ.

“ಅವನ ತಂದೆ ತಾಯಿ ವಸುದೇವ ದೇವಕಿಯು

ಅವನು ಜಂದ್ರಕುಲ ವಂಶದೇವಾಧೀಶ

ಅವನಿಗಿರುವಂಥ ನೆಂಟರು ಗಣನೆಯಿಲ್ಲಮ್ಮ ಅವನ ಭೋಗವು ಅಗಣಿತ

ಅವನಿಗೇ ನಿನ್ನ ಮಗಳ ಕರುಣಿಸಮ್ಮಯ್ಯ

ಅವನಿಗೊಡತನ ಒಂದು ತೃಣವೆಂದು ತಿಳಿಯಮ್ಮ

ಅವನಿಯೊಳಗಧಿಕ ವೆಂಕಟೇಶನಮಹಿಮೆ

ಎಂದು ಬೋಧಿಸಿದಳು ಬಕುಳೆ”

ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ನಾರಾಯಣ ಕೊರವಂಜಿ ವೇಷ ಧಾರಿಯಾಗಿ ಧರಣೀದೇವಿಯ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು, ವೆಂಕಟೇಶ್ವರನೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ತಿರುಮಲೆಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವ ನಾರಾಯಣನಿಗೆ ಪದ್ಮಾವತಿಯನ್ನು ಧಾರೆ ಎರೆದು ಕೊಡುವುದರಿಂದ ಶುಭಪರಂಪರೆ ಒದಗುತ್ತದೆಂದು ಕಣಿಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

ವೆಂಕಟೇಶ-ಪದ್ಮಾವತಿಯರ ಮದುವೆ ನಿಶ್ಚಯವಾಗುತ್ತದೆ. ದೇವಾಧಿದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲ

ಈ ಶುಭಮಹೋತ್ಸವವನ್ನು ನೋಡಿ ಸಂತಸಪಡಲು ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಬಂದು ಸೇರುತ್ತಾರೆ. ಶಿವ, ಪಾರ್ವತಿ ಬ್ರಹ್ಮ, ಸರಸ್ವತಿ, ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಇವರು ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ವೆಂಕಟೇಶ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಸಕಲ ಸಿದ್ಧತೆಗಳನ್ನೂ ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ. ಲಕ್ಷ್ಮಿಕೋಟಿಹಣವನ್ನು ಕುಬೇರನಿಂದ ಸಾಲಪಡೆದ ವೆಂಕಟೇಶ ಶುಭಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ಪರಿವಾರಸಮ್ಮೇತವಾಗಿ ಆಕಾಶರಾಜನ ರಾಜಧಾನಿಗೆ ಹೊರಡುತ್ತಾನೆ. ಅವರನ್ನು ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಎದುರುಗೊಂಡು, ಉತ್ತಮವಾದ ಬಿಡಾರದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ವಸತಿ ಏರ್ಪಡಿಸಿ, ವರಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ ಆಕಾಶರಾಜ ಮರುದಿನ ನಾಂದಿ, ಕಾಶಿಯಾತ್ರೆ ಮುಂತಾದ ವಿಧಿಗಳನ್ನು ಸಾಂಗವಾಗ ನೆರವೇರಿಸಿ, ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಾಗಿ ಪದ್ಮಾವತಿಯನ್ನು ವೆಂಕಟೇಶನಿಗೆ ಧಾರೆಯೆರೆದು ಕೊಟ್ಟ.

“ಬರಲು ದೊರೆ ನೋಡುತ್ತ ವರಪೂಜೆ

ಯನು ಮಾಡಿ

ಕನಕಮಯವಾದ ಬಿಡಾರವನು ಒಲಿ

ದಿತ್ತು

ಮರುದಿವಸ ನಾಂದಿ ಕಾಶಿಯಾತ್ರೆಯನು

ಮಾಡಿ ತರಳೆಯನು ಕರೆದು ತಂದು

ವರಗೋತ್ರಪ್ರವರ ಮಂಗಳಾಷ್ಟಕ

ಪೇಳುತ್ತ

ಗುರುನಾರದರು ಬಂದು ಎರಸಿದರು

ಧಾರೆಯನು

ಪರಮಪುರುಷನ ಪದ್ಮಾವತಿಯು ಸೇರಿ

ದಳು ಸುರರು ಪೊಗಳುತ್ತಲಿದ್ದರು”

ಸಭಿಕರೆಲ್ಲ ಈ ಶುಭಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ವಧೂವರರಿಗೆ ಪರಿಸರಿಯ ಬಳುವಳಿಗಳನ್ನೋದಿಸಿದರು. ಆಕಾಶರಾಜ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಸತ್ಕರಿಸಿದನು. ನಾಲ್ಕನೆಯದಿನ ನಾಗೋಲಿ ಶಾಸ್ತ್ರವಾದ ಮೇಲೆ ವೆಂಕಟೇಶನು ಪದ್ಮಾವತಿಯನ್ನು ಕರೆದು ಕೊಂಡು ಆಕಾಶರಾಜನ ಮನೆಯಿಂದ ಸ್ವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹೊರಟನು. ತೊಂಡಮಾನನನ್ನು ಕುರಿತು ತಾನು ನೆಲೆಸುವುದಕ್ಕೆ ತಿರುಮಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಂದಿರವೊಂದನ್ನು ರಚಿಸುವಂತೆ ಹೇಳಲು ಅವನು ಭವ್ಯಮಂದಿರವನ್ನು ಸುಂದರವಾಗಿ ರಚಿಸಿದನು. ಕನ್ಯಾ ಮಾಸದ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದ ದಶಮಿಯಂದು

ಬ್ರಹ್ಮದೇವ ಬಂದು ವೆಂಕಟೇಶನಿಗೆ ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮೋತ್ಸವವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿದನು.

"ಬ್ರಹ್ಮ ದೇವರು ಬಂದು ಸ್ವಾಮಿ ಎದುರಲಿ ನಿಂತು

ನಮ್ಮ ಸ್ವಾಮಿಯ ಕೇಳು ಈ ಕಲಿ ಯುಗದಲ್ಲಿ

ಬ್ರಹ್ಮೋತ್ಸವವು ಕನ್ಯಾಮಾಸ ಶುದ್ಧ ದಶಮೀದಿವಸ ಮಹದುತ್ಸವಗಳು

ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡನಾಯಕನೆ ಕೈಗೊಳ್ಳೋ ಎಂದೆನುತ

ನಮ್ಮ ರೂಪವ ಮಾಡಿಕೊಡು ಎಂದು ಪೇಳುತ್ತ

ಎನ್ನ ಭಕ್ತ ತೊಂಡಮಾನ ಕೇಳೈ ಮುನ್ನ ಇನ್ನು ಪೇಳ್ವೆ ಮಾತನು

ವೆಂಕಟೇಶ ತಿರುಮಲೆಯ ಭವ್ಯದೇವಾಲಯ ದಲ್ಲಿ ತಾನು ಮಂದಸ್ಥಿತನಾಗಿ ನೆಲೆಯಾಗಿ, ಭಕ್ತರಿಂದ ಪೂಜೆ ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತ ಅವರು ಬೇಡಿದ ವರಗಳನ್ನು ನೀಡುವುದಾಗಿ ಆಶ್ವಾಸನೆ ನೀಡುವನು.

"ಇಂದು ನಿನ್ನಯ ಕೂಡೆ ಮಾತನಾಡಿದೆ ಕೇಳು

ಮುಂದೆ ಕಲಿಯುಗ ಬಲಿತು ಬಂದಿತ್ತೈ ನೋಡಿನ್ನು

ಮಂದಹಾಸದಲಿ ಮಾನದಲಿ ಪೂಜೈ ಗೊಂಡು ಬೇಡಿದ್ದರಗಳ ಕೊಡುವೆನು|

ಎಂದು ಪೇಳುತ್ತ ಶ್ರೀಶ ನಿಂದ ದೇವಾಲಯದಿ

ಜಂದದಿಂ ಕಾಸುಕಾಸಿಗೆ ಬಡ್ಡಿ ತರಿಸು ವನು

ಮಂದರೋದ್ಧರನು ಕಾಣಿಕೆ ಕಷ್ಟ ತರಿ ಸುತ್ತ ಭಕ್ತರ ರಕ್ಷಿಸುವನು"

ಹೀಗೆ ಕಲಿಯುಗದ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷವಾಗಿ ಭಕ್ತೋದ್ಧಾರ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಶ್ರೀವೆಂಕಟೇಶನ ಭವ್ಯ ಜರಿತ್ತೆಯನ್ನು ಉದಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದವರ ಕಷ್ಟಪರಂಪರೆಗಳು ನಾಶವಾಗುತ್ತವೆ. ತರುಣಿಯರಿಗೆ ಸಾಮಂಗಲ್ಯ, ಸುಪುತ್ರಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಇಹದಲ್ಲಿ ಸುಖದಿಂದ ಜೀವಿಸಿ, ದೇಹಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಾಯುಜ್ಯಪದವಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ.

"ಅರುಣ ಉದಯಲೆದ್ದು ನರರು ಈ ಕಥೆಯ ಪೇಳಿದರೆ

ದುರಿತ ದುರ್ಗತಿಗಳನು ಕಳೆಯುವರು ನಿಮಿಷದಲ್ಲಿ

ಪರಿಪರಿಯ ಬೇಡಿದಷ್ಟಾರ್ಥಗಳ ಕರುಣೆ ಸುವ ವರಪುತ್ರರನು ಕೊಡವನು

ತರುಣಿಯರಿಗೆಲ್ಲ ಸಾಮಂಗಲ್ಯ ಸಂಪತ್ತು ಪರಿಪರಿಯ ಬೇಡಿದಷ್ಟಾರ್ಥಗಳ ಕರುಣೆ

ಸುವ ಪರಮಪದವಿಯ ಕೊಡುವ ಜಂಪಕಾ ಪುರವಾಸ ತಿರುಪತಿಯ ವೆಂಕಟೇಶ |

ಮಂಗಳಂ ಮುರಹರಗೆ ಮಂಗಳಂ ಸಿರಿ ಪತಿಗೆ

ಮಂಗಳಂ ಸದ್ರಾವತಿಯ ವಲ್ಲಭಗೆ ಮಂಗಳಂ ಜಂಪಕಾಪುರವಾಸ

ತಿರುಪತಿಯ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರನಿಗೆ ಜಯಮಂಗಳಂ ನಿತ್ಯ ಶುಭಮಂಗಳಂ

* * * *

ಪ್ರಕಟಣ ಶಾಖೆ. ತಿ. ತಿ. ದೇ. ಹೊಸ ಪ್ರಕಟಣೆಗಳು.

ಎಳೆಯರ ರಾಮಾಯಣ - ಶ್ರೀ ಮೈ. ನ. ನಾಗರಾಜ

ರಿಯಾಯಿತಿ ಬೆಲೆ : ೩-೦೦

ಶ್ರೀಮದ್ಭಗವದ್ಗೀತಾ - ಕನ್ನಡ ತಾತ್ಪರ್ಯದೊಡನೆ

ರಿಯಾಯಿತಿ ಬೆಲೆ : ೨-೦೦

ದಾಸಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಾಜೆಕ್ಟ್ ಮಕ್ಕಳ ವಿಭಾಗ:

ಭಕ್ತ ಶ್ರೀ ಪುರಂದರದಾಸರು - ಶ್ರೀ ಕೆ. ಅಪ್ಪಣ್ಣಾಚಾರ್ಯ

ಬೆಲೆ : ೦-೫೦

ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸರಾಯರು - ಶ್ರೀ ಕೆ. ಅಪ್ಪಣ್ಣಾಚಾರ್ಯ

ಬೆಲೆ : ೦-೪೦

ವಿವರಗಳಿಗೆ:

ಮಾರಾಟ ವಿಭಾಗ,

ತಿ. ತಿ. ದೇ. ಪ್ರೆಸ್ ಕಾಂಪೌಂಡ್, ತಿರುಪತಿ.

ಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸೀತೆ ಮತ್ತೆ ಭೂದೇವಿಯಲ್ಲಿ ಲೀನವಾಗಿದ್ದು ಇಲ್ಲೇ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನ ಪರಿವಾರದವರು ನೂರಾರು ಲಿಂಗಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರಂತೆ. ಈಗಲೂ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಈ ಲಿಂಗಗಳಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ತೀರ್ಥಗಳ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯ

ಆವನಿಯ ಹಲವು ತೀರ್ಥಗಳಿಗೆ ಖ್ಯಾತವಾಗಿದೆ. ರಾಮತೀರ್ಥ, ನಾಗತೀರ್ಥ, ಭಸ್ಮ (ಅಗ್ನಿ) ತೀರ್ಥ, ಕಷಾಯ ತೀರ್ಥ, ಗಿಂಡಿತೀರ್ಥ, ಇತ್ಯಾದಿ ಇಲ್ಲಿವೆ. ಬಹು ದಿನಗಳ ಕಾಲ ಸೀತೆಯಿಂದ ದೂರವಿದ್ದ ರಾಮ ಅಕೆಯನ್ನು ಕಂಡಾಗ ಸುರಿಸಿದ ಅನಂದಭಾಷ್ಯ ರಾಮತೀರ್ಥ, ಶೇಷ ಸಂಭೂತ ಲಕ್ಷ್ಮಣನ ನೇತ್ರಗಳಿಂದ ಉಂಟಾದುದು ನಾಗತೀರ್ಥ, ಸೀತಾದೇವಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಮಕ್ಕಳ ಬಟ್ಟೆ ಒಗೆದುದು ಕಷಾಯ ತೀರ್ಥ, ಲವ ಕುಶರಿಗೆ ದೃಷ್ಟಿಗೊಂಡ ವಿಭೂತಿ ನೀರು ಭಸ್ಮತೀರ್ಥ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಕೈಯಲ್ಲಿ ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ಹಿಡಿದು, ಒಡ್ಡೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಮಹಿಳೆಯರು ದೇವಸ್ಥಾನದ ವರಾಂಡದಲ್ಲಿ ಮೂಗು ನೆಲ ಮುಟ್ಟುವಂತೆ ಮಲಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ತಲೆಗಳ ಬಳಿ ಹೂವುಗಳಿವೆ. ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿರುವ ಅವರು ಧ್ಯಾನ ಮಗ್ನರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಸೂರ್ಯ ಸುಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಶುಚಿಭೂತರಾದ ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರು ಬಂದರು. ಒಳಗಿನ ದೇವಿಗೆ ಅರ್ಚನೆ ಮಾಡಿಸಿದರು. ಪೂಜಾರಿ ಪ್ರಸಾದ ನೀಡಿದ. ದೇವರತ್ತ ತಲೆ ಮಾಡಿ ಮಲಗಿದರು. ಮೊದಲು ಮಲಗಿದ್ದವರು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಎದ್ದು ಹೊರಡುತ್ತಾರೆ. ಬೇರೆಯವರು ಬರುತ್ತಾರೆ, ಈ ಕ್ರಮ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಾ ಇರುತ್ತದೆ.

ಇದು ಆವನಿಯ ಶ್ರೀರಾಮಲಿಂಗೇಶ್ವರಸ್ವಾಮಿ ಯವರ ರಥೋತ್ಸವದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲಿನ ಸೀತಮ್ಮ ದೇವಾಲಯದ ಒಂದು ದೃಶ್ಯ. ಈ ಮಹಿಳೆಯರು ಯಾರು? ೧೦೦೦ ಅಡಿ ಮೇಲಣ ಈ ಬೆಟ್ಟ ಹತ್ತಲು, ಸುಡುವ ಸೂರ್ಯ ನಲ್ಲಿ ಹೋಗಲು ಕಾರಣವೇನು?

ಈ ಹೆಂಗಸರೆಲ್ಲ ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದವರು. ಮಕ್ಕಳ ಮೇಲಣ ಮನುಷ್ಯ ಅವರನ್ನು ಅವರ ಗಂಡಂದಿರೊಂದಿಗೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಬಂಜೆಯರ ಕಡೆ ಪ್ರಯತ್ನವಿಡಾಗಿರಬಹುದು.

ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದವರು ಆವನಿಯ ಧನಷ್ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ, ದೇವರ ಮುಂದೆ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾರೆ.

ನಿಮಗಿದು ತಿಳಿದಿದೆಯೇ ?

- 1) ನಮ್ಮ ದೇಶಕ್ಕೆ ಭಾರತ ಎಂದು ಹೆಸರು ಬರಲು ಕಾರಣರು ಯಾರು ?
- 2) ಮಹಾಭಾರತಕ್ಕೆ ಇರುವ ಇನ್ನೊಂದು ಹೆಸರೇನು ?
- 3) ಭಗವದ್ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಅಧ್ಯಾಯಗಳಿವೆ ?
- 4) ರಾಮಾಯಣವನ್ನು ಬರೆದ ಕವಿ ಯಾರು ?
- 5) ವೇದಗಳು ಎಷ್ಟು ?
- 6) ಬ್ರಹ್ಮ ಸೂತ್ರಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದವರು ಯಾರು ?
- 7) ರಾಮಣನು ಯಾವ ದೇಶದ ದೊರೆಯಾಗಿದ್ದನು ?
- 8) ಕನ್ನಡ ಭಾರತದ ಕವಿ ಯಾರು ?
- 9) ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥ ಯಾರ ರಾಜಧಾನಿಯಾಗಿತ್ತು ?
- 10) “ರಾಮನ ಬಂಟಿ ಹನುಮಂತ .....” ಈಗಾದೆಯನ್ನು ಪೂರ್ತಿಮಾಡಿ ಉತ್ತರಗಳಿಗಾಗಿ 38 ನೇ ಪುಟ ನೋಡಿ.

ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರಸ್ವಾಮಿ ದೇವಾಲಯ, ತಿರುಮಲೆ

ಸಹಸ್ರ ದೀಪಾಲಂಕಾರ ಸೇವೆ.

ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರಸ್ವಾಮಿಯ ಜನ್ಮನಕ್ಷತ್ರವಾದ ಶ್ರವಣನಕ್ಷತ್ರದಿನದಂದು ಪ್ರತಿತಿಂಗಳೂ ಶ್ರೀ ದೈವಕ್ಕೆ 100% ತುಷ್ಟದ ಬತ್ತಿಯ ದೀಪಾಲಂಕಾರ ಸೇವೆಯನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಲಾಗುವುದು.

ಜೂನ್	3	ಮಂಗಳವಾರ	ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್	25	ಗುರುವಾರ
ಜುಲೈ	1	ಮಂಗಳವಾರ	ಅಕ್ಟೋಬರ್	21	ಮಂಗಳವಾರ
ಜುಲೈ	28	ಸೋಮವಾರ	ನವಂಬರ್	14	ಶುಕ್ರವಾರ
ಅಗಸ್ಟ್	28	ಗುರುವಾರ	ಡಿಸೆಂಬರ್	12	ಶುಕ್ರವಾರ.

ಭಕ್ತರು 2000 ರೂ. ಶುಲ್ಕವನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿ ಈ ಆರ್ಜಿತ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಬಹುದು. ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ದಿನಗಳಂದು ಸಂಜೆ 6 ರಿಂದ 7 ರ ವರೆಗೆ ನಡೆಯುವ ಈ ಆರ್ಜಿತ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಹತ್ತು ಮಂದಿ ಭಾಗವಹಿಸಬಹುದು.

ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣಾಧಿಕಾರಿ,

ತಿರುಮಲೆ ತಿರುಪತಿ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳು.

ತಿರುಮಲೆ ತಿರುವತಿ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳು — ತಿರುವತಿ ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರಸ್ವಾಮಿ ದೇವಸ್ಥಾನ

ಆರ್ಜಿತ ಸೇವೆಗಳ ಪುನರ್ವಿಮರ್ಶಿತ ದರಗಳು

ಹೆಚ್ಚಿದ ದರಗಳ ಕಾರಣದಿಂದ ಸ್ವಾಮಿ ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರನ ಆರ್ಜಿತ ಸೇವೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಲವು ದರಗಳನ್ನು 1 ಜನವರಿ 1980 ರಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ ಎಂದು ಆಸ್ತಿಕ ಜನರಲ್ಲಿ ಈ ಮೂಲಕ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕಲ್ಯಾಣ ಉತ್ಸವ :

ಕಲ್ಯಾಣೋತ್ಸವದ ದರವನ್ನು ರೂ 1000-00 ದಿಂದ ರೂ 1500-00 ಗಳಿಗೆ ಏರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಶುಕ್ರವಾರಗಳಲ್ಲಿನ ಅಭಿಷೇಕ :

ಅಭಿಷೇಕ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತರ ಉಪಸ್ಥಿತಿಯ ಸ್ಥಳಾವಕಾಶಗಳನ್ನು ಪುನಃಸಂಘಟಿಸಲಾಗಿದೆ. ವಿವಿಧ ಸಿದ್ಧಿಶೀತ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ (ಕೋಣೆಗಳಲ್ಲಿ) ಮುಂಗಡ ಮೀಸಲು ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಲು ಕೆಳಕಂಡಂತೆ ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಅಭಿಷೇಕ	ಶುಲ್ಕ	ಉಪಸ್ಥಿತಿಯ ಸ್ಥಳಾವಕಾಶ	ಟಿಕೆಟ್ಟುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ
ಪೂರಾಭಿಷೇಕ	ಪ್ರತಿ ಒಬ್ಬರಿಗೆ ರೂ 500-00	ಸಾಯಣ ಮಂಟಪ	16
ಕರ್ಪೂರದ ಬಟ್ಟಲು	ಪ್ರತಿಒಬ್ಬರಿಗೆ ರೂ 300-00	ರಾಮರ್ ಮೇಡೈ	20
ಪುನುಗು ಬಟ್ಟಲು	ಪ್ರತಿಒಬ್ಬರಿಗೆ ರೂ 200-00	ಸ್ವಪನ ಮಂಟಪ	60
ಇತರ ಬಟ್ಟಲುಗಳು	ಪ್ರತಿಒಬ್ಬರಿಗೆ ರೂ 100-00	ತಿರುಮಾಮಣಿ ಮಂಟಪ	100

ಸಹಸ್ರ ದೀಪಾಲಂಕಾರ ಸೇವೆ :

ಪ್ರತಿ ತಿಂಗಳ ಶ್ರವಣ ನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲೂ ಒಂದು ಸಾವಿರದೊಂಟು ತುಪ್ಪದದೀಪ ಸೇವೆಯನ್ನು ತಿರುಮಲೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಭಕ್ತರು ರೂ 2000-00 ಗಳ ಶುಲ್ಕ ಸಲ್ಲಿಸಿ ಈ ಆರ್ಜಿತ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಬಹುದು.

ಸೂಚನೆ :

1 ಜನವರಿ 1980 ರಂದು ಮತ್ತು ಅನಂತರದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಕಲ್ಯಾಣೋತ್ಸವ ನಡೆಸಲು ಈಗಾಗಲೇ ಮುಂಗಡ ಹಣ ನೀಡಿರುವವರು ಪುನರ್ವಿಮರ್ಶಿತ ದರಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಹೆಚ್ಚಿನ ಶುಲ್ಕವನ್ನು ತೆರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಆಡಳಿತ ನಿರ್ವಹಣಾಧಿಕಾರಿ,
ತಿ.ತಿ.ದೇ.

ಅನಂತರ ಹೊರಳುಗುಂಡು ಎಂದು ಕರೆಯುವ, ಎರಡು ಗುಡ್ಡಗಳ ನಡುವೆ ಬಿಟ್ಟಿರುವ ಸಣ್ಣ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೧೦ ಅಡಿ ಸುತ್ತಳತೆಯ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಪಶ್ಚಿಮದಿಂದ ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ ಹೊರಳುತ್ತಾರೆ.

ದೇವಿಯಮುಂದೆ ಧ್ಯಾನ ಮಗ್ನರಾದಾಗ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ತೊಟ್ಟಿಲು ಅಥವಾ ಮಗು ಕಂಡರೆ ಆಕೆ ಗರ್ಭಿಣಿಯಾಗುವುದು ಖಂಡಿತ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆಯಿದೆ. ಇದು ಆನಾದಿಕಾಲದಿಂದ ನಡೆದು ಬಂದಿರುವ ಸಂಪ್ರದಾಯ.

ಈ ರೀತಿ ಸೀತಾ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಮಕ್ಕಳಾದವರು ಮುಂದಿನ ವರ್ಷ ಮಗುವಿನೊಡನೆ ಬಂದು ತೊಟ್ಟಿಲುಗುಂಡು ಬಳಿ ಮೂರು ಕಲ್ಲು ತ್ರಿಕೋಣಾಕಾರದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟು ಹೋಗುವುದು ಪದ್ಧತಿ. ಈ ರೀತಿ ಸಾವಿರಾರು ಮಂದಿ ಇಲ್ಲಿ ಬಂದು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆದು ಹೋಗಿರುವುದಕ್ಕೆ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಕಲ್ಲುಗಳೇ ಸಾಕ್ಷಿ.

ಕೇವಲ ಮಹಿಳೆಯರು ಮಕ್ಕಳು ಮಾತ್ರ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಭೂತ ಪ್ರೇತಗಳ ಕಾಟದಿಂದ ನರಳುವವರೂ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಅವರೂ ಸಹ ಸೀತೆಯ ಮುಂದೆ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ, ಹೊರಳುಗುಂಡಿನಲ್ಲಿ ಹೊರಳುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಈ ಕೆಟ್ಟ ಶಕ್ತಿಗಳು ಈ ರೀತಿ ತೊಂದರೆಗೆ ಒಳಗಾದವರನ್ನು ಮೂರ್ಛೆ ಹೋಗುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಆದರೂ ಅವರು ಜೇತರಿಸಿಕೊಂಡು ಗುಣಮುಖರಾಗಿ ಹೊಗಿರುವ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿನ ಜನ ಉದಾಹರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಸೀತಾದೇವಿ ಲವಕುಶರಿಗೆ ಜನ್ಮವಿತ್ತ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿನ ಮಣ್ಣನ್ನು ತಿಂದರೆ ಮಹಿಳೆಯರು ಗರ್ಭವತಿಯಾಗುತ್ತಾರೆಂದೂ ಪ್ರತೀತಿ ಇದೆ.

ಇಲ್ಲಿರುವ ಭಸ್ಮ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಮಿಂದರೆ ಸರ್ವರೋಗ ಪರಿಹಾರವಾಗುವುದೆಂದೂ ಮನುಷ್ಯ ನಿಷ್ಕಲ್ಮಶವಂತನಾಗುತ್ತಾನೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನನ್ನು ನೆನೆಸಿಕೊಂಡು ಸೀತಾ ದೇವಿ ಹೊರಳಾಡಿದ ಗುಂಡಿನ ನಡುವೆ ಭಕ್ತರು ದೇವರನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾ ಹೊರಳಾಡಿದರೆ ಅವರ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳು ಸಿದ್ಧಿಸುತ್ತವೆಂದು ಹೇಳುವರು.

ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಮಾಘ ಬಹುಳದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮಲಿಂಗೇಶ್ವರಸ್ವಾಮಿ ರಥೋತ್ಸವ ನಡೆಯಲಿದೆ. ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಏತ್ತುಗಳ ಭಾರಿ ಜಾತ್ರೆ ಜರುಗುವುದು. ಸುಮಾರು ೩೦ ಸಾವಿರ ಜಾನುವಾರುಗಳ ವ್ಯಾಪಾರ ನಡೆಯುವುದು.

ರಥೋತ್ಸವದ ದಿನ ಅವನಿ ಸಮೀಪದ ಕೀಲು ಹೊಳೆಯಿಂದ ಸಪ್ತಲಮ್ಮ ಅಥವಾ ಚಲಮ್ಮ ದೇವರು ಬಂದರೆ ಮಾತ್ರ ರಥ ಎಳೆಯುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವಿದೆ.

ರಥ ಸಪ್ತಮಿಯಂದು ಬಂಡಿ ಉತ್ಸವ, ಉಗಾದಿಯಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕಜಾತ್ರೆ ನಡೆಯಲಿದೆ. ಅವನಿ ಬಳಿಯೂ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಅಂತರಗಂಗೆ ಇದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಬಸವನ ಹೊಕ್ಕಳಿಂದ ನೀರು ಬರುತ್ತೆ, ಅವನಿಯಲ್ಲಿ ಶೃಂಗೇರಿ ಶಂಕರ ಮಠದ ಶಾಖಾಮಠ ಒಂದಿದೆ. ಅದರ ಅದರ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಈಗ ಅಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿಲ್ಲ.

‘ಅವನಿ’ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ದೇವಾಲಯಗಳು, ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ಬಂಗಾರುತಿರುಪತಿ ಮೊದಲಾದವು ಇದ್ದು, ದೇವಾಲಯದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಜೊತೆಗೆ ಮತ್ತಷ್ಟು ಊರ ಪ್ರಗತಿ, ಸಾರಿಗೆ ಸುಧಾರಣೆಯೂ ಆಗಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಅವನಿಗೆ ಮುಳಬಾಗಲು, ಕೋಲಾರ, ಕೆ.ಜಿ. ಎಫ್. ಗಳಿಂದ ಬಸ್ ಸೌಲಭ್ಯವಿದೆ.

ಶ್ರೀ ಪದ್ಮಾವತೀ ಅಮ್ಮನವರ ದೇವಾಲಯ,

ತಿರುಚಾನೂರು.

ಆಲಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ.

ಸುಪ್ರಭಾತ	ಬೆಳಿಗ್ಗೆ	5-00 ಗಂಟೆಯಿಂದ	5-30	ವರೆಗೆ
ಸಹಸ್ರನಾಮಾರ್ಚನೆ	,,	5-30 ಗಂಟೆಯಿಂದ	6-00	ವರೆಗೆ
ಮೊದಲನೆಯ ಗಂಟೆ	,,	6-00 ಗಂಟೆಯಿಂದ	6-30	ವರೆಗೆ
ಸರ್ವದರ್ಶನ	,,	6-30 ಗಂಟೆಯಿಂದ	1-00	ವರೆಗೆ
		ಮಧ್ಯಾಹ್ನ		
ಎರಡನೇ ಗಂಟೆ	ಮಧ್ಯಾಹ್ನ	1-00 ಗಂಟೆಯಿಂದ	1-30	ವರೆಗೆ
ಸರ್ವದರ್ಶನ	,,	1-30 ರಿಂದ	ರಾತ್ರಿ 7-30	ವರೆಗೆ
ರಾತ್ರಿ ಗಂಟೆ	ರಾತ್ರಿ	7-00 ರಿಂದ	ರಾತ್ರಿ 8-45	ವರೆಗೆ
ಏಕಾಂತಸೇವೆ, ತೀರ್ಮಾನ	ರಾತ್ರಿ	8-45 ರಿಂದ	ರಾತ್ರಿ 9-00	ವರೆಗೆ

ಗಮನಿಕೆ:- ಶುಕ್ರವಾರಗಳಲ್ಲಿ ಮೇಲಿನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ ಉಂಟು. ಸಹಸ್ರನಾಮಾರ್ಚನೆಯ ಟಿಕೆಟ್ ಬೆಲೆ 6-50 ರೂ. ಒಂದು ಟಿಕೆಟ್ಗೆ ನಾಲ್ವರು ಅನುಮತಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾರೆ.

ಸರ್ವದರ್ಶನ ಸಮಯದಲ್ಲಿ 1-50 ರೂ. ಟಿಕೆಟ್ಟಿನಿಂದ ಭಕ್ತರು ಅಷ್ಟೋತ್ತರ ಅರ್ಚನೆಯನ್ನೆಸಗಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಪೇಷ್ಕಾರ್.

ತಿರುಮಲೆ ತಿರುಪತಿ ದೇವಸ್ಥಾನ ಆಂಧ್ರಾಶ್ರಮ, ಯುಷೀಕೇಶ್.

ತಿರುಮಲೆ ತಿರುಪತಿ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಆಳ್ವಿಕೆಯಲ್ಲಿರುವ ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರ, ಶ್ರೀ
ಜಂದ್ರಮಾಳೇಶ್ವರ ಸ್ವಾಮಿ ಆಲಯಗಳಲ್ಲಿನ ಆರ್ಜಿತ ಸೇವಾದಿಗಳ ವಿವರ.

ಸೇವೆ	ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರಾಲಯ	ಶ್ರೀ ಜಂದ್ರಮಾಳೇಶ್ವರಾಲಯ
ಆರ್ಚನೆ	ರೂ 2/-	ರೂ 1/-
ಆರತಿ	0-50 ಪೈ	0-50
ಸಹಸ್ರನಾಮಾರ್ಚನೆ	ರೂ 5/-	ರೂ 5/-
ತೋಮಾಲಸೇವಾನಂತರ ದರ್ಶನ	ರೂ 5/-	—
ತೆಂಗಿನ ಕಾಯಿನರ್ತನೆ	0-25	0-25

ಅಮ್ಮನವರ ಆಲಯಗಳಲ್ಲಿ

	ರಾಜ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿ ಅಮ್ಮ ನವರ ಆಲಯ	ಪಾರ್ವತಿ ಅಮ್ಮ ನವರ ಆಲಯ
ಆರ್ಚನೆ	ರೂ 1/-	ರೂ 1/-
ಆರತಿ	0-50	0-50
ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ನರ್ತನೆ	0-50	0-25

ಆಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಅನ್ನ ಪ್ರಸಾದ ಸಮರ್ಪಣೆ.
ತಳಿಗೆ

ದಧ್ನೋದನ	ರೂ 45/-
ಪುಳಿಯೋಗರೆ	ರೂ 45/-
ಪೊಂಗಲ್	ರೂ 60/-
ಸಕ್ಕರೆ ಪೊಂಗಲ್	ರೂ 65/-

ಈ ಬೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಅರ್ಧ ತಳಿಗೆಯ ಪ್ರಸಾದ ಸಮರ್ಪಣೆಯೂ ಮಾಡಬಹುದು;
ಮೇಲಿನ ಅನ್ನಪ್ರಸಾದ ಬೆಲೆಗಳಲ್ಲದೆ ಸಿಂಗಮೊರೆ ವೈಯಕ್ಯಾಗಿ ರೂ. 3/-
ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕು.

ತಿರುಮಲೆ ತಿರುಪತಿ ದೇವಸ್ಥಾನ.

ತಿರುಪತಿ ತಿಮ್ಮಪ್ಪ

ಎಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ತಿಮ್ಮನು ?
ತಿರುಪತಿಯಾ ತಿಮ್ಮನು
ನಮ್ಮ ವೆಂಕಟರಮಣನು
ಭಲೇ ! ಸಂಕಟಹರಣನು

ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶ ರಾಜ್ಯದ
ಚಿತ್ತೂರಿನ ಜಿಲ್ಲೆಯ
ತಿರುಪತಿಯಾ ಸ್ವಾಮಿಯೇ
ನಿನಗೆ ಶರಣು ಬಂದೆವು

ಮಕ್ಕಳರದ ಭಕ್ತರು
ನಿನ್ನ ನರಸಿ ಬಂದರೆ
ಆಶೀರ್ವದಿಸಿ ಕಳಿಸುತಿ
ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನೀಡುತಿ

ಶಾಂತಿಯಿರದ ಯುವಕರು
ನಿನ್ನ ಬೇಗ ನೆನೆಸಲು
ಅವರಿಗೆಲ್ಲ ಶಾಂತಿ ನೀಡಿ
ಚಿಂತೆ ದೂರ ಮಾಡುತಿ

ಕಷ್ಟಪಡುವ ಭಕ್ತರು
ನಿನ್ನ ಮೊರೆಯ ಹೊಕ್ಕರೆ
ಅವರ ಕಷ್ಟ ದೂರಮಾಡಿ
ಹರುಷವನ್ನೇ ನೀಡುತಿ

ದೇಶದ ವಿವಿಧ ಭಾಗದ
ನಿನ್ನ ನೋಡೆ ಜನಗಳು
ತೊಂದರೆಗಳನ್ನು ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ
ಓಡಿ ಓಡಿ ಬರುವರು

ಜಗದ ಮಹಾದೇವನೇ
ಸಿರಿಸಂಪತ್ತಿನ ಸರದಾರನೇ
ನಮ್ಮ ಕೇಶ ಅರ್ಪಿಸಿ
ನಿನ್ನ ಪಾದಕೆರಗಿದೆವು

ನಮ್ಮನೆಲ್ಲ ಕಾಯುವ
ಸ್ವಾಮಿ ವೆಂಕಟರಮಣನೇ
ಎಲ್ಲ ಕಷ್ಟ ದೂರಮಾಡಿ
ನಮ್ಮನನ್ನು ಪಾಲಿಸು

—ಶ್ರೀ ಆರ್. ಕೆ. ಶಾನ್ಮುಖೋಗ

ನಾರ್ತಾಲಹರಿ (ಮುಂದುವರೆದದ್ದು)

ಉಪಾಧ್ಯಾಯರ ಧಾರ್ಮಿಕ ನೈತಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಶಿಬಿರ

ಪ್ರತಿ ವರ್ಷದ ಬೇಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವಂತೆ ಈ ಬೇಸಿಗೆಯಲ್ಲೂ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರ ಧಾರ್ಮಿಕ ನೈತಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಶಿಬಿರವು ತಿರುಪತಿಯಲ್ಲಿ ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮ ರಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆ ಹಾಗೂ ಚಿನ್ನಯ ಮಿಷನ್‌ನ ತಿರುಪತಿಯ ಶಾಖೆಗಳ ಸಂಯುಕ್ತ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ 17-5-80 ರಂದು ಆರಂಭವಾಯಿತು.

ದೇಶದ ಮುಂದಿನ ಪ್ರಜೆಗಳಾದ ಇಂದಿನ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ನೈತಿಕ ಮೌಲ್ಯ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಲು ಉಪಾಧ್ಯಾಯರಿಂದ ಮಾತ್ರವೇ ಸಾಧ್ಯವೆಂದೂ ಆ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿಯೇ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರಿಗಾಗಿಯೇ ಹದಿನೈದು ದಿನಗಳ ಈ ಶಿಕ್ಷಣ ಶಿಬಿರವನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಲಾಗಿದೆಯೆಂದೂ ಮುಖ್ಯ ಅತಿಥಿಯಾಗಿ ಆಗಮಿಸಿದ್ದ ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದ ಮಂತ್ರಿ ಶ್ರೀ ಪಿ.ವಿ. ಚೌದರಿ ಅವರು ನುಡಿಯುತ್ತ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರು ತಮ್ಮ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡು ಭವಿಷ್ಯ ನಿರ್ಮಾಣದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕವಾಗಿ, ಗುಣಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸಲು ಈ ಶಿಬಿರ ಪೂರಕವಾಗಲಿ ಎಂದು ಹಾರೈಸಿದರು.

ಇಂದಿನ ಶಿಕ್ಷಣ ಪದ ತಿಯಿಂದಾಗಿ ಬಾಲಕರಲ್ಲಿ ನೈತಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಆಸಕ್ತಿ ಕಡಮೆಯಾಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸುತ್ತ ದೇಶದ ಸುಭದ್ರತೆಯಲ್ಲಿ ಮಾನವೀಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರ ಮೂಲಭೂತ ಧೋರಣೆ, ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡುವ ವಿಧಾನಗಳು ಬಹು ಪ್ರಧಾನ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುವುದೆಂದೂ, ಆ ನಿಟ್ಟಿನಿಂದಾಗಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಧ್ಯವೆಂದೂ, ಎಂತಲೇ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರ ಶಿಕ್ಷಣ ಶಿಬಿರವನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸುತ್ತಿರುವುದಾಗಿ ಸಭೆಯನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಿದ ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಶ್ರೀ ಅರ್ಕ ಸೋಮಯಾಜಿ ಅವರು ನುಡಿದರು.

ಧಾರ್ಮಿಕ ನೈತಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿಯುವಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿನ ಉದಾರ ಮನೋಭಾವವೂ ಇರಬೇಕೆಂದೂ, ಹೈಂದವ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಉದಾರ ಮನೋಭಾವದ್ದೆಂದೂ ಹೇಳುತ್ತ ಸಭೆಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆ ವಹಿಸಿದ್ದ ಶ್ರೀ ಟಿ.

ವೆಂಕಟೇಶ್ವರುಲು ಅವರು (ಸಹಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಣಾಧಿಕಾರಿ) ವೇದೋಕ್ತ ಶ್ಲೋಕಗಳಿಂದ ತಮ್ಮ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸಿಕೊಂಡು ಆಚಾರದಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾದರೂ, ಅಂತಃಸತ್ವದಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾಗದಂತೆ ನಮ್ಮ ಉದಾರತೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂದು ಕರೆ ನೀಡಿದರು.

ಚಿನ್ನಯ ಮಿಷನ್ನಿನ ತಿರುಪತಿ ಶಾಖೆಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ಶ್ರೀ ಬಲರಾಮರೆಡ್ಡಿಯವರು ಮಾತನಾಡುತ್ತ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರು ಈ ಹದಿನೈದು ದಿನಗಳ ಕಾಲ ಇಲ್ಲಿ ತಿಳಿಯುವುದನ್ನು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದಾಗಲೇ ಅದಕ್ಕೆ ಸಾರ್ಥಕತೆ ಎಂದರು.

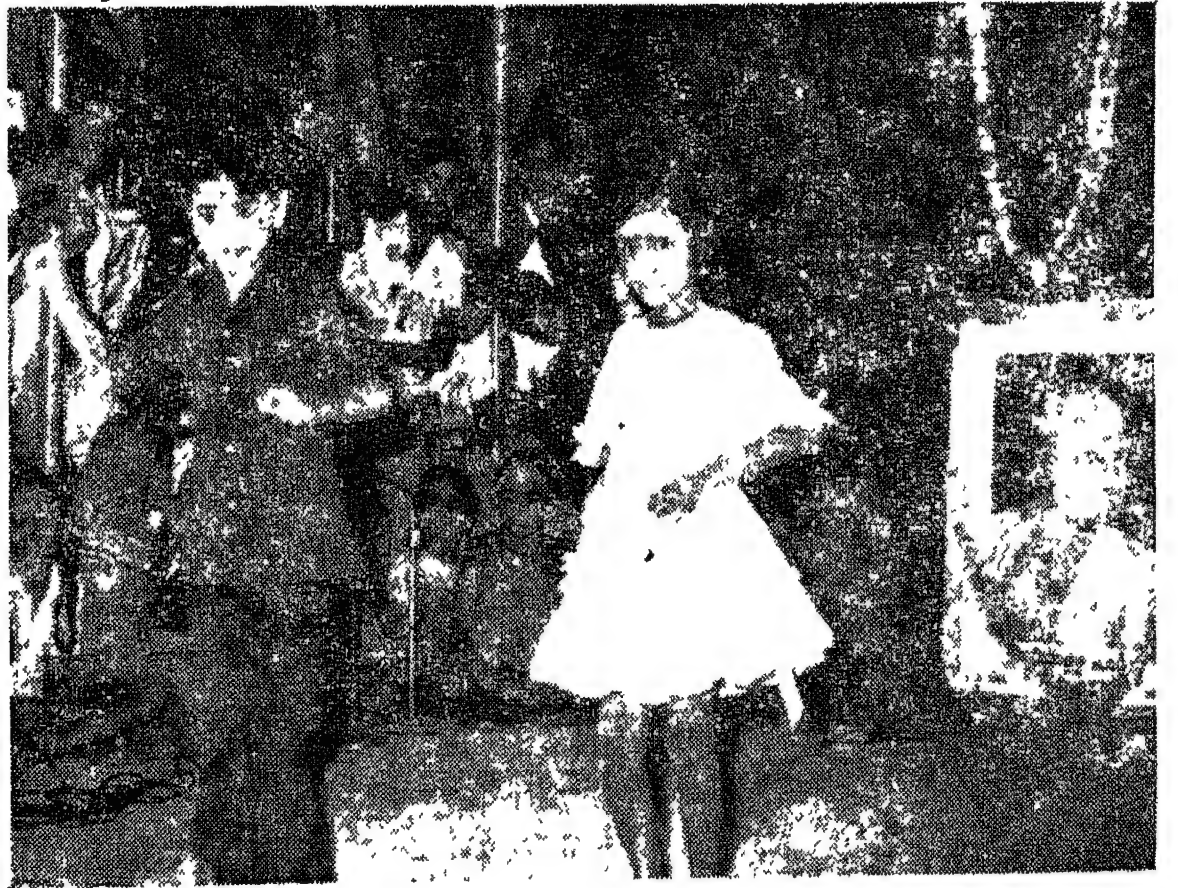
ಚಿನ್ನಯ ಮಿಷನ್ನಿನ ಸ್ವಾಮಿನಿ ಶಾರದಾ ಪ್ರಿಯಾನಂದ ಅವರೂ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿ ನಾರಾಯಣ ಚೈತನ್ಯ ಅವರೂ, ಮಿಷನ್‌ನ ವಿದ್ಯಾಶಾಖಾ ನಿರ್ದೇಶಕಿ ಡಾ|| ವಜ್ರೇಶ್ವರಿ ಅವರೂ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡಿದರು.

ಕೇಂದ್ರೀಯ ವಿದ್ಯಾಪೀಠದ ಪ್ರಿನ್ಸಿಪಾಲ್ ಶ್ರೀ ಬಾಲಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಂ ಅವರು ಉಪನಿಷತ್ ಮಂತ್ರ

ದಿಂದ ಬಾಲ ವಿಹಾರವನ್ನೂ ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಉದ್ಘಾಟಿಸಿ ಮಾತನಾಡಿದರು ಸ್ವಾಮಿನಿ ಶಾರದಾಪ್ರಿಯಾನಂದ ಅವರು ಸಾಮೂಹಿಕ ಭಜನೆಯನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಿದರು.

ಹದಿನೈದು ದಿನ ತಿರುಪತಿಯ ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರ ಬಾಲಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಈ ಶಿಕ್ಷಣ ಶಿಬಿರದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣಾರ್ಥಿ ಅಧ್ಯಾಪಕರನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಸರ್ವ ಶ್ರೀ ಎಂ. ಸದಾಶಿವರೆಡ್ಡಿ, ಗೋಪಾಲಸ್ವಾಮಿ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್, ಕೃಷ್ಣಸ್ವಾಮಿ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್, ಜಿ. ಎನ್. ರೆಡ್ಡಿ, ರಾವುಲ ಸೂರ್ಯನಾರಾಯಣ ಮೂರ್ತಿ, ಎಸ್. ಬಿ ರಘುನಾಥಾಚಾರ್ಯ, ಅರ್ಕಸೋಮಯಾಜಿ ಮೊದಲಾದ ಹಿರಿಯರು ಮಾತನಾಡುವವರಿದ್ದಾರೆ.

ಶಿಕ್ಷಣ ಶಿಬಿರದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಲು ಆಂಧ್ರ ಪ್ರದೇಶದಾದ್ಯಂತದ ಸುಮಾರು 125 ಜನ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಲಾಗಿದ್ದು ಅವರಲ್ಲಿ ಉಪಸ್ಥಿತರಾಗಿದ್ದರು.

ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರ ಬಾಲಮಂದಿರದ ವಾರ್ಷಿಕೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳಿಂದ ಮನರಂಜನೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ.....

ಸಾಮೂಹಿಕ ವಿವಾಹ

ಬಂಗಾರುಪೇಟೆ ಕಾರಹಳ್ಳಿ ಪಂಚಾಯತಿಯ ಯಲಬುರ್ಗಿ ವೇಣುಗೋಪಾಲಸ್ವಾಮಿದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಮೇತಿಗಳ 5 ರಂದು ಸಾಮೂಹಿಕ ವಿವಾಹಗಳು ನಡೆದವು. ಹದಿನೈದು ದಂಪತಿಗಳು ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ ಈ ವಿವಾಹ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದ ಪರಿಷತ್ತಿನವರು ನಥೂವರರಿಗೆ ದೀಪದ ಕಂಬಗಳನ್ನು ನೀಡುವುದರ ಮೂಲಕ ಆಶೀರ್ವಾದ ನೀಡಿದರು. ಕಾರಹಳ್ಳಿ ಪಂಚಾಯತಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ನಡೆಸಲಾದ ಈ ವಿವಾಹೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ವಧುಗಳಿಗೆ ಸೀರೆ, ಕುಪ್ಪಸಗಳನ್ನೂ ಮಂಗಳ್ಯವನ್ನೂ, ವರಗಳಿಗೆ ಪಂಚೆ, ಉತ್ತರೀಯಗಳನ್ನೂ ಉಚಿತವಾಗಿ ನೀಡಲಾಯಿತು. ಬಂಗಾರುಪೇಟೆಯ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತರೆಲ್ಲರೂ ಈ ಪುಣ್ಯಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದರು.

ವರದಿ : ಸಾರ್ಥಸಾರಥಿ.

ನವಗ್ರಹ ಮಹಾ ಕುಂಭಾಭಿಷೇಕ

ನಾರಾಯಣವನಂ ಕಲ್ಯಾಣ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರ ಸ್ವಾಮಿಯವರ ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿರುವ ಶ್ರೀ ವೀರಭದ್ರಸ್ವಾಮಿ ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಈಚೆಗೆ ಹೊಸದಾಗಿ ನವಗ್ರಹ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆಯಾಯಿತು. ದಿನಾಂಕ 28-4-80 ರಂದು ನವಗ್ರಹಗಳ ಮಹಾ ಕುಂಭಾಭಿಷೇಕವು ವೈಭವದಿಂದ ನಡೆಯಿತು. ಅಪಾರವಾದ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯು ಈ ಅಭಿಷೇಕವನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸಿ ಆನಂದಿತರಾದರು.

ನಿಮಗಿದು ತಿಳಿದಿದೆಯೇ?

ಉತ್ತರಗಳು:-

- 1) ಭರತ 2) ಜಯ 3) ಹದಿನೆಂಟು
- 4) ನಾಲ್ಕು 5) ನಾಲ್ಕು
- 6) ವೇದವ್ಯಾಸ 7) ಲಂಕೆ
- 8) ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ 9) ಪಾಂಡವರದು
- 10) "ತಿರುಪತಿ ಎಂಬುದು ವೈಕುಂಠ".

* * * *

ನಿಮ್ಮ ಭವಿಷ್ಯ

—ಡಾ|| ಅರ್ಕಸೋಮಯಾಜಿ.

ಮೇಷ :

(ಅಶ್ವಿನಿ, ಭರಣಿ; ಕೃತ್ತಿಕೆ 1 ನೆ ಪಾದ)

12 ರವರೆಗೆ ರಾಹುವು ಮಕ್ಕಳ ಮೂಲಕ ಅಥವಾ ಧನನಷ್ಟದ ಮೂಲಕ ಚಿಂತೆಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವನು. ನಂತರ ವಿವಾಹಕಾರಕ. ಶನಿಯಿಂದಾಗಿ ಧನನಷ್ಟ ಅಥವಾ ವಿವಾಹ ಅಥವಾ ಮಕ್ಕಳಿಂದ ಬೇರ್ಪಡೆ. ಗುರುವಿನಿಂದ ಧನಲಾಭ, ಸೇವಕರು ಅಥವಾ ಸಂತಾನ ಅಥವಾ ವಾಹನಲಾಭ. ಮಂಗಳನು 26 ರವರೆಗೆ ಅನಾರೋಗ್ಯಕಾರಕ ಅಥವಾ ಶತ್ರು, ಪುತ್ರರ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಚಿಂತೆಗೆ ಕಾರಣ. ತದನಂತರ ಧನಲಾಭ, ಯಶೋಲಾಭ ಕಾರಕ. ಸೂರ್ಯನಿಂದ 13 ರವರೆಗೆ ಧನನಷ್ಟ ಅಥವಾ ಮಂಚನೆ ಅಥವಾ ನೇತ್ರಭಾದೆ. ನಂತರ ಧನಲಾಭ, ಗೌರವ ಅಥವಾ ಶತ್ರುಗಳ ಮೇಲೆ ಜಯ. ಶುಕ್ರನಿಂದ ಮಂಗಳ ಶನಿಗಳ ದುಷ್ಟಭಾವ ನಿವಾರಣೆ. ಬುಧನಿಂದ ಸ್ನೇಹಿತರು ಆದರೆ ಸ್ತ್ರೀಯ ದುರ್ನಡತೆಯಿಂದಾಗಿ ಭಯ.

ವೃಷಭ :

(ಕೃತ್ತಿಕೆ, ರೋಹಿಣಿ, ಮೃಗಶಿರ 1,2 ಪಾದ)

ರಾಹುವಿನಿಂದ 12 ರವರೆಗೆ ವಿವಾಹ, ನಂತರ ಧನಲಾಭ. ಶನಿಯಿಂದ ಧನನಷ್ಟ ಅಥವಾ ಆಸ್ತರಿಂದ ಬೇರ್ಪಡೆ. ಗುರುವಿನಿಂದ ಬಂಧುಗಳ ಮೂಲಕ ಚಿಂತೆ. 26 ರವರೆಗೆ ಮಂಗಳನಿಂದ ಜ್ವರ ಅಥವಾ ಉದರಭಾದೆ ಅಥವಾ ಶತ್ರುಗಳ ಮೂಲಕ ಚಿಂತೆ. ನಂತರ ಅನಾರೋಗ್ಯದ ಅಥವಾ ದುಷ್ಟ ಸಹವಾಸದಿಂದ ಚಿಂತೆ. ಸೂರ್ಯನಿಂದ 13 ರವರೆಗೆ ಪ್ರಯಾಣ ಅಥವಾ ಉದರಭಾದೆ ಅಥವಾ ಧನನಷ್ಟ. ನಂತರ ಧನನಷ್ಟ ಅಥವಾ ಮಂಚನೆ ಅಥವಾ ನೇತ್ರಭಾದೆ. ಶುಕ್ರನಿಂದ 17 ರವರೆಗೆ ಧನ ಅಥವಾ ಧಾನ್ಯ ಅಥವಾ ಗೌರವ ಅಥವಾ ಸಂತಾನ ನಂತರ ಪ್ರಣಯಭಾವ, ಸಂತಸ. ಬುಧನಿಂದ ಧನ, ಅಗೌರವ.

ಮಿಥುನ :

(ಮೃಗಶಿರ, ಆರ್ದ್ರ, ಪುನರ್ವಸು 1,2,3, ಪಾದ)

12 ರವರೆಗೆ ರಾಹುವಿನಿಂದ ಧನಲಾಭ. ನಂತರ ಧನನಷ್ಟ. ಶನಿಯಿಂದ ಧನಲಾಭ ಅಥವಾ ಸೇವಕರು ಅಥವಾ ಹೊಸ ಉಡುಪು, ಆರೋಗ್ಯ ಅಥವಾ ವಾಹನಲಾಭ. ಗುರುವಿನಿಂದ ನಿಶ್ಚಯ. ಮಂಗಳನಿಂದಾಗಿ ಮಕ್ಕಳ ಮೂಲಕ ಅಥವಾ ಆಕ್ರಮವಾಗಿ ಧನ. 13 ರವರೆಗೆ ಸೂರ್ಯನಿಂದ ಧನನಷ್ಟ ಅಥವಾ ತುಸು ಅನಾರೋಗ್ಯ. ನಂತರ ಪ್ರಯಾಣ ಅಥವಾ ಉದರ ಭಾದೆ ಅಥವಾ ಧನನಷ್ಟ ಅಥವಾ ಪ್ರಯಾಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಸ. ಬುಧನಿಂದ ದುಷ್ಟ ಸಲಹೆಗಳ ಅಥವಾ ವಿವಾಹಗಳ ಮೂಲಕ ಧನನಷ್ಟ. ಶುಕ್ರನಿಂದ 17 ರವರೆಗೆ ಪ್ರಣಯ. ನಂತರ ಧನಲಾಭ, ವಸ್ತ್ರಲಾಭ.

ಕರ್ಕಾಟಕ :

(ಪುನರ್ವಸು 4 ಪಾದ, ಪುಷ್ಯ, ಆಶ್ಲೇಷ)

ರಾಹುವಿನಿಂದ 12 ರವರೆಗೆ ಧನನಷ್ಟ. ನಂತರ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಚಿಂತೆ. ಶನಿಯಿಂದ ಧನನಷ್ಟ ಅಥವಾ ಚಿತ್ತಶಾಂತಿನಾಶ ಅಥವಾ ಆಗದವರಿಂದ ತೊಂದರೆ. ಗುರುವಿನಿಂದ ಹೇರಳ ಧನಲಾಭ. ಮಂಗಳನಿಂದ 26 ರವರೆಗೆ ಅಧಿಕೃತ ಚಿಂತೆ, ವಿವಾಹ ಅಥವಾ ಚಾರ್ಯ ಅಥವಾ ತುಸು ಅನಾರೋಗ್ಯ ನಂತರ ಧನಲಾಭ. ಸೂರ್ಯನಿಂದ 14 ರವರೆಗೆ ಆರೋಗ್ಯ, ಯಶ, ಅಥವಾ ಧನಲಾಭ. ನಂತರ ಸ್ಥಬ್ಧತೆ ಅಥವಾ ತುಸು ಅನಾರೋಗ್ಯ ಅಥವಾ ಧನನಷ್ಟ. ಬುಧನಿಂದ ತಿಂಗಳು ಪೂರ್ತ ತೊಂದರೆ, ಶತ್ರುಗಳು, ವಿವಾಹ ಅಥವಾ ಆಗದವರಿಂದ ಅಪಮಾನ. ಶುಕ್ರನಿಂದ ಧನಲಾಭ ಅಥವಾ ಹೊಸಉಡುಪು.

ಸಿಂಹ :

(ಮುಖ, ಪೂರ್ವ ಫಾಲ್ಗುಣ ಉತ್ತರ 1ನೆ ಪಾದ:)

ರಾಹುವಿನಿಂದ ಚಿಂತೆ. ಶನಿಯಿಂದಲೂ ತೊಂದರೆ, ಅನಾರೋಗ್ಯ ಅಥವಾ ಆಸ್ತರಿಂದ ಬೇರ್ಪಡೆ ಅಥವಾ ಪ್ರಯಾಣ, ಪ್ರಯಾಸ ಅಥವಾ ಬಂಧುಗಳಿಗೆ ತೊಂದರೆ. ಮಂಗಳನಿಂದಲೂ 15 ರವರೆಗೆ ವಿವಾದ ನಂತರ ಅಧಿಕೃತ ಚಿಂತೆ ಅಥವಾ ಶತ್ರುಗಳು ಅಥವಾ ಅನಾರೋಗ್ಯ ಅಥವಾ ಚೌರ್ಯ. ಗುರುವಿನಿಂದ ಚಾತುರ್ಯ ನಾಶ ಅಥವಾ ಧನ ನಷ್ಟ ಅಥವಾ ವಿವಾದ ಸೂರ್ಯನಿಂದ ಧನಲಾಭ ಯಶ, ಆರೋಗ್ಯ. ಬುಧನಿಂದ ಧನಲಾಭ ಅಥವಾ ಪ್ರಣಯ ಅಥವಾ ಸ್ನೇಹಿತರು ಅಥವಾ ವಾಹನ ಅಥವಾ ಸಂತಾನ ಲಾಭ. ಶುಕ್ರನಿಂದ 17 ರವರೆಗೆ ಸ್ನೇಹಿತರು, ಧನಲಾಭ ಅಥವಾ ಹೊಸಉಡುಪು. ನಂತರ ವಿವಾದ ಅಥವಾ ಅಗೌರವ.

ಕನ್ಯಾ :

(ಉತ್ತರ 2,3,4, ಪಾದ, ಹಸ್ತ ಚಿತ್ತ 1,2 ಪಾದ)

ರಾಹುವಿನಿಂದ 12 ರವರೆಗೆ ಚಿಂತೆ. ನಂತರ ಸಂತೋಷ. ಶನಿಯಿಂದ ಚಿಂತೆ. ಮಂಗಳನಿಂದ 26 ರವರೆಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಸಲ್ಲಬಹುದು ಅಥವಾ ಹೆಂಡತಿಯ ಅಸಂತೋಷ ಅಥವಾ ನೇತ್ರಭಾದೆ. ನಂತರ ಅನಾರೋಗ್ಯ, ಗುರುವಿನಿಂದ ಪ್ರಯಾಣ, ಪ್ರಯಾಸ. ಸೂರ್ಯನಿಂದ 13 ರವರೆಗೆ ಅನಾರೋಗ್ಯ ಅಥವಾ ಧನನಷ್ಟ ಅಥವಾ ನಿಸ್ಪೃಹೆ. ನಂತರ ಅತೀ ಯಶಸ್ಸು. ಬುಧನಿಂದ ಧನಲಾಭ, ಯಶ ಅಥವಾ ಪ್ರಣಯ ಅಥವಾ ಹೊಸಮನೆ. 17 ರವರೆಗೆ ಶುಕ್ರನಿಂದ ಅಗೌರವ ಅಥವಾ ವಿವಾದ ನಂತರ ಧಾರ್ಮಿಕ ಪ್ರವರ್ತನೆ ಅಥವಾ ಧನ ಅಥವಾ ಹೊಸಉಡುಪು ಅಥವಾ ಸಂತಸ.

ತುಲಾ :

(ಚಿತ್ತ 3,4 ಪಾದ ಸ್ವಾತಿ, ವಿಶಾಖಾ 1,2,3 ಪಾದ)

ರಾಹುವಿನಿಂದ 12 ರವರೆಗೆ ಸಂತೋಷ. ನಂತರ ವಿವಾದ. ಶನಿಯಿಂದ ಧನಲಾಭ ಅಥವಾ ಶೃಂಗಾರ. ಮಂಗಳನಿಂದ 26 ರವರೆಗೆ ಧನಲಾಭ, ಯಶಸ್ಸು ನಂತರ ಧನನಷ್ಟ ಅಥವಾ ಹೆಂಡತಿಯ ಅಸಂತೋಷ ಅಥವಾ ನೇತ್ರಭಾದೆ. ಗುರುವಿನಿಂದ ಧನ, ಸ್ಥಾನ. 13 ರವರೆಗೆ ಸೂರ್ಯನಿಂದ ಅನಾರೋಗ್ಯ

ಗೃಹ ಅಥವಾ ಹೆಂಡತಿಯ ಅಸಂತೋಷದ ಮೂಲಕ ಚಿಂತೆ. ನಂತರ ಧನನಷ್ಟ ಅಥವಾ ಅಡೆ ತಡೆಗಳು ಅಥವಾ ಅನಾರೋಗ್ಯ. ಬುಧನಿಂದ ಪ್ರಯತ್ನ ಭಂಗ. ಶುಕ್ರನಿಂದ ಸಿಂಹ ಪೂರ್ತ ಸುಖ, ಧನ, ಅಥವಾ ಹೊಸ ಉಡುಪು ಅಥವಾ 26 ರವರೆಗೆ ಧಾರ್ಮಿಕ ಪ್ರವರ್ತನೆ. ನಂತರ ಪ್ರಣಯ ಅಥವಾ ಗೃಹಲಾಭ

ವೃಶ್ಚಿಕ :

(ವಿಶಾಖಾ 4 ಪಾದ, ಅನೂರಾಧ, ಜ್ಯೇಷ್ಠ)

ರಾಹುವಿನಿಂದ 12 ರವರೆಗೆ ವಿವಾದ. ನಂತರ ಅಧಾರ್ಮಿಕ ಪ್ರವರ್ತನೆ. ಶನಿಯಿಂದ ಅಗೌರವ ಅಥವಾ ಧನನಷ್ಟ ಅಥವಾ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯರ ಅಪಸಾಧ. ಗುರುವಿನಿಂದ ಧನನಷ್ಟ ಅಥವಾ ಸ್ಥಾನಭ್ರಷ್ಟತೆ. ಮಂಗಳನಿಂದ 26 ರವರೆಗೆ ಹೇರಳ ಧನ. ನಂತರ ಅತೀ ಯಶಸ್ಸು. 13 ರವರೆಗೆ ಸೂರ್ಯನಿಂದ ಪ್ರಯಾಣ ಅಥವಾ ಉದರ ಭಾದೆ. ನಂತರ ಅನಾರೋಗ್ಯ ಅಥವಾ ಹೆಂಡತಿಯ ಅಸಂತೋಷ. ಬುಧನಿಂದ ಧನಲಾಭ, ಯಶ ಅಥವಾ ಹೊಸಉಡುಪು ಅಥವಾ ಸಂತಾನ. 26 ರವರೆಗೆ ಶುಕ್ರನಿಂದ ಪ್ರಣಯ ಅಥವಾ ಹೊಸ ಉಡುಪು ಅಥವಾ ಗೃಹಲಾಭ. ನಂತರ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಮೂಲಕ ತೊಂದರೆ, ಚಿಂತೆ.

ಧನಸ್ಸು :

(ಮೂಲ, ಪೂ. ಉ. 1 ನೇ ಪಾದ)

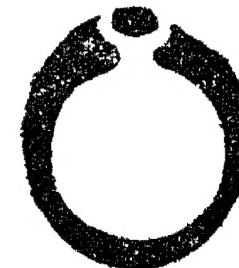
ರಾಹುವಿನಿಂದ 12 ರವರೆಗೆ ವಾಸಾಚರಣೆ. ನಂತರ ಯಾವುದೋ ರೀತಿಯ ಚಿಂತೆ. ಶನಿಯಿಂದ ಅನಾರೋಗ್ಯ ಅಥವಾ ಅಧಾರ್ಮಿಕ ಪ್ರವರ್ತನೆ. ಗುರುವಿನಿಂದ ಧನ ಅಥವಾ ಧಾನ್ಯ ಅಥವಾ ಗೌರವ ಅಥವಾ ಯಶಸ್ಸು ಅಥವಾ ಸಂತಾನ. 26 ರವರೆಗೆ ಮಂಗಳನಿಂದ ಅಪಮಾನ ಅಥವಾ ಧನ ನಷ್ಟ ನಂತರ ಹೇರಳ ಧನ. 13 ರವರೆಗೆ ಸೂರ್ಯನಿಂದ ಆರೋಗ್ಯ, ಶತ್ರುಗಳ ಮೇಲೆ ಜಯ ನಂತರ ಪ್ರಯಾಣ ಅಥವಾ ಉದರಭಾದೆ. ಬುಧನಿಂದ ತೀವ್ರ ವಿವಾದಗಳು. 17 ರವರೆಗೆ ಶುಕ್ರನಿಂದ ಸ್ತ್ರೀ ಮೂಲಕ ತೊಂದರೆ ನಂತರ ಅನಾರೋಗ್ಯ ಅಥವಾ ಅಗೌರವ.

ಮಕರ :

(ಉ. 2,3,4 ಪಾದ, ಶ್ರವಣ, ಧನಿಷ್ಠ, 1,2 ಪಾದ)

ರಾಹುವಿನಿಂದ 12 ರವರೆಗೆ ಚಿಂತೆ. ನಂತರ ತೀವ್ರವಾದ ವಿವಾದಗಳು. ಶನಿಯಿಂದಾಗಿ ಆಸ್ತರಿಂದ ಬೇರ್ಪಡೆ. ಗುರುವಿನಿಂದಲೂ ಅನಾರೋಗ್ಯ ಅಥವಾ ಪ್ರಯಾಣ, ಪ್ರಯಾಸಗಳಿಂದ ತೊಂದರೆ. 26 ರವರೆಗೆ ಮಂಗಳನಿಂದ ಧನನಷ್ಟ ಅಥವಾ ಅಗೌರವ ಅಥವಾ ದೇಹಶುದ್ಧಿ. ನಂತರ ಧನನಷ್ಟ ಅಥವಾ ಅಗೌರವ. 13 ರವರೆಗೆ ಸೂರ್ಯನಿಂದ ಅನಾರೋಗ್ಯ ಅಥವಾ ಶತ್ರುಗಳ ಮೂಲಕ ಚಿಂತೆ. ನಂತರ ಆರೋಗ್ಯ, ಯಶ, ಬುಧನಿಂದ ತಿಂಗಳು ಪೂರ್ತ ಧನಲಾಭ, ಯಶ ಅಥವಾ ಪದವಿ. 17 ರವರೆಗೆ ಶುಕ್ರನಿಂದ ಅಗೌರವ ಅಥವಾ ಅನಾರೋಗ್ಯ. ನಂತರ ಬಂಧುಗಳ ಆಗಮನ, ಹಿರಿಯರ ಪ್ರಶಂಸೆ, ಧನಲಾಭ ಅಥವಾ ಒಳ್ಳೆಯ ಸ್ನೇಹಿತರು ಅಥವಾ ಸಂತಾನ.

ಕುಂಬು :

(ಧನಿಷ್ಠ 3,4 ಪಾದ ಶತಬಿಷ ಪೂ. ಭಾ. 1, 2, 3 ಪಾ)

12 ರವರೆಗೆ ರಾಹುವಿನಿಂದ ವಿವಾದ. ನಂತರ ಧನಲಾಭ. ಶನಿಯಿಂದ ಪ್ರಯಾಣ ಅಥವಾ ಉದರ ಭಾದೆ. ಗುರುವಿನಿಂದ ಪ್ರಣಯ. 26 ರವರೆಗೆ ಮಂಗಳನಿಂದ ಹೆಂಡತಿಯೊಡನೆ ವಿವಾದ ಅಥವಾ ನೇತ್ರಭಾದೆ ಅಥವಾ ಉದರಭಾದೆ. ನಂತರ ಧನ ನಷ್ಟ ಅಥವಾ ಅಗೌರವ ಅಥವಾ ದೇಹಶುದ್ಧಿ. 13 ರವರೆಗೆ ಸೂರ್ಯನಿಂದ ಅನಾರೋಗ್ಯ. ನಂತರ ಆಗದವರಿಂದಾಗಿ ಚಿಂತೆ. ಬುಧನಿಂದ ಹೆಂಡತಿ ಅಥವಾ ಮಕ್ಕಳೊಡನೆ ವಿವಾದ. 17 ರವರೆಗೆ ಶುಕ್ರನಿಂದ ಬಂಧು ಆಗಮನ ಅಥವಾ ಹಿರಿಯರ ಪ್ರಶಂಸೆ, ಧನಲಾಭ, ಸ್ನೇಹಿತರು ಅಥವಾ ಸಂತಾನ ನಂತರ ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿ ಮಿತ್ರರು.

ಮೀನ :

(ಪೂ. ಭಾ. 4 ಪಾದ ಉ. ಭಾ. ರೇವತಿ)

12 ರವರೆಗೆ ರಾಹುವಿನಿಂದ ಧನಲಾಭ. ನಂತರ ಯಾವುದೋ ರೀತಿಯ ಚಿಂತೆ. ಶನಿಯಿಂದ ಆರೋಗ್ಯ ಯಶ. ಗುರುವಿನಿಂದ ಚಿತ್ತಶಾಂತಿ ನಾಶ. 26 ರವರೆಗೆ ಮಂಗಳನಿಂದ ಧನ, ಯಶ. ನಂತರ ನೇತ್ರ ಭಾದೆ ಅಥವಾ ಹೆಂಡತಿಯೊಡನೆ ವಿವಾದ ಅಥವಾ ಉದರಭಾದೆ. 13 ರವರೆಗೆ ಸೂರ್ಯನಿಂದ ಧನ ಅಥವಾ ಪದವಿ. ನಂತರ ಅನಾರೋಗ್ಯ. ಬುಧನಿಂದ ವಸ್ತು ಸಮೃದ್ಧಿ. 17 ರವರೆಗೆ ಶುಕ್ರನಿಂದ ಪ್ರಭಾವ ಶಾಲಿ ಸ್ನೇಹಿತರು. ನಂತರ ಧನಲಾಭ, ಗೌರವ ಅಥವಾ ಹೊಸಉಡುಪು, ಶತ್ರುಗಳ ಮೇಲೆ ಜಯ

ಹೊಸ ಶೀರ್ಷಿಕೆಗಳು.

ಈ ಸಂಚಿಕೆಯೊಡನೆ ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರಸ್ವಾಮಿ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಸಪ್ತಗಿರಿ 11ನೇ ವರ್ಷವನ್ನು-11ನೇ ಸಂಪುಟವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಿದೆ. ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮದಲ್ಲಿ ಅದರಲ್ಲೂ ಧರ್ಮ ವಿಷಯಕ ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮದಲ್ಲಿ-ಒಂದು ದಶಕವನ್ನುವುದು ಗಣನೀಯ ಅಂಶವೇ ಹೌದು. ಆದರೆ ಭೂವೈಕುಂಠವಾದ ತಿರುಮಲೆಯ ಅಧಿದೈವ ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರ ಸ್ವಾಮಿಯ ಅನುಗ್ರಹ ವಾರ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಕಾಲಾವಧಿ ಬೇಗನೆ ಎನ್ನಬಹುದಾದಷ್ಟು ಸುಲಭವಾಗಿ ಕಳೆದಿದೆ. ಕಾಲಾತೀತನಾದ ಸ್ವಾಮಿಯ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಸರ್ವರೂ ಪಡೆಯುವಂತೆ ಆಗಬೇಕೆಂಬುದೇ ಈ ಕಾಲಿಕ ಮಾಸಿಕದ ಅಪೇಕ್ಷೆ ಆಗಿರುವುದರಿಂದಾಗಿ ಸಮಕಾಲೀನ ಅಂಶಗಳನ್ನೂ ಸಾರ್ವಕಾಲಿಕತೆಯೊಡನೆ ಸೇರಿಸಿ ಪತ್ರಿಕೆಗೆ ಹೊಸ ಹೊಳೆ ಕೊಟ್ಟು ಭಕ್ತ ಜನರಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಹತ್ತಿರವಾಗಿಸುವ ಉದ್ದೇಶವಿದೆ.

ಮಹಿಳಾ ಲೋಕ

ಹೈಂದವ ಸಮಾಜ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಗೆ ಅದ್ವಿತೀಯಸ್ಥಾನ. ವಿವೇಕಾ ನಂದರು ಹೇಳಿದಂತೆ 'ಸ್ತ್ರೀ ಪುರುಷ ಸಮಾನಗಳಲ್ಲ ಅವನಿಗಿಂತ ಹಿರಿಯಳು' ಎಂಬಂತೆ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಸಮಾಜ ನಮ್ಮದು. ಮಧ್ಯಕಾಲೀನ ಇತಿಹಾಸದ ಧಾಳಾ ಧಾಳಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ಕುರಿತಾದ ಈ ಭಾರತೀಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಸ ಕಾಗಿದ್ದುಂಟಾದರೂ, ಪರಂಪರೆಯ ಪರಮಸತ್ಯ ಎಂದೂ ಆರಿಹೋಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದು ನಿರಂತರ ಗಂಗಾಸ್ರೋತ. ಎಂತಲೇ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಧಾರ್ಮಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ರಂಗಗಳಲ್ಲಿನ ಅನುಭವದ, ಅನುಭಾವದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗಾಗಿ "ಮಹಿಳಾಲೋಕ"ದ ಸ್ಥಿರ ಶೀರ್ಷಿಕೆಗೆ ಸಪ್ತಗಿರಿಯ ಮುಂದಿನ ಸಂಚಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಮೀಸಲು ಸ್ಥಳ.

ಕಿಶೋರ ಪ್ರಪಂಚ

ಬಾಲಕ ಬಾಲಕಿಯರಲ್ಲಿ ಆರಿಯುವ, ಪ್ರಶ್ನಿಸುವ, ಪರೀಕ್ಷಿಸುವ ಕುತೂಹಲ ಹೆಚ್ಚು. ಅವರ ಜ್ಞಾನ ತೃಷೆಯೂ ಅದಮ್ಯ. ಅವರ ಶಿಕ್ಷಣ ಯಶಸ್ವಿಯಾದಾಗ ಭವಿಷ್ಯ ಭಾರತವೂ ಭದ್ರ ಪ್ರಶಾಂತ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ವಿಶ್ರಾಂತ. ಅವರಲ್ಲಿ ಕಲಿಯುವ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೆರಳಿಸುವ, ಭಾರತೀಯ ಧರ್ಮ ನೈತಿಕತೆಗಳ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಮೂಡಿಸುವ ಅಗತ್ಯ ಎಂದಿಗಿಂತಲೂ ಇಂದು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಹಾಗಾಗಿ "ಕಿಶೋರ ಪ್ರಪಂಚ" ಸ್ಥಿರ ಶೀರ್ಷಿಕೆ ಅವರಿಗೆ ಮೀಸಲು.

ಲೇಖಕ ಲೇಖಕಿಯರು ಈ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಸದುಪಯೋಗಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವರೆಂದು, ಈ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಲೇಖನ, ಕಥೆ, ಕವನ, ವಿಚಾರ, ಗಳನ್ನು ಅನುಗೊಳಿಸಿ ಧರ್ಮದ - ಆ ಮೂಲಕ ಸಮಾಜದ ಪರಿರಕ್ಷಣೆಗೆ ಬೆಂಬಲವಾಗುವರೆಂದು ನಂಬಲಾಗಿದೆ.

— ಸಂಪಾದಕ,
ಸಪ್ತಗಿರಿ.

ತಿರುಮಲೆಯಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗಿಗಳ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯನ ಉದ್ಘಾಟಿಸುತ್ತ ಸಹ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣಾಧಿಕಾ ಶ್ರೀ ಟಿ. ವೆಂಕಟೇಶ್ವರುಲು ಅವರು, ಮುಖ್ಯ ವೈದ್ಯಾಧಿಕಾರಿ ಶ್ರೀಮತಿ ಧನಲಕ್ಷ್ಮಿ ಅವರನ ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು.

ತಿರುಚಾನೂರಿನಲ್ಲಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯ ಹೊಸ ಭವನ ವನ್ನು ಉದ್ಘಾಟಿಸುತ್ತ ತಿ. ತಿ. ದೇ. ಆಡಳಿತ ನಿರ್ವಾಹಕ ಮಂಡಳಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಶ್ರೀ ಶ್ರವಣ ಕುಮಾರ್. ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರುಲು, ಶ್ರೀ ಪಿ. ವಿ. ಆರ್. ಕೆ. ಪ್ರಸಾದರನ್ನೂ ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಕಾಣ ಬಹುದು.

ಈಚೆಗೆ ಗುಂಟೂರಿನಲ್ಲಿ ನಡೆದ ವಸ್ತು ಪ್ರದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ತಿ.ತಿ.ದೇ ವಿಭಾಗವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಿರುವ ಕೇಂದ್ರಮಂತ್ರಿ ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟಸುಬ್ಬಯ್ಯ, ರಾಜ್ಯ ಮಂತ್ರಿ ಶ್ರೀ ರೋಶಯ್ಯ, ಅವರೊಡನೆ ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮ ರಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಉಪಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಶ್ರೀ ಹರಿಕಿಶನ್ ರಾವ್.

ವಸ್ತು ಪ್ರದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತವಾದ ಮಾದ ಶ್ರೀವೆಂಕಟೇಶ್ವರಸ್ವಾಮಿ.

